

B

72/17

Cvičný řád

pro

cís. a kr. pěší vojska.

Entwurf.

Exercier-Reglement.

Přeložil

Václav Karhan,

cís. a kr. hejtman.

L 7617

E—3.

Návrh.

CVIČNÝ ŘÁD

pro

cís. a kr. pěší vojska.

Entwurf.

EXERCIER-REGLEMENT

für die

k. und k. Fusstruppen.

Přeložil

VÁCLAV KARHAN,

hejtman c. a k. pěšího pluku Jiřího prince
Saského čís. 11.

V Písku 1902.

Nákladem vlastním. — Tiskl P. Frank v Táboře.

V komisi Alex. Storchy syna v Praze.

Úst. n	
7.	8415 '57'
Z.	9. 2411

53.57

255/62-II

OBSAH.

Pravidla všeobecná	1
Rozkazy	3
Jak se zachovají velitelé	5

Výcvik rekrutův.

§ 1. Pravidla všeobecná	7
§ 2. Doba výcviku	8
§ 3. Čeho výcvikem má býti dosaženo	9
§ 4. Personál při výcviku	10
§ 5. Pomucky k výcviku	11

Voják jednotlivý a člen.

§ 6. Postava	13
§ 7. Obraty hlavou, tělem a pohyby těla	15
§ 8. Pohyby	17
Všeobecné o marši	17
Marš frontní	22
Marš do boku	23
Směr příčný	23
Zatačka	24
§ 9. Rovnání	25
§ 10. Hmaty s ručnicí a hmaty ruční	26
§ 11. Nabíjení a palba	32
Nabíjení a palba jednotlivcova	33
Nabíjení a palba členu	42
§ 12. Výcvik za harcovníka	43
§ 13. Pocty	49

Postava, exercírka a pocty hudeců, pionerů pěchotních a mysliveckých, pak poddůstojníků.

§ 14. Hudeci a pionéři pěchotní a myslivečtí	51
§ 15. Poddůstojníci	54
§ 16. Naddůstojníci	56

Četa semknutá.

17.	Pravidlo všeobecné	59
18.	Rozestava	59
19.	Pomůcky při rozestavě a pohybu	63
20.	Řady a dvojřady	64
21.	Pohyby	66
22.	Formační změny	68
23.	Hmaty s ručnicí a hmaty ruční	69
24.	Palba semknuté čety	71

O tom, jak bojuje četa.

25.	Utvoření rojnice	73
26.	Pohyb rojnice	76
27.	Palba	77
	a Všeobecně	77
	b Palba čety v rojnici	82
28.	Šturm	84
29.	Ústup	85
30.	Odráz jezdeckého útoku	85

Kompagnie semknutá.

31.	Pravidla všeobecná	87
32.	Rozestava	88
33.	Pomůcky při rozestavě a pohybu, hmaty ručnicí a ruční, generální dešarže	91
34.	Utvoření kolony z čary rozvinuté	91
35.	Rozvin z kolony	93
36.	Řady a dvojřady	95
37.	Pohyby	96

O tom, jak bojuje kompagnie.

38.	Všeobecné a formace bojová	98
39.	Pohyby a změny v bojové formaci	101
40.	Palba	103
	a Semknuté kompagnie	103
	b) Palba rojnice	105
41.	Šturm	105
42.	Ústup	106
43.	Odráz jezdeckého útoku	107
44.	Shromažďování rojnice	107
45.	Postup při vycviku	107

Boj.

64.	Zásady všeobecné	110
65.	Rozsah a členění	111
66.	Útok	112
67.	Obrana	122
68.	Zápas proti kavalerii (jízďe)	127
69.	Zápas proti dělostřelectvu	127
70.	Podniky po tmě	128
71.	Náhrada střeliva	130
72.	Jak se užívá pěchotní lopatky a sekyrky	132

Pocty a parády.

73.	Pravidla všeobecná	133
74.	Uvítání	133
75.	Defilace	134
76.	Generální dešarže	137

Slovníček.

Akece: konání, úkon

Bednička Verschlag, Kistchen

bicí pero Schlagfeder

bicí tyčinka Schlagbolzen

bojový Gefechts-

Ceva: hlaveň Lauf
cvičný, cvičebný Exercier-
Übungs-

Čelný roj Têteschwarm
čepel Klinge
číše Becher

Detachovati (detašovati):
odloučiti, detachment
(detašman): odloučený
oddíl

dirigovati řídit
donos (Gewehr-) Ertrag
dostřel Schussbereich
dostřelnost Schussweite

Fáse průběh

Harcovník Plänkler
hon Sprung, Lauf, po ho-
nech sprung-, ruckweise
hrdlo: ústí Mündung
hudec Spielmann

Impuls podnět, pobídka

individualita: osobnost,
zvláštnost

iniciativa: první podnět,
popud

intensita: mocné úsilí, moc-
né napjetí sil

interval: mezera ve frontě

Jilec Griff, Handhabe

Komora Laderaum
koncevá (zadní) četa Que-
ue-Zug

konsekventní: důsledný
křepký stramm

Lučík Bügel, Griffbügel
lužko patronové Patronen-
lager

Měříč Distanzmesser
měřítka Aufsatz
mezera Abstand
morální: mravný
munice: střelivo

Násadec Griff
nastřelovati: vestřelovati
einschiessen
natříditi eintheilen
nátrubek Mundstück

Obemknouti umklammern
umfassen

objekt: předmět (také bu-
 dova. násep, kupa)
 objímavý Umfassungs-
 obnova Herstellung, obno-
 viti se sich herstellen
 obsluhovatelstvo Bedie-
 nungsmannschaft
 oddíl Abtheilung (bataillon)
 odraznice Parierstange
 odsaditi absetzen
 ohbí Wölbung
 orientovati se: vyznati se,
 nabýti přehledu
 ostraha Sicherung, ostrážný
 ouško řemenové Riemenbügel

Palebný přepad Feuerüber-
fall

pátrání Aufklärung
 pažba, šift Schaft
 paže Arm, ruka Hand
 pedanství: úzkostlivé lpění
 na tuhých formách
 plecovati schultern
 podavač Zubringer
 podbradek Sturmband
 poddíl Unterabtheilung
 (kompagnie)
 polní cvičení Felddienst-
 Übung
 pomocniště Hilfsplatz
 posice: postavení, rozestava
 postupně, stupňovitě = ve
 štaflech staffelweise
 postup Vormarsch, Vorgehen
 poutavý boj (ve frontě) fest-
 haltendes Gefecht
 poznaky Erkennungszeichen

praecisnost: určitost, struč-
 nost
 předpoklad Annahme, Vor-
 aussetzung
 předprseň Brustwehr
 předsunouti vorschieben
 přesahovati übergreifen
 příčný směr Ziehung
 přilícení Anschlag
 přimknouti anschliessen
 připochoditi anmarschieren
 průlom Einbruch, průlomi-
 ště Einbruchstelle

Queue (čti: khé): zadní část

Rekognoskovati: výzvědy
 o nepříteli, o terrénu
 rekvirovati, rekvisice: vy-
 máhání potřeb válečných
 renkontre (čti: rankontr):
 boj náhodný
 roják Schwarmführer
 rojnice Schwarmlinie
 rovnání Richtung
 rozestava, postavení Auf-
 stellung, Stellung
 rozluka, odloučení Tren-
 nung
 rozvin Entwicklung
 rozvoj Aufmarsch

Schema: vzorec, schema-
 tisovati: dáti do vzorců
 semknouti, schliessen, sem-
 knutý geschlossen
 signálka Signalpfeife
 školení Schulung
 skříň Kasten
 skupina Gruppe, Treffen

VIII

šlapadlo: chodidlo Fuss-
sohle

sraz: srážka Zusammenstoss

stadium: okamžitý stav
(boje)

stanouti (chybně: zůstati
stát) stehen bleiben

štítek Schirm, Stichblatt

středák Mittelmann

střela Geschoss

střílna Schiessscharte

sukcessivně: znenáhla

svaz, svazek Verband

Terč Scheibe

tête (čti: tét): čelo, předek,
tětový

třídník Gefreiter

trn Dorn

týl: záda Rücken

Ustanoviti, obnoviti, zří-
diti se sich herstellen

ústup Rückzug, ustupovati
zurückgehen

∇estřileti, nastřeliti ein-
schiessen

vně, vnější: zevnitřní, ze-
vnější äusserlich, äusse-
rer

vrub, vroubek Grinsel

výcvik Ausbildung

výstřel Ausschuss, Schuss

Zadržka Magazinhalter

zákryt Deckung

zápas Kampf

zapěstí, záručí Handgelenk

zastávka Haltepunkt

závěrka Sperrklappe

závor Verchluss

zázubec Bajonnetthaft

zhustění Verdichtung

žlábky (Schaft-) Mulden.

Úvod.

Pravidla všeobecná (Allgemeine Bestimmungen).

1. Výcvik v míru je školou a průpravou vojska pro válku. Vojsko má tak nabyti mravní zdatnosti, tělesné výkonnosti a technické obratnosti, jakož i důvěry ke svým představeným.

2. Za všech okolností přísně žádejme bezpodmínečnou poslušnost, disciplínu, pozornost a plné napínání síl.

3. S obzvláštním důrazem žádejme po každé klid, pevný pořádek a až do podrobností správný výkon všech rozkazů, a pokud tak možno i křepké držení těla.

4. Přísná škola cvičná (Exercier-Schule) jest základem všech výkonů pod zbraněmi. Ona jest nejbezpečnější pomůckou utužití ráznost vůle vojákovy a přisvojití mu tělesné i duševní zvyklosti; jí dosáhne se taktické, ba i morální disciplíny.

Po každém cvičení bojovém a v polní službě konáno buď několik cvičení v pořádku semknutém, anebo aspoň defilace při narukování, při čemž buď žádána největší praecisnost. Totéž staň se také podle možnosti, spozoruje-li se u cvičení, že napjatá pozornost ochabla.

5. Při každém cvičení musí rozhodovati jedině praktický účel válečný.

Theoretické poučování buď omezeno na míru nejskrovnější.

Vyučujme pouze jednoduchému a potřebnému, avšak důkladně, a cvičme to tak, by se to stalo vojáku druhou povahou.

Pouze ve zvyklosti nalézá voják potřebný klid a bezpečnost.

6. Při výcviku pokračujeme postupně a přihlížejme ke vhodné změně ve cvičeních; nenáhle zvyšovanými požadavky seznámí se voják s námahami války.

7. Cvičení v exercírce a cvičení bojová konají se co nejčastěji s oddíly jako ve válce silnými.

8. Všechny podrobnosti v reglementu obsažené, buďtež konány na vlas, nikoli však mechanicky, a každému případu zvlášť dle povahy věci přizpůsobeny.

V reglementu udané formy a vzdálenosti nesmí se považovati za závazné pro všechny případy. Formace (formační změny), které v reglementu uvedeny nejsou, mohou býti disponovány, pokud jsou za daných okolností nejúčelnější.

Tím stane se vojsko obratným ve využitkování terénu a ohebným v rukou svých vůdců, kteří mají příležitost, bez úzkostlivého formalismu, jednati samočinně a samostatně.

Tyto vlastnosti u všech vůdců probouzeti a vyvíjeti jest povinností vyšších velitelů.

9. Volný prostor, jež reglement co do výcviku a upotřebení vojska ponechává, nesmí nikdo obmezovati, obsažená v něm pravidla žádný představený vysvětlujícími psanými rozkazy rozmnožovati, třeba se uvarovati všeliké odchylky od jednoduchosti a přirozenosti, všelikého schematisování a všeliké pedanterie.

10. Vojskoví, oddíloví a poddílloví velitelé odpovídají plnou měrou za výcvik vojska jim svěřeného; nebuď jim proto volnost a samostatnost, k tomu cíli ve Služebném Řádě pro cis. a kr. vojsko jim propůjčená a nevyhnutelně potřebná, nikterak obmezována.

Rozkazy (Befehle).

11. U podřízených působí velice na sílu vůle, jak se jim rozkazuje. Vojsko poslouchá tak, jak se mu rozkazuje. Nejistota v rozkazech plodí nespolehlivost v poslouchání.

12. Rozkaz buď jasný, při tom co nejkratší a nejurčitější. Než-li poručíme, uvažme zevrubně, co chceme, abychom se nepřeháněli, neopakovali a především rozkazu jednou daného neměnili.

13. Rozkazy, které udávají pouze účel, jenž dosažen býti má, žádají od podřízených až do dosažení účelu svrchovanou samočinnost.

Reglement nemůže dáti pro vykonání takových rozkazů žádných závazných předpisů, nýbrž stanoví jen zásady, které dlužno měnivým poměrům přizpůsobiti.

14. „Kommande“ (rozkazy výkonné) musí vojsko vykonati ihned; ona dávají vojsko úplně v ruce velitelovy.

Kommande jsou Řádem stanovena; v něm jest zevrubně udáno, jak se provádějí.

15. Všechna kommande, obzvláště v boji, dlužno dáti vždycky způsobem stejným, klidně a ostře. Hlas nebuď zvýšen o více než-li je právě třeba.

Má-li kommando více slabik nebo slov, stane se výkon na poslední slabiku anebo na poslední slovo, jež potřeba vysloviti po každé s důrazem, běží-li o provedení rychlé a stejné. Mezi slabikami anebo slovy, které táhle a oněmi, které krátce třeba vysloviti, z nichž jsou tyto označeny v Řádě písmenami tučnými, buď zachována vždy malá přestávka.

V těchto přestávkách není dovoleno něco připomínati.

16 „Aviso“ (návěští) nevykoná vojsko ihned, nýbrž často teprve na následující kommando.

17. Chceme-li chybně vykonané pohyby anebo hmaty opravit, avisujeme:

„Herstellt!“

Na to zaujme voják postavu předešlou.

18. „Signály trubkou a bubnem“ smějí hudci dáti anebo opakovati jediné na rozkaz velitelu.

Nezbývá-li v boji, obzvláště v terénu neschůdném, jiného prostředku k vedení vojsk, může velitel celku dáti signál jakýkoliv. Ostatně buď v boji používáno jediné signálu „Šturm“, a kde všeliké nedorozumění jest vyloučeno, také „Feuereinstellen“ a „Vergatterung“.

19. „Zavolací signály“ (Anruf-Signale) mohou dáti samostatně vystupující sbory vojskové na zavolání jednotlivých detašovaných kompagní (bataillonu).

Zavolací signál buď od zvané kompagnie (bataillonu) opakován.

20. Signálky (Signalpfeife) buď užíváno pouze na „Feuer einstellen“ a na zavolání jednotlivého vojáka (oddílu). Ono („Feuer einstellen“) stane se opakovaným, toto jediným krátkým, pronikavým zapísknutím.

21. Současně s kommandem (avisem atd.) můžeme napnutou paží zevrubněji označiti směr marše anebo cíl.

Mimo to slouží ještě tato znamení — kromě znamení v bodě 397. uvedených — ku všeobecnému dorozumívání se:

Pro „Habt acht“: Paži koľmo pozvednout a tak vydržet.

Pro „Marschieren“ anebo „Halt“: Paži koľmo pozvednouť, na to pak rychle snížit.

Pro „Laufschritt“: Opakovat vícekrát znamení „Marschieren.“

Pro „objevení nepřitele“: Mávati čapkou nad hlavou.

Pro „Schwarmlinie“: Roztáhnouť paže na obě strany.

Pro „Schieszen“: Zvedati obě paže jako ke střelbě.

Pro „Feuer einstellen“: Klátiti vodorovně paží před tělem.

Pro „Vergatterung“: Obě paže napnouť do stran a před prsou zkřížiti.

Pro „Nieder“: Ukázat paží k zemi anebo sám si lehnout.

Pro všeliké jiné případy ustanoví velitelé potřebná znamení.

22. Nevystačí-li shora uvedené pomůcky, pošlou se rozkazy po adjutantech anebo ordonnancích.

23. Okolnosti rozhodují o tom, jakými pomůckami má býti vojsko řízeno; jest však věcí velitelovou, jakým způsobem rozkazy své chce dávat.

Při udílení rozkazů buď užíváno co možná výrazů reglementárních.

Aby pozornost podvelitelů na sebe obrátili, mohou velitelé regimentů a bataillonů dle potřeby na jednotlivé bataillony (kompagnie) zavolat anebo, je-li tak nutno, dají aviso „Habt acht“.

Jak se zachovají velitelé (Benahmen der Commandanten).

24. Klid, stálost, jistota, sebevědomí, vytrvalost, konečně pak stále stejná vážnost a nestranná přísnoř zjednávají velitelům autoritu a vliv u vojska.

Chování velitelů má pro vojsko velikou důležitost.

Ve válce — obzvláště ve chvílích rozhodných — následuje podřízený bezděčně účinku, jež činí rozhodné a jisté vystoupení velitelů před frontou.

25. Velitelé musejí se vystříhati v obor působnosti svých podřízených zasahovati; ať nikdy nezapomínají, že ve válce jenom v řídkých případech je jim tak možno a že by proto ve chvílích nebezpečných vlády nad vojskem pozbyti

mohli, kdyby nenavykli už v míru své podřízené samočinnosti.

Velitelé zachovejtež klid a trpělivost, přihodí-li se nějaké nedopatření anebo nedorozumění.

26. Podvelitelé i vojsko mají nabyti sebedůvěry ke své výkonnosti, však velitelé nemají je malicherným vměšováním se v jejich duševním úsilí obmezovati a v jejich činnosti ochromovati.

27. Chce-li velitel svůj oddíl vyučovati, muže se dáti zastupovati nejstarším důstojníkem (poddůstojníkem), jenž pak také dává kommanda.

28. Při vedení nejsou velitelé vázáni na místo určité.

Obyčejně mají si své stanoviště tak vyvoliti anebo tak se pohybovati, by své vojsko, terén i nepřitele pozorovati a také svého nejbližšího představeného viděti mohli. Na počátku boje je z pravidla výhodno, voliti místo u předu.

29. Vzdálí-li se velitel za příčinou orientace tak daleko od svého oddílu, že jej už sám vésti nemůže, převezme jeho náměstek velení — i bez rozkazu.

30. Jest věci podvelitelů, by vojsko k terénu se přitulilo udržujíc současně pořádek a souvislost.

31. U bojových cvičení zachovají se všichni velitelé po každé tak, jak ve skutečnosti státi se musí.

Velitelé na koni ať v účinném pásmu palby nepřátelské slezou, není-li nutno, by v sedle setrvali; avšak ať mají své koně tak pohotově, by v čas potřeby rychle mohli opět vsednouti. Při příliš brzkém sesednutí mohl by nastati průtah v rozkazování.

32. Je-li kompagnie, bataillon anebo regiment rozdělen, mají jejich velitelé vésti onu část svého podřízeného vojska, které připadla úloha nejdůležitější.

Hlava první.

Výcvik jednotlivcův. (Einzel-Ausbildung).

Část I.

Výcvik rekrutův (Ausbildung der Rekruten).

§ 1. Pravidla všeobecná (Allgemeine Bestimmungen).

33. Správný, věcně řízený a znenáhla postupující, osobnosti jednotlivcově pečlivě přizpůsobený výcvik a výchova rekrutova je základem pro způsobilost vojákovu pro celou jeho dobu služebnou a pro výkonnost vojska. Co v tomto směru bylo z počátku opomenuto anebo povrchně a šablonovitě probráno, dá se později už jenom stěží dohoniti.

Proto buď s výcvikem ve členu (četě) počato teprve tehdy, když jest rekrut už jednotlivě (ve členu) dukladně vyškolen.

34. Dobu a druh cvičení musíme řídit dle sil rekrutů a uvarovati se všelikého přepínání.

Dobře vyměřená a znenáhla stupňovaná cvičení silí tělo a připravují rekruta na velké námahy. Nikdy nesmí se přepjatými požadavky vzítí rekrutum záliba, poněvadž snadno může tak nastati snížení v jejich výkonech a současně i ochabnutí v jejich disciplině.

35. Poučujme rekruta s trpělivostí a se shovívavostí, a probouzejme jeho ctižádostivost. Drsné chování ničí cit pro čest, přívětivé slovo má často lepší účinek než trest. Lenost, zlá vule, zpurnost buďtež potrestány.

36. Současně s tělesným výcvikem probouzejme, povznášejme a ušlechťujme duševní i mravnou podstatu mladého vojáka.

37. Formálně i nejlépe vycvičený muž mohl by v těžkých hodinách boje a za svízelu války naděje naše sklamatí, nebyl-li mu vštípen živý cit pro povinnost, láska a zájem pro jeho povolání.

Voják musí vědět, že úspěch celku složen je z výkonů jednotlivců, proto musí se snažiti svou vlastní výkonnost stupňovati co nejvýše. Sě svými kamarády musí závoditi co do horlivého konání povinností, co do radosti ze služby, pozornosti a vytrvalosti i musí míti před očima, že náleží k onomu druhu zbraně, který bitvy a boje rozhoduje, který s úspěchem muže bojovati v každém terénu a proti každému nepříteli.

§ 2. Doba výcviku (Ausbildungs-Zeit).

38. První vojenský výcvik trvá osm neděl. Vojškoví velitelé mohou jej na podzim prodloužiti až do vánoce, z jara dle potřeby.

39. Rekruti na podzim narukující sestaví se u každé kompagnie do čety pod velením dustojníkovým (kadeta-zástupce, výminečně šikovatele, nadmyslivce).

40. Rekruti z jara narukující, jakož i rekruti náhradní zálohy sloučí se u každého bataillonu anebo regimentu a utvoří se z nich dle počtu čety (kompagnie).

41. Rekruti dle § 32. branného zákona narukující cvičí se jednotlivě anebo v malých skupinách; cvičení v četě konají dle okolností se starším mužstvem.

42. V prvních dvou týdnech cvičíme denně čtyři hodiny prakticky. Ke cvičením vyrukuje se v přístroji po-

hodlném; ručnice a výzbroj nosí se pouze na marši na cvičišťe a ze cvičišťe.

43. Ve třetím a čtvrtém týdnu prodlužují se praktická cvičení na pět hodin. Ručnice a výzbroj mohou se nositi po větší část doby cvičné.

44. Čtvrtým týdnem počínajíc buď, pokud tak tělesné síly rekrutů připouštějí, nosena tornistra, z počátku po kratší a znenáhla po delší dobu.

45. Od pátého týdne cvičí se prakticky denně šest hodin.

Časem vezme se úplný výzbroj polní.

46. Čistě theoreticky vyučováno buď denně jednu hodinu odpolední, kromě toho pak za dnů deštivých; při tom buď co možná nejvíce na mysl působeno na základě příkladů z dějin plukovních způsobem vysvětlujícím a povzbuzujícím.

O nedělích a svátcích nebuď ani prakticky cvičeno, ani theoreticky, kromě ve školách jednoročních dobrovolníků, vyučováno.

47. Doba denně ke cvičení určená smí býti z trestu prodloužena pouze v oněch řídkých případech, kdy nedbalost anebo nedostatek dobré vůle jsou patrný.

§ 3. Čeho výcvikem má býti dosaženo (Ausbildung-Ziele).

48. Prvním vojenským výcvikem buď dán rekrutům pevný základ, na němž v následujících periodách výcvikových bezpečně dále stavěno býti může.

49. Po dokončeném výcviku musejí míti rekruti už jakousi tělesnou obratnost, musejí znáti výcvik jednotlivcův a nejdůležitější věci z výcviku v četě, pak býti dosti jistě obeznámeni s používáním zbraní a se základy polní služby.

Ze služebných předpisů třeba jim znáti nejdůležitější články vojenské, zásady všeobecných povinností povolání a stavu vojenského, pak službu vnitřní a strážnou a rozuměti služebnému členění jejich vojenského sboru.

Ať nepotřebují více žádné zvláštní pomoci, jak mají pečovati o zdraví a čistotu, jak udržovati v dobrém stavu oděv, výzbroj a zbraně, jak se adjustovati a pakovati, konečně jak udržovati pořádek kasární.

Své bezprostřední představené musejí znáti osobně a věděti, jak se mají zachovati k představeným (vyšším) a ke kamarádům.

Buď jim dobře povědomo, co znamenají nejdůležitější signály trubkou a bubnem.

50. Rekruti na podzim narukující buďtež vycvičení tak, aby mohli býti ke cvičením kompagnie jakož i k zimnímu vyučování přibráni a ke službám v garnisoně upotřebeni.

U jarních rekrutů buď učivo důkladným praktickým vyučováním v polní službě rozšířeno a tak vyučování v zimním období konané nahrazeno.

U rekrutu podle § 32. branného zákona a u rekrutů náhradní zálohy buď položen obzvláštní důraz na výcvik pro boj a ve službě polní, pak na znalost všeobecných povinností stavu a povolání vojenského.

§ 4. Personál při výcviku (Ausbildungs-Personal).

51. Na výcvik rekrutů béréme šarže řádné, prozřetelné, přísné, ale vlídné, které mají trpělivost, pílí a znalost lidí.

52. Tyto šarže (dorost šarží) buďtež v čas pro tuto důležitou službu důkladně připravovány; kromě toho má

velitel každé čety rekrutů předsevzítí denně se cvičiteli, co má býti na zejtra cvičeno.

53. Cvičitelé a hudci vyrukují vždy bez tornistry, kompagnijní trubači také bez ručnic. Cvičí-li se ve členu a četě hmaty s ručnicí. podrží šarže křídelní „Beim Fuss“.

§ 5. Pomůcky k výcviku (Anhaltspunkte für die Ausbildung).

54. Výcvik rekrutů musí se díti na základě pečlivě promyšleného plánu co nejdůkladněji, bez ukvapení a věcně. Kompagnijní velitel (důstojník, jemuž je svěřen výcvik jarních rekrutů anebo náhradních záložníků), zhotoví program pro výcvik.

55. Při jeho vyhotovování buď přihlíženo k národnosti rekrutů, ke stupni jejich vzdělání, k jejich schopnostem a dřívějšímu povolání jakož i k tomu, v jaké míře jsou záložníci podle zkušeností při zbrojných cvičeníh nabytých vycvičení, a ke zvláštním poměrům garnisony.*)

56. První podmínkou užitečného vyučování jest, pozornost a zájem vzbuditi a je napjaté udržeti.

*) Abyčkom nabyli správných pomůcek pro výcvik a pozdější způsobilost mladého vojáka, zkoušíme každého rekruta, jakmile byly čety rekrutů sestaveny, ze čtení, psaní a počtů, jakož i — pokud možno — v jaké míře jest v nějakém řemesle vycvičen a zaneseme výsledek u každé čety v seznam.

Tato data doplní se tím, že velitel s taktem a nenuceně s rekruty obcuje — především za přestávek mezi cvičením — a o jejich rodinných pomerech, předešlém životě i jejich náhledech, pak rozpravami se cvičiteli o schopnostech, chování, pili a pokroku každého jednotlivého rekruta se poučuje.

Velitel získá tím nejenom důležitou oporu k posuzování každého muže, nýbrž účastenstvím, jaké na osobních poměrech rekrutových jeví, i také jeho důvěru.

Velitel nikdy [nezapomínej, že přichází v boji a polní službě každá individualita jenom tehdy k plné platnosti, když se jí užije podle její schopno ti.

57. Vyučujme jednoduchým, snadno pochopitelným, vzdělání a rozumu rekrutově přiměřeným způsobem co nejdrukadněji, co možná prakticky, a pokračujme při tom postupně.

Ve cvičebných předmětech přihlížejme ke vhodné změně; příliš dlouhé zaměstnání jednou a toutéž věcí unaví tělo i ducha a otupí pozornost.

58. Přihlížejme se svědomitou přísností, by každá podrobnost provedena byla na vlas a správně a nestal se nikdy krok zpátky. Stejnost a současnost nabudou teprve ceny a dostaví se pak také samy sebou, když každý jednotlivec provede všechno správně a obratně.

59. Vyučujme co možná nejvíce názorně; dobrý vzor prospěje více než-li sebe podrobnější vysvětlování.

Proto ať velitel sám anebo vycvičení lidé nebo oddíly ukážou rekrutům před výkonem všechna tělesná cvičení a práce.

60. Theoretické poučování spojujme obyčejně s praxí a obmezujme je na míru nejmenší. Působme více na rozum než-li na pouhou paměť; přemýšlení a soudnost rekrutovu vzbuzujme i podporujme a žádejme od něho nepřetržitě velkou pozornost.

61. Služebné předpisy, obzvláště články vojenské a užití zbraně ve službě (Služebný řád, díl I.) vysvětlí velitel čety sám.

Přednášejme krátce a volně, nikdy pak z knih.

Časem dáme některému rekrutovi dané vysvětlení opakovati a žádáme při tom, by se vyjádřoval krátce a mluvil na hlas.

62. Každému poddůstojníku, třídníku (závodčímu) přikážou se rekrutů v počtu co nejmenším a za pomocníky vycvičení vojáci.

63. Rekruti nešíkovní a neohrabaní přikážou se k výcviku poddůstojníku nejschopnějšímu.

Rekruty cvičíme z počátku jednotlivě, později v malých skupinách — seřaděné s „mezerou“ („Abstand“) jednoho kroku — a pak teprve ve členu.

Rekruti, kteří provedou některý výkon nedostatečně, musí jej opakovati sami.

64. V prvních dvou týdnech konejme obzvláště cvičení gymnastická a tělocvičná, jakož i cvičení s ručnicí (předpis tělocvičný), by pozbyly klouby tuhosti a rekrutu byla dána potřebná míra rovnováhy.

Současně můžeme počítí s vyučováním v postavě, v obratech a marširování bez ručnice, pak se střelnou přípravou (Vorschule).

65. Co nejdříve počato buď s výcvikem za harcovníka, pak se cvičeními bojovými a polní služby.

66. Brzy po počatém výcviku dovedme rekruty na střelnici, bychom jim tam ukázali účinek ručnice.

By rekrut pozbyl možného strachu před palbou, ať vystřelí, když nabyl ve hmatech nabíjecích a palebných jakési jistoty a když byl už střílel z ručnice domácí a cvičnými patronami, z podepřené ručnice na vzdálenost 50 kroků tři rány do terče.

Část II.

Voják jednotlivý a člen (Der einzelne Soldat und das Glied).

§ 6. Postava (Stellung).

67. Postava buď přímá i nenucená.

Podpatky dá voják ve stejné čáře tak blízko k sobě, jak vzrůst těla dovoluje.

Špičky nohou dá stejnoměrně tolik do stran, aby jedna od druhé byla na délku vlastního šlapadla.

Na správné postavě nohou závisí dobré držení trupu i ramenou.

Kolena jsou natažena, ne však ztuhá.

Břicho není ani vtaženo, ani vypnuto, trup vystává volně z kyčlí a jest nenuceně poněkud předkloněn.

Ramena drží voják přirozeně, nevytáhne jich, a obě lopatky vtáhne tolik do zadu, aby se mu prsa klenula.

Ruce leží nenuceně dlaněma na stehnech tak, aby palce dotýkaly se švů na kalhotech. Prsty jsou při tom lehce při sobě a přirozeně ohnuty.

Hlavu drží voják rovně, aniž brady vystrčí; tvář i oči hledí přímo.

Tíže těla spočívá na prostředku šlapadel.

68. Na kommando:

„*Ruht!*“

drží voják na místě tělo pohodlněji, avšak nesmí levým podpatkem z místa se hnouti a mluvit; — mezi maršem sprostěn jest podle předpisu tělo držeti a vykračovati, avšak musí marširovati stejným krokem.

Na kommando:

„*Habt acht!*“

drží voják tělo ihned křepce, po případě kráčí ihned předepsaným krokem.

69. Ve *členu* stojí vojáci s „mezerou“ („Abstand“) šířky ruky vedle sebe; ramena, jakož i podpatky tvoří přímou čáru — „čáru frontní“ („Frontlinie“). Její konce jmenují se „pravé“ a „levé křídlo“ („rechter, linker Flügel“).

Na každé křídlo a do prostředku členu vřadíme poddůstojníka, třídníka (závodčího) anebo vycvičeného vojáka

za křídelní šarží, dle případnosti za středáka. Hudec stojí na členovou distanci (120 cm.) za prostředkem.

70. Na kommando:

„*Antreten!*“

postaví se vojáci téhož členu s frontou proti tváři velitelově podle výšky své od prava do leva tak, aby středák přišel 2 kroky před velitele. Křídelní šarže jdou na svá místa.

Na kommando:

„*Abtreten!*“

opustí vojáci svá místa.

71. Na kommando:

„*Öffnen!*“ („*n Schritte öffnen!*“)

zůstane středák, ač nebyl-li jiný muž určen za „oporu“ („*Stützpunkt!*“), na svém místě, ostatní ustupují rychle tak dlouho stranou, až má každý od svého souseda mezeru jednoho kroku (n kroku).

Na kommando:

„*Schliessen!*“

ustupují rychle všichni vojáci stranou a přiřadí se ke středáku, po případě k opoře.

§ 7. Obraty hlavou, tělem a polohy těla (Kopf-, Körperwendungen und Körperlagen).

72. Na kommando:

„*Glied*) rechts (links) — schaut!*“

obrábí voják hlavu i oči, aniž skrotí ramena, tolik do označené strany, aby oko na opačné straně obratu přišlo do směru střední čáry těla.

*) Při výeviku jedn tlivých vojáků odpadne při kommandech slávkó „*Glied!*“.

Při uvítání představeného obrátí voják na kommando k počtě hlavu i oči k němu.

Na kommando:

„*Habt — acht!*“

obrábí voják hlavu přímo a oči ku předu.

73. Obraty tělem na místě konáme vždy na onom podpatku, který je na straně obratu. Bříškem druhé nohy opřeme se podle velikosti obratu náležitě o zem a rychle přitáhneme po obratu tuto nohu k noze stojící.

74. Na kommando:

„*Rechts (Links) — um!*“ (celý obrat)

obrábí se voják tolik do prava (do leva), až je tváří obrácen tam, kde měl před tímto pohybem své pravé (levé) rameno.

75. Po celém obratu jmenuje se přední část členu „*Tête*“, zadní část „*Queue*“.

76. Na kommando:

„*Halb — rechts (links)!*“ (poloviční obrat)

vykoná voják jen polovici pohybu právě vysvětleného.

77. By se přešlo v postavu předešlou, komandujeme po celém obratě:

„*Links (Rechts) — Front!*“

po polovičním obratě:

„*Grad — aus!*“ Výkon stane se podle bodu 74, po případě 76.

78. Na kommando:

„*Kehrt — euch!*“ (obrat v zad)

obrábí se voják tolik do leva, až hledí tváří tam, kde měl před tímto obratem záda.

79. Po obratu v zad mění křídla členu své dřívější pojmenování. Hudec setrvává před frontou obrácenou.

80. Na kommando:

„*Knut!*“

vykoná voják poloviční obrát do prava a postaví ručnici kolbou vedle pravé nohy. Potom dá tuto nohu a s ní trup zpátky a klekne si na pravé koleno. Levá holeň stojí kolmo k zemi, pravá špička nohy jest o zem opřena; levou ruku položí voják se semknutými prsty na ohbí kolena, pravou rukou obemkne úplně ručnici nad měřítkem a drží ji vertikálně.

81. Na kommando:

„*Nieder!*“

spustí se voják rychle na pravé koleno a pak levou ruku předloživ prsoma a břichem na zem. Ručnici položí současně — aniž hrdlo cevy země se dotkne — s cevou (hořenní pažbou) do leva obrácenou zlehka na levé předloktí tak, by na ně přišlo měřítko. Pravá ruka drží ručnici u žlábků pažby. Oči hledí trvale do předu.

Při ležení nežádejme úplné stejnoměrnosti polohy těla.

82. Na kommando:

„*Auf!*“

voják rychle vstane a vezme ručnici „*Beim Fuss*“.

§ 8. Pohyby (Bewegungen).

Všeobecné o marši (Der Marsch im Allgemeinen).

83. Voják musí býti s to vytrvale marširovati, proto buď věnována cvičení v marši pečlivost největší.

Marš buď v prostoru vydatný a konán při volném, nenuceném držení těla, přirozeně a plynně. Silné zvedání kolenu, přepjaté vymrštění a tempové přednášení nohy v před jakož i nepřirozeně mocné šlapání jest zakázáno.

84. Rychlost marše (taktu) činí:

v „kroku“ („Schritt“) 115,

v „běhu“ („Laufschritt“) 160 kroků za minutu.

85. Délka kroku činí v „kroku“ 75 cm,
v běhu 1 m.

Krok poloviční délky jmenujeme „krátkým krokem“ („kurzer Schritt“).

86. Běhu se užívá, když okolnosti toho nevyhnutelně žádají a tělesný stav vojska dovoluje.

87. Nežli marš se nastoupí anebo má-li býti směr marše změněn, buď označeno, je-li toho třeba, avisem:

„*Direction* . . .!“

čára pohybu, již nutno zachovati.

Za předmět direkční volme předmět co možná vzdálený, avšak dobře viditelný (věž, cíp lesa a pod.) a — není-li tu podobného předmětu — některou čáru pohybu (silnici a pod.).

Direkční předmět označí se obyčejně před kommandem „*Glied marsch*“, při zatáčce před kommandem „*Grad aus*“, avšak bezprostředně za kommandem k obratu.

Při krátkých pohybech předmět direkční neurčujeme.

88. Direkci pro marš danou zachovávatí je při frontním marši z pravidla věci poddůstojníka na pravém křídle, při pobočném marši poddůstojníka na tête natříděného, při příčném směru nejpřednějšího poddůstojníka ve směru marše, totiž „šarže direkční.“

Direkční šarže maršuruje v přímé čáře na předmět direkční a vyvolí si — je-li vzdálen — příhodné body pomocné.

Nebyla-li direkce určena, maršuruje direkční šarže kolmo na své postavení.

Vede-li velitel sám, avisuje:

„*Mir nach!*“;

direkční šarže maršuruje pak za ním.

Podle šarže direkční vojáci se rovnají, berou zákryt a takt.

89. Avisem:

„*Direction links (Mitte)!*“

přenášíme direkci na šarži levého křídla (středáka).

90. Na kommando:

„*Marschieren! Gied — marsch!*“

ohne voják levou nohu poněkud v koleně, přednese ji přirozeným způsobem u samé země, aniž se jí však dotekne, a postaví šlapadlo při nataženém koleně, jakož i se špičkou nohy do strany a dolů obrácenou na délku kroku před pravou nohu plně na zem, při čemž vezme i trup do předu.

Zatím co staví voják levé šlapadlo na zem, pozvedne pravý podpatek, popotáhne pravou nohu špičkou dolu nataženou nad samou zemí a postaví pravé šlapadlo před levé ve stejné vzdálenosti a tímtéž způsobem jako postavil šlapadlo levé.

Potom pokračuje v pohybu maršovým taktem, tělo drží dobře, nepotáčí se a nekřížuje nohou; pažema pohybuje přirozeně do předu a do zadu *)

*) Cvičení v maršování podporuje se podstatně prostocviky (předpis tělocvičný).

Z počátku maršuruje rekrut při svém navyklém držení těla, při čemž se přihlíží především k prostornému kroku a k tomu, by odložil špatné návyky, přirozené a ne ztuhá se pohyboval. Aby smysl pro takt u rekrutů se vyvinul, bubnuje (troubí) se u těchto cvičení často marš.

Jakmile rekrut se naučil při chůzi volně i přirozeně se pohybovat i zároveň tělo své ovládati, počne se s maršováním ve zdoluhavém taktu podle předpočítání velitelova.

Každý rekrut počítá takt s ním nablas. Poznenáhlu přejde se k předepsanému taktu 115 kroků v minutě; pozvolna konají všichni

91. Na kommando:

„*Glied — halt!*“

postaví voják zadní nohu na plnou délku kroku do předu a druhou k ní přitáhne.

92. Mezi maršem na kommando:

„*Kniet!*“ anebo „*Nieder!*“

pohyb zastaví a zaujme postavu těla v bodě 80., po případě 81. udanou.

„*Kniet*“ nařídí se pouze při přechodném zastavení pohybu. Tu a tam bude záhodno kommandovati „*setzen*“; na to si vojáci pohodlně sednou, ručnici pak drží postavenou kolmo.

93. Dá-li se mezi maršem kommando:

„*Kurzer — Schritt!*“

dělá voják krok pouze poloviční, a teprve na kommando:

„*Voller — Schritt!*“

dělá zase celý.

94. Krok se mění, když při hudbě nepadne začátek pochodového taktu na levou nohu anebo když voják ztratil stejný krok s ostatními. K tomu konci přitáhne zadní nohu dvojnásobnou rychlostí až k podpatku nohy přední, kterouž zase na novo vykročí. K nacvičení vykoná se to na kommando:

„*Wechselt — Schritt!*“

vojáci členu cvičení v marši současně. Vojáci takt více nepočítají, pouze velitel řídí a podporuje zachování správného taktu předpočítáním několika kroků.

Abý rekrut zvykl si zachovávat mezi maršem přímou čáru, postaví se velitel asi 20 kroků před něho a poručí mu, aby k němu marširoval.

Nastoupení a zastavení marše buď v krátkých pře távkách často opakováno.

Doporučuje se, aby v prvních týdnech všechny pohyby při exercice, obraty a pod. konaly se pouze v taktu pomalém.

95. Má-li se marširovati bez stejného kroku, kommanduje se:

„*Ohne Schritt!*“

Stejný krok vezme se zase na kommando:

„*Gleicher — Schritt!*“

96. Po zpátku kráčíme pouze na krátké vzdálenosti i stane se tak na kommando:

„*Glied rückwärts — marsch!*“;

na to vystoupíme levou nohou do zadu, krok děláme jen polovičku tak dlouhý jako do předu a špičky nohy ploužime lehce po zemi.

Na kommando:

„*Glied — halt!*“

přitáhneme přední nohu k noze druhé.

97. Na kommando:

„*Lauf-schritt — marsch!*“

vezme voják na „schritt“ ručnici „in die Balance“ a na „marsch“ počne běžet.

Voják vezme krok anebo pohyb zastaví na kommando:

„*Schritt!*“

anebo:

„*Glied — halt* („*Kniet*“ nebo „*Nieder*“)!“

Při „Halt“ vezme ručnici „Beim Fuss“.

98. Z „Kniet“ a „Nieder“ vstane rychle voják k marši krokem na slovo „Glied“ kommanda v bodě 90. uvedeného a plecuje ručnici; k běhu vyskočí na slovo „Lauf-schritt“ kommanda v bodě 97. jmenovaného, při čemž zustane ručnice v balanci.

99. Obraty tělem mezi maršem vykonají se na břišku nohy obratu opačné, jakmile přišla tato noha na zemi, aniž stejnoměrný pohyb se přeruší.

100. Mezi maršem cvičme ob čas zastavení pohybu, přenesení direkce, přechod v krátký a plný krok, obraty

hlavou a hmaty s ručnicí: „In die Balance“, „Schultert“, „Bajonnett auf“ a „ab“.

Marš frontní (Frontmarsch).

101. Frontní marš vykoná se na kommando:

„*Marschieren!* (*Direction!*)“*)

„*Glied — marsch!*“

na to nastoupí všichni vojáci členu pohyb současně.

Každý voják musí rovnání ve členu na stranu vedoucí šarže stejnoměrným vykračováním udržovati, předepsanou mezeru od souseda na straně pochodové direkce zachovávat a proto tlaku z této strany povolití, avšak tlaku se strany protější odporovati.

Voják hledí neustále do předu (na předmět direkční); avšak ob čas pohlédne, aniž ramena z rovnání pošine, k direkční šarži, aby zachoval snáze frontní čáru. Vykročil-li z ní ven anebo zůstal-li za ní, anebo má-li od svého souseda příliš velkou mezeru, obnoví znenáhla zase správný poměr, aniž změní takt.

102. Na aviso:

„*Direction links (Mitte)!*“

řídí voják pohyb svůj podle levé šarže křidelní (prostředku), při čemž dbá těchže pravidel.

103. U frontního marše přihlížeje méně k tomu, by voják udržoval ostré rovnání a předepsanou mezeru, nýbrž spíše k tomu, by udržoval správnou frontu a vykračoval volně.

104. „*Öffnen*“ a „*Schliessen*“ mezi maršem nařídí se jako na místě (bod 71). Muž oporný (Stützpunkt) maršuruje přímo dále, ostatní vojáci táhnou se rychlými

*) Je-li u kommanda slovo „*Direction!*“ v závorkách, komanduje se direkce jenom dle potřeby.

kroky při postupu tolik do strany, až dosáhl každý od souseda svého nařízené mezery, a vezmou pak zase pochodový takt.

Marš do boku *Seitenmarsch*).

105. Marš do boku vykoná se z místa na kommando:

„*Rechts (Links) — um!*“

„*Marschieren! (Direction!*“)

„*Glied — marsch!*“;

mezi maršem na kommando:

„*Rechts (Links) — um! (Direction!*“)

Každý voják vykoná nařízený obrat; šarže na tête vykročí plným krokem, ostatní mužové skrácují tak dlouho krok, až mají pro plný krok potřebný prostor, jež pak mezi sebou podrží. Všichni vojáci členu zůstanou na směru šarže stále kryti.

106. Ať už člen stojí anebo maršuje, šarže na tête na kommando:

„*Links (Rechts) — herstellen!*“

stane a vykoná celý obrat v naznačenou stranu. K šarži přiřadí se první voják i učiní totéž, všichni ostatní mužové ustanoví se, jakmile předepsané mezery nabyli.

Směr příčný (*Ziehung*).

107. Směru příčného užívá se pouze na krátké vzdálenosti. Z místa vykoná se na kommando:

„*Ziehung halb — rechts (links)!*“

„*Marschieren! (Direction . . .!*“)

„*Glied — marsch!*“;

mezi maršem na kommando:

„*Ziehung halb — rechts (links) (Direction . . .!*“)

na to vykoná každý voják poloviční obrat a setrvá v poměru, do něhož takto přišel, i za pohybu.

108. Na kommando:

„*Grad — aus!* (*Direction . . . !*)“

vykoná voják obrat do dřívějšího směru marše a maršuruje v nové direkci dále.

Zatáčka (Schwenkung).

109. Zatáčky konají se o úhel libovolný, jenž z pravidla 90 stupňů přesahovati nemá.

110. K zatáčce z místa komandujeme:

„*Rechts (Links) schwenken! Glied — marsch!*“;

mezi maršem:

„*Rechts (Links) — schwenkt!*“

Kroky dělají se na křídle zatáčejícím (schwenkender Flügel) plné, odtud však k bodu točnému (Drehpunkt) stále kratší a kratší.

Šarže na zatáčejícím křídle kráčí z počátku přímo v před a přejde dle toho, jak jest člen právě široký, teprve po několika krocích v pohyb zatáčející. Ona nesmí vedlejšího muže opustiti, chvilkami pak musí mrsknouti okem k bodu točnému a přihlížeti, by také nejbližší mužové zůstali podle něho vyrovnání.

Šarže na točném bodě pohybuje se na oblouku, jehož poloměr činí dva kroky, náležitě malými kroky, drží vnitřní rámě poněkud na zad a nesmí se nechatí ze svého místa vytlačiti.

Každý muž mrskne chvilkou okem ke křídílům a zachová mezeru od svého souseda směrem k bodu točnému.

111. Na kommando:

„*Glied — halt!*“ anebo:

„(*Direction . . . !*) *Grad — aus!*“

jež třeba dáti tehdy, když zatáčeující křídlo nové čáře frontní se přiblížilo, zastaví se pohyb, po případě vykročí se plným krokem. Šarže direkční po „Grad — aus!“ první kroky mírní.

112. Mají-li se zatáčky konati pod úhly menšími, postačí k tomu udání nové direkce, do níž direkční šarže znenáhla přejde, přihlížeje ke křídlu, které zůstalo v poměru k nové frontě pozadu.

§ 9. R o v n á n í (Richtung).

113. Na komando:

„*Rechts (Links) richt — euch!*“

obráti každý voják hlavu i oči do nařízené strany, vyrovná se podle ní a vezme mezeru.

Voják stojí vyrovnán, vidí-li okem na straně rovnací pouze svého souseda a druhým okem zachytne kmit fronty. Musí postoupiti, nevidí-li tolik, anebo ustoupiti do zadu, vidí-li více.

Dobré rovnání závisí na správné postavě každého jednotlivého vojáka.

Aby velitel rovnání posoudil, postaví se několik kroků stranou od rovnacího křídla, opraví nejprvé postavu křídelní šarže a nejbližších vojáků podle zamýšlené čáry frontní a napomáhá kynutím šavlí anebo rukou, by se do ní snáze přišlo.

114. Přípravou k rovnání ve větších tělesech jest „rovnání se šaržemi“ („Chargen - Richtung“).

Na kommando:

„*Richtung rechts (links)! Chargen — marsch!*“

postoupí obě křídelní šarže přímo v před. Bezprostředně

než-li dorazí do zvolené čáry (při vyučování ne přes 6 kroků od původního postavení vzdálené), komandujeme:

„*Halt!*“

Šarže stanou a učiní celý obrat do strany kommandem označené. Velitel se přesvědčí, mají-li šarže od sebe náležitou vzdálenost a zařídí je do zamýšlené čáry frontní, která může se zvoliti nejen s dřívější frontní čarou rovnoběžně, nýbrž také k ní šikmo.

Na kommando:

„*Rechts (Links) richt — euch!*“

obě šarže se ustanoví (herstellen); vojáci členu postupují současně do frontní čáry, rozdělí poslední krok na tři drobné, obrátí hlavu i oči do příkázané strany a hledají rovnání i mezeru.

115. Po každém rovnání na kommando:

„*Habt — acht!*“

obrábí se hlava i oči přímo v před.

§ 10. Hmaty s ručnicí a hmaty ruční (Gewehr- und Handgriffe).

116. Hmaty s ručnicí třeba konati rychle a jistě, avšak bez ukvapení a aniž se ručnicím uškodí. Slyšitelné rány na ručnici, nábojnice a bajonnett jsou zakázány.

Voják smí pohybovati pouze pažema a rukama, tělo stále drží přímo a pevně.

117. Při „Beim Fuss“ stojí ručnice po pravé straně na kyčli přiložena, špička kolby ve stejné výši se špičkou nohy. Pravá ruka drží při paži přirozeně natažené ručnici tak, aby palec objímal cevou (hoření pažbu), ostatní pak prsty ležely semknutě z předu na pažbě.

118. U „Schultert“ visí ručnice přes pravé rameno hrdlem vzhůru, cevou (hoření pažbou) do zadu a je zů-

stavena své tíži. Pravá ruka objímá řemen mezi palcem a ostatními prsty tak, že předloktí zůstane vodorovně a zápěstí není ani dovnitř ani ven ohnuto.

119. Závěrka jest neustále uzavřena, bicí péro spuštěno, není-li ručnice nabita, a měřítko postaveno nořmálně.

120. Stojí-li vojsko, drží obyčejně ručnici „Beim Fuss“, pohybuje-li se krokem anebo zastaví-li se jenom na krátko, nosí ji plecovanou, v běhu pak v „balanci“. Krátké pohyby mohou se vykonati i v kroku s ručnicí v bilanci.

121. Za pohybu musí býti ručnice udržena ve své poloze, při obratě těla ať stáhne voják řemen poněkud dolů a přitlačí ručnici loktem mírně k tělu.

122. Má-li voják ručnici plecovanou, uchopí na kommando k obratu hlavou současně s obratem hlavy krk kolby pravou rukou, která po řemeně sjela, tím způsobem, aby palec přišel pod lučík, ostatní pak pr ty přiléhaly semknuté v zadu. Na kommando „Habt acht“ uchopí voják pravou rukou zase řemen, hlavu a oči obrátí přímo.

123. Na kommando:

„*In die ~ Balance!*“

z postavy „Schultert“ pošine pravá ruka aniž polohu svou na řemeně opustí, kolbu do předu, levá uchopí ručnici pod řemenem¹⁾ u žlábků pažby a popozvedne ji, pravá ruka vyklouzne z řemene, uchopí ručnici nad měřítkem a spustí ji tak, aby hrdlo při přirozeně natažené paži o píd bylo předkloněno. Levá ruka vrátí se po bok.

124. Na kommando:

„*Beim Fuss!*“

nechá voják sklouznouti ručnici dolů a postaví ji podle bodu 117 zlehka na zem.

Pro krátkou opakovačku (štuc) M. 95 :

1) nad skříní a popozvedne

„Beim Fuss“ nebuď nikdy kommandováno z postavy s plecovanou ručnicí.

125. Na kommando:

„*In die — Balance!*“

z postavy „Beim Fuss“ povyšoupne vojak ručnici poněkud vzhuru a uchopí ji podle bodu 123.

126. Na kommando:

„*Schul — tert!*“

z postavy „In die Balance“ anebo „Beim Fuss“ pozdvihne voják ručnici blízko těla před pravým stehnem a obrátí tak, by hoření řemenové ouško přišlo do stejné výšky s bradou a ceva do prava. Levá ruka uchopí ručnici ve žlábkách pažby, řemen ručnice zůstane na straně zevnější.

Pravá ruka uchopí pak řemen pod samým hořením ouškem řemenovým, levá vrátí se k boku. Pravá ruka pověsí ručnici na rameno a sklouzne po řemeně dolů, až je předloktí vodorovně.

127. Na kommando:

„*Bajonnet — auf!*“ z postavy „Beim Fuss“ anebo „In die Balance“* přednese pravá ruka ručnici cevou do předu obrácenou před prostředek těla. Levá ruka uchopí

Pro krátkou opakovačku (štuc M. 95:

*) . . . pozdvihne pravá ruka kátku opakovačku tak před prostředek těla, by hoření pažba obrácena byla do leva a hrdlo bylo ve výši brady.

Levá ruka uchopí štuc pod hořením kroužkem, pravá chytne jilec bajonnetu, jež z pochvy vytáhne, špičkou vzhůru, ostřím v levo obrátí a dá jej tesně podél konce cevy zářezem natykače nad zazubec, okem odražnice však přímo přes hrdlo a nasadí bajonnett tak, až zoubek stiskadla zapadne; při tom pootáhne prsty trochu zpátky.

Na to uchopí pravá ruka štuc nad měřítkem a postaví jej „Beim Fuss“, levá ruka vrátí se po bok.

Pro opakovačku M. 95:

***) hoření pažbou do leva obrácenou před prostředek . . .

ručnici na hořením konci pažby, obě ruce postaví ji zlehka na zem kolmo mezi špičky nohou. Potom uchopí pravá ruka jilec bajonnettu, jež z pochvy vytáhne, špičkou vzhuru, ostrím*) v pravo obrátí, dá jej těsně podél konce cevy zářezem natykače (Nuth der Griffhülse) nad zázubec (Bajonnetthaft, okem odraznice však přímo přes hrdlo a nasadí bajonnett tak, až zoubek stiskadla (Drückeransatz) zapadne; při tom popotáhne prsty trochu zpátky.

Na to obě ruce ručnici poněkud popozvednou, pravá k sobě více ji postaví „Beim Fuss“, levá vrátí se po bok.

128. Na kommando:

„Bajonnett — ab!“

) přinese voják ručnici jako při „Bajonnett auf“ před prostředek těla*) a obrátí cevou v levo. Pravá ruka uchopí jilec bajonnettu pod samou odraznicí, aby se tato posledního členu ukazováčku skoro dotýkala; palec jest podél plochy čepele natažen. Levá ruka smykne se vzhůru až ke konci pažby, palec ti-kne silně na stiskadlo, současně vezme pravá ruka bajonnett s cevy a schová do pochvy, při čemž smí se tam voják ohlédnouti. Pak vezme ručnici „Beim Fuss“.

Pro opakovačku M. 95:

*) . . . v levo

Pro krátkou opakovačku (štuc) M. 95:

**) pozvedne pravá ruka štuc tak před prostředek těla, že jest hoření pažba obrácena k tělu a hrdlo ve výši brady. Levá ruka uchopí ho pod hořejším kroužkem, palec spočívá na tiskadlu bajonnettu; pravá ruka uchopí jilec bajonnettu, palec jest podél plochy čepele natažen. Palec levé ruky tiskne silně na tiskadlo, současně zvedne pravá ruka bajonnett s cevy a schová do pochvy. Pak vezme pravá ruka štuc „In die Balance“ a postaví „Beim Fuss“.

Pro opakovačku M. 95:

***) s hoření pažbou k tělu obrácenou. Pravá ruka

Má-li voják ze „Schultert“ bajonnett nasaditi anebo sejmouti, poručme, aby vzal dříve „In die Balance“.

Chce-li voják v marši bajonnett nasaditi anebo sejmouti, převěsí ručnici za řemen na levé předloktí.

Za prvního výcviku učme vojáka bajonnett nasazovati a sjímati ve všech postavách těla a za pohybu, později však dejme to učiniti jenom tehdy, kdy tak okolnosti žádají.

129. Na kammando:

„Fällt das — Bajonnett!“

z postavy „Beim Fuss“, „In die Balance“ anebo „Schultert“ vpraví voják ručnici cevou (vrchní pažbou) v pravo obrácenou před prostředek těla — levou rukou obemkne ručnici nad měřítkem, pravou krk kolby; oběma rukama dá ručnici šikmým směrem na pravý bok tak, aby lučik přišel pod kyčelní kloub, levá ruka před žaludkový dulek a levé předloktí skoro vodorovně k tělu přiléhalo.

130. Na kommando:

„In die Balance“, „Beim Fuss“ anebo „Schultert“ vpraví voják ručnici do vertikální polohy před pravé stehno tak, že ceva (vrchní pažba) je v pravo, pak vezme „In die Balance“ — „Beim Fuss“ anebo plecuje.

131. „Zum Gebet“ a „Kniert nieder zum Gebet“ koná se z postavy „Beim Fuss“.

Na kommando:

„Zum — Gebet!“

pozvedne voják levou paži, aniž loket odstává, nenuceně ke hlavě a obrátí ruku dlaní tak po straně levého oka k obličejí, aby špičky semknutých natažených prstů štítku příkrývky (střechy klobouku, okraje fezu) se dotýkaly.

Bez ručnice pozvedne voják na kommando „Zum Ge-

bet“ pravou ruku k příkrývce hlavy týmž způsobem, jak právě bylo pro ruku levou popsáno.

Na kommando:

„*Vom — Gebet!*“

snese voják levou ruku zase rychle po bok.

132. Na kommando:

„*Kniel nieder zum — Gebet!*“

poklekne voják podle bodu 80.

Na kommando:

„*Czako (Hut, Kappe) — ab!*“

posune levá ruka podbradek palcem před bradu, na to uchopí čáku, držíc vidlicovitě růžičku mezi ukazovákem a prstem prostředním (klobouk na střechu, aby ležel palec pod ní, ostatní pak blíže rohu na ní — čapka na hoření části z předu u růžičky), smekne, aniž hlavu nakloní a položí příkrývku dutinou na stehno tak, aby hleděl štítek do leva (roh klobouku byl k tělu).

133. Na kommando:

„*Czako (Hut, Kappe) — auf!*“

posadí voják, aniž hlavu nakloní, příkrývku z předu na hlavu, stáhne podbradek pod bradu a položí levou ruku na ohbí kolena.

Na kommando:

„*Auf vom — Gebet!*“

vstane voják s trupem vzpřímeným a zaujme předepsanou postavu.

134. Na kommando:

„*Zum — Schwören!*“

z postavy „Schultert“ rychle sejme levá ruka příkrývku s hlavy (bod 132.) a drží ji s paží přirozeně nataženou před levým stehnem tak, aby orel byl obrácen ven (roh vzhůru). U čapky přijde dutina na stehno, růžička v levo stranou.

Voják pozvedne pak po straně pravou ruku s dlaní ke předu, až do stejné výše s očima, palec, ukazovák a prst prostřední vzpřímí vzhůru, ostatní prsty semkne na dlaň.

Na kommando:

Czako (Hut, Kappe) — auf!“

uchopí voják pravou rukou řemen u ručnice, a dá podle bodu 133. na hlavu.

135. „Zum Schwören“ učme vojáka za prvního v cvičku, později pak cvičme ho v tom pouze tehdy, když výkon přísahy ho očekává.

§ 11. Nabíjení a palba (Laden und Schiessen).

136. Voják musí uměti hmaty nabíjecí a palné v jakékoli postavě těla a poloze za všech okolností, i také v noci, ze zvyku hbitě a jistě vykonávatí, aby v palném boji mohl veškerou svou pozornost věnovati nepříteli a kommandu a nabyt času s klidem dávatí k líci, mířiti a pálití.

137. Při nabíjení a palbě v členu (četě) upotřebíme nejdříve munice levé tašky, munice pravé tašky teprve ve chvílích rozhodných.

Munici z nábojnice vzatou nahradí voják z patronové tornistry; při tom mají si vojáci vzájemně pomáhati, což dlužno často cvičiti.

Nežli voják zastrčí kartony do nábojnic, strhne víčka. Má-li uschovatí pouze karton strážný, ponechá víčko na něm.

Jednotlivé magacíny vyndává z nábojnice tím způsobem, že špičkou prostředního prstu pravé ruky šáhne

pod magacín, jej pozvedne a pak palcem, ukazováčkem a prostředním prstem uchopí a vytáhne.

138. V rojnici upotřebí harcovník nejprve oné munice, která byla snad z muničních vozů rozdána a v kapsách oděvu anebo ve chlebníku nesena a uschová si z pravidla ještě před počátkem rozhodné palby i municí z patronové tornistry do kapes u oděvu, by ji měl při ruce.

139. Závěrka musí býti stále zavřena, ať už jest ručnice nabita nebo ne. Otevře se pouze k nabíjení, palbě, uschování patron a při prohlídce ručnic.

Nabíjení a palba jednotlivcova (Laden und Schiessen des einzelnen Mannes).

140. Na aviso:

„Laden!“

z postavy „Beim Fuss“ otevře levá ruka levou nábojnici.

Na kommando:

„La—det!“

učiní voják půlobrat v pravo a postaví pravou nohu na střevíc stranou. Tíže těla spočívá stejnoměrně na celých chodidlech obou nohou. Trup není z kyčlí vytažen, nýbrž kyčle jej v přirozené postavě nesou.

Současně pozvedne voják ručnici před prostředkem těla tak, aby pravá ruka přišla do stejné výšky s ramenoma; levou rukou uchopí ji ve žlábkách pažby.

Levá ruka skloní ručnici hrdlem na šířku ruky pod vodorovnou polohou, pravice uchopí krk kolby. Spodní okraj pažby zustane na šířku ruky nad nábojnici. Palec levé ruky je vzepřen podél pažby, kterouž ostatní prsty se špičkami ve žlábkách objímají, loket opírá se o bok; pravé předloktí leží podél pravé plochy kolby. Řemen visí volně.

Pravá ruka uchopí knoflík rukověti, palec otevře závěrku tlakem do leva; pravá ruka vytáhne na to závorník rychlým mocným tahem úplně do zadu.

Pak uchopí pravá ruka pod ručnicí z levé nábojnice magacínu a vpraví jej mocným, stálým tlakem do skříně. Palec při tom tlačí na zadní konec magacínu tak dlouho, až cítíme, že zádržka (Magazinhalter) zachytila. Ostatní prsty jsou semknuty a o spodní okraj pažby opřeny. Na to zavře voják závor silným, bříškem pravé dlaně na knoflík rukověti vykonaným nárazem v před a stočí závěrku tlakem palce pravé ruky do prava.

Pravá ruka uchopí pak ručnici před levou, voják učiní obrat do fronty, připojí pravou nohu k levé, vezme ručnici „In die Balance“ — „Beim Fuss“ a zavře levou rukou nábojnici.

Je dnotlivé patrony nabijí voják tím způsobem, že je položí pravou rukou do patronové vložky (Patronen-Einlage) na plotýnku podavače (Zubringerplatte.)

Když voják vkládá magacín a kdykoliv zavírá závor, ať hledí na patronovou vložku.

141. Ze „Schultert“ otevře voják na aviso „Laden“ oběma rukama levou nábojnici, na „Ladet“ sejme ručnici s ramene a dá ji levou rukou do polohy k nabíjení předepsané.

Když voják nabil, plecuje a zavře nábojnici oběma rukama.

142. Na aviso:

„Schiessen!“

otevře voják nábojnici jako při „Laden“.

Velitel označí krátce a určitě cíl, a to nejprve směr, pak nepřitele, na nějž se má střílet, dále — má-li se měřítko postavit jinak než normálně — počet kroků, jenž se srovnává se vzdáleností a podle něhož

dlužno postaviti měřítko, konečně podle potřeby bod cílový („Zielpunkt“), ku př. za silného postranního větru, anebo je-li nepřítel za maskami.

143. Cíl musí velitel i při formálních cvičeních už napřed si vyvoliti a jeho označení musí za avisem „Schies sen“ na ráz následovati.

Při těchto cvičeních volí velitelé nejenom takové cíle, které nejsnáze se najdou, nejlépe jsou vidět a nejbliže leží, nýbrž znenáhla i cíle vzdálenější, pak takové, které ne snadněji se najdou a uchopí, a to co možno cíle polní anebo aspoň živé. Tím naučí se takové cíle mužstvu jasně označovati. mužstvo pak nabude cviku je rozpoznávati a uchopovati.

144. Nepřátelské oddíly označme tak, jak je vidí střelící, ku př.:

„*Halbrechts Infanterie, — zweite Abtheilung rechts vom Hause* (druhý oddíl od domu v pravo) — *zeshnhundert.*“

„*Gradaus auf der Wiese* (na louce), — *Cavallerie.*“

„*Gradaus auf der Höhe* (na vršku), — *Artillerie — äusserstes linkes Geschütz* (nejkrajnější dělo na levo) — *zwölfhundert.*“

„*Gradus auf dem gelben Feld* (na žlutavém poli) — *Infanterie — zeshnhundert — Zielpunkt der Strauch rechts der Abtheilung*“ („*halbe Abtheilungsbreite rechts aushalten*“) [keř v pravo od oddílu; o půl šířky oddílové mířit v pravo].

Voják musí sledovati udání cíle, ježž má velitel, pokud vůbec možno, nataženou paží ukázati, s pozorností nejnapjatější.

Kde cíl leží a jak vypadá, buď mužstvu v řeči jemu srozumitelné krátce naznačeno.

„Schies sen“ může se avisovati a cíl udati i za pohybu, však před „fertig!“ kommandováno buď „halt“.

145. Na kommando:

„Fertig!“

zaujme voják postavu „Ladet“, postaví správně (kontroluje) měřítko, otevře závěrku a nabije ručnici, není-li nabita. Pravá ruka uchopí krk kolby pevně a co nejdále u předu*), ukazovák přirozeně natažený spočívá po pravé straně lučíku, předloktí leží podél pravé plochy kolby, oči i ručnice hledí k cíli.

146. Na kommando:

„An!“

přinese voják ručnici s hrdlem poněkud skloněným rychle k líci tím způsobem, že ji obě ruce přednesou a až do výše ramenou pozvednou; pravá ruka tlačí ručnici pevně na pravé rameno, při čemž loket pozvedne se asi do stejné výše s ramenem.

Levá ruka podporuje ručnici, při čemž ji může dáti voják podle svého vzrostu zpátky až na přední polovičku skříně; loket nestočí ani dovnitř ani ven.

Podle toho, jak je střílející rostlý, nahne hlavu poněkud ku předu a stranou, a střílí-li na malé distance, přiloží ji ke kolbě. Trup drží stále pevně.

Tíže těla spočívá stejnoměrně na celých chodidlech obou nohou.

Voják vloží ukazovák, možno-li článkem prostředním, do obloučku jazýčku a vezme oporu (Anlehnung).

I zamhouří levé oko, zkouší, zda-li je visírní hrana vodorovně, opraví levou rukou ručnici, kdyby byla snad stočena, a míří, zvedaje ručnici levou rukou k cíli.

147. Střílí-li voják bez kommanda, skrácuje znenáhla při zatajeném dechu silou stále rostoucí ukazovák, až bicí tyčinka (Schlagbolzen) se vymrští.

Pro opakovačku a krátkou opakovačku (štuc) M. 95.:

*) aniž je však k lučíku úplně přimknuta

Zatím co ukazovák se pohybuje, zůstane ruka klidnou a pevně obmyká krk kolby.

Voják nesmí dbáti vymrštění se bicí tyčinky, nýbrž snaží se s nedílnou pozorností, by udržel visírní čáru na cíl bodový zaměřenou.

S postupujícím školením musíme přivést vojáka tam, aby všechny tyto činnosti ze zvyku rychle v sebe spojoval.

Strílíme-li na kommando, vydržme po „An“ na chvíli, nejméně 3 pochodové takty, avšak při vysokém měřítku anebo chatrném osvětlení cíle můžeme vydržeti i 6 pochodových taktů.

Na kommando:

„*Feuer!*“

spustí voják krouže rychle nepřetržitě ukazovák.

Když byla rána vyšla, položí voják ukazovák zase na pravou stranu lučiku, odsadí ručnici, otevře závor, nabije, je-li třeba, zavře závor a setrvá k palbě jsa připraven.

148. Na kommando:

„*Setzt — ab!*“

položí voják pravý ukazovák na „Setzt“ s jazýčku opět na lučik, na „ab“ snese ručnici do polohy „Fertig“ a pozvedne hlavu,

149. Na kommando:

„*Feuer — einstellen!*“

nesmí voják za žádnou záminkou dáti ještě ránu; ručnici nabije, není-li nabita a závěrku zavře; setrvá pak v postavě „Fertig“.

Má-li se v palbě pokračovati, označí velitel v potřebném objemu podle bodu 142. cíl a kommanduje:

„*Weiterfeuern!*“

načež voják postaví (kontroluje) měřítko a otevře závěrku.

Na kommando po „Feuer einstellen“ následující:

„*Aufsatz normal!*“ — „*In die Balance!*“, „*Beim Fuss!*“ nebo „*Schultert!*“ postaví voják měřítko normálně a vezme ručnici „*In die Balance*“ „*Beim Fuss*“ (plecuje ji).

Pak nahradí vyprázdňené kartony v nábojnici, kterouž pak zavře.

150. Na kommando:

„*Patronen versorgen!*“

otevře voják levou nábojnici, přihotoví ručnici a vybijе (vyndá náboj).

Palec levé ruky položí přes patronové lůžko, aby patrona nemohla býti vyhozena a při dalším hmatu magacín nebyl vymrštěn. Závor vytáhne zvolna zcela do zadu, pravá ruka uchopí patronu z komory vytaženou a položí ji do levé nábojnice.

Palec pravé ruky tlačí pak na tiskadlo zádržky magacínu, tato ruka vyndá pak magacín ze skříně a uschová v nábojnici.

Nevyjde-li magacín dostatečně, by mohl býti uchopen, což stává se tehdy, když je v něm už jen jediná patrona, strčí voják některý prst pravé ruky do spodního otvoru skříně, pozvedne poněkud magacín, udrží jej palcem levé ruky ve vyzdvižené poloze a pak jej pravou rukou úplně vyndá.

Na to zavře závor, spustí bicí péro, zavře závěrku a postaví měřítko normálně, je-li třeba.

*) Aby voják spustil bicí péro, popotáhne rukověť (Griffstück) trochu zpátky, stlačí ji palcem pravé ruky dolů a pak spustí pomalu bicí péro tím způsobem, že prostředním prstem pravé ruky tiskne na jazýček.

Pro opakovačku a krátkou opakovačku (štuc). M. 95:

*) Aby voják spustil bicí péro, stáhne vroubkovaný násadec matky u bicí tyčinky palcem pravé ruky do zadu, stlačí jazýček ukazovákem na zad a současně spustí znenáhla matku u bicí tyčinky.

Pak učiní obrat do fronty a*) vezme „In die Balance“ — „Beim Fuss“.

Bylo-li v ručnici pět patron (čtyři v magacíně a jedna v komoře), pak**) po „Beim Fuss“ magacín vytaženou pátou patronou doplní a potom uschová. Nemá-li v magacíně tolik patron, uschová jej do některé nábojnice, již pak zavře. Jakmile je kdy a záhodno, seberou se u čet a kompagnii jednotlivé patrony do magacínů.

Patrony se uschovávají („Patronen versorgen“) teprve po skončeném boji (cvičení).

151. Nabyli-li voják jistoty v přilícení ve směru přímém, učme jej to také ve směru poněkud šikmém — v pravo a v levo —. Tím, že pravé nebo levé rameno nepatrně do předu nebo do zadu pošine, vpraví v postavě „Fertig“ ručnici do náležitého směru, nohy pak setrvají ve své postavě; ostatní pravidla o přilícení změněna nejsou.

152. Při přilícení na cíl do strany se pohybující míří voják poněkud před cíl (viz střelnou instrukci).

153. Při přilícení s vyššími měřítky musí voják kolbu tím více snížit a krk tím více natáhnouti, čím vyšší jest měřítko.

Při přilícení na cíl výše položený nakloní voják trup podle potřeby poněkud na zad, na cíl níže položený jej poněkud předkloní.

154. Cvičme přilícení také s „Bajonnett auf“.

155. Umí-li voják v postavě přímé s dostatečnou zručností nabíjeti a střílet, učme ho, jak vykoná obě kleče a

Pro krátkou opakovačku (štuc) M. 1895:

*) plecuje štuc. Bylo-li

**) magacín vytaženou pátou patronou doplní a potom uschová.

především leže, nejprve s rukama volnými, pak za zákryty a s ručnicí podepřenou.

156. Nemá-li voják už přílušnou polohu těla, nařídíme ji za avisem „Schiessen“ a obyčejně po označení cíle.

157. Na kommando:

„*Kniet!*“

voják podle bodu 80. klekne a sedne si při tom pevně na pravou nohu. Současně snese před tělo ručnici, hrdlem o šířku ruky pod vodorovnou polohu, levé předloktí položí na levé stehno.

V této poloze setrvá ručnice při nabíjení, za přihotovnění a po zastavení palby. Při přilícení podepře levý loket o koleno. Levá ruka drží ručnici na přední polovici skříně.

158. Na kommando:

„*Nieder!*“

lehne si voják podle bodu 81., avšak poněkud šikmo ke směru střelby na zem tak, by měl nohy od tohoto směru trochu v levo a mohl kolbu pevně do ramena poněkud do zadu uchýleného nasadit, oči a ručnici pohodlně k cíli řídit.

Chce-li přilícit, položí ručnici, možno-li na něco, k čemuž si může připravit podložky, a opře co možná oba lokte o zemi. Levá ruka drží ručnici na přední polovici skříně.

159. Má-li voják z těchto poloh těla vstát, vykoná to po „*Feuer einstellen*“ na kommando:

„*Aufsatz normal — Auf!*“

Voják dá měřítko do normální postavy, vstane rychle, vezme „*In die Balance*“ — „*Beim Fuss*“ a zavře nábojnici.

Naučil-li se voják střeleti stoje, kleče a leže na půdě

rovné, pak cvičí se v tom v terénu na nejrozmanitějších předmětech terénových, při čemž jest vychováván k tomu, by na kommando „Fertig“ (aniž dříve byla poloha těla označena), sám si vyvolil a zaujal polohu těla nejvhodnější.

160. Chodě nesmí voják ani nabíjeti ani stříleti.

161. Nepřetržitým cvikem buď jistota a rychlost přilíciti a uchopiti cíl stupňována měrou nejsvrchovanější. Denně budtež všichni vojáci cvičení v přilícení, míření a stahování jazýčku na cíle co možná polní ve všech polohách těla — hlavně v poloze ležaté. Při tom upotřebí se častěji cvičných patron, by voják nabyl jistoty v nabíjení.

Rekruti přiberou se k těmto cvikům, jakmile jsou seznámeni s pravidly o míření.

162. Na kommando:

„*Visitierung des — Gewehrs!*“

zaujme voják postavu „Lad et“, pak otevře závěrku a závor. Pravá ruka uchopí krk kolby, obě ruce skloní hrdlo, až přijde ručnice do polohy skoro vertikální tak, aby kolba na pravou stranu prsou přiléhala. Pravá ruka vrátí se po bok.

Visitující přesvědčí se, zda-li jest ručnice nabita; odejme-li ji, vrátí se levá ruka po bok; když voják ručnici opět přejme, dá ji zase do polohy dřívější.

Na kommando:

„*In die — Balance!*“

pozvedne voják ručnici do polohy „Lad et“, zavře závor, spustí bicí péro a zavře závěrku. Pravá ruka uchopí ručnici nad měřítkem a skloní ji podle bodu 123. Současně učiní voják obrat do fronty.

Důkladná prohlídka ručnice děje se z postavy „Beim Fuss“.

Nabíjení a palba členu (Laden und Schiessen des Gliedes).

163. Nabyli-li každý jednotlivý voják náležitě jistoty v upotřebení ručnice jako zbraně palné, cvičme jej v nabíjení a střelení ve členu.

164. Křidelní šarže postoupí na kommando „Fertig“ za frontu, by na mužstvo dohlížely.

165. Ve členu můžeme dávat palbu salvovou anebo „palbu porůznou“ (Salven- oder Einzelfeuer“).

Oba druhy palby cvičme ve všech polohách těla.

166. Je-li střelná čára od kolmice značně odchýlena, přiveďme dříve frontní čáru do náležitého směru ke střelné čáře.

167. Při palbě salvové přihlízejme k rychlému, stejnoměrnému a správnému zaměření, ke správnému uchopení cíle a k současnému stisknutí jazýčku.

Který voják cíl nevidí anebo po vypálené ráně musí nový magacin nabít a s tím k nejbližší salvě hotov není, nevystřelí s ostatními.

168. Na kommando:

„*Einzelfeuer!*“

počne každý voják stříleti pro sebe a střílí bez ukvapení neustále dále, dokud cíl vidí, anebo až dostane rozkaz palbu zastavit.

Byla-li palba zastavena a má-li voják stříleti dále tímž druhem palby, buď kommandováno, když byl dříve dle okolností určen nový cíl a nové měřítko:

„*Weiterfeuern!*“

Voják zachová se podle bodu 149., druhého odstavce; bylo-li před tím střeleno palbou porůznou, počne s ní zase ihned.

Mění-li se druh palby, buď před kommando „Weiterfeuern“ dáno „Einzelfeuer“, po případě „Salven“.

169. Na aviso:

„*General-Decharge!*“

otevře voják nábojnici jako při „Laden“.

Na kommando:

„*Fertig!*“

přihotoví ručnici a nabije.

Na kommando:

„*Hoch — an!*“

přilící ručnici šikmo vzhůru tak, aby mohl hleděti přes vroubek a mušku, aniž hlavu natáhne a postavu trupů změni.

Na kommando:

„*Feuer!*“

voják spustí, dá ručnici oběma rukama do polohy jako k nabíjení, zavře závěrku, plecuje ručnici a zavře nábojnici.

Křidelní šarže setrvávají na svých místech a nestřílejí.

Po generální dešarži kommanduje se obrat hlavou, pak ustanoviti se od něho.

§ 12. Výcvik za harcovníka (Ausbildung zum Plänkler).

170. Voják v rojnici zaměstknáný jmenuje se „harcovník“ („Plänkler“). Vojáci v boji pod týmž velitelem přímo stojící tvoří „roj“ („Schwarm“), jeho veliteli říká se „roják“ („Schwarmführer“).

171. S výcvikem rekruta za harcovníka buď začato co možná nejdříve.

172. Nejprve ukáže se rekrutům vycvičenými četami (roji) jednak přibližování se k nepříteli a jeho zahrnutí za využitkování terénu a užití palby, jednak obsazení ně-

jaké rozestavy (objektu) a odrazení nepřítele v nejrůznějším terénu, aby se jim tak ujasnila podstata útoku a obrany a oni na vlastní oči viděli, jak voják v boji správně si vede.

173. Byl-li tímto názorným vyučováním zájem rekrutů probuzen a nabyli-li učitel přesvědčení, že co viděli, pochopili, cvičí se mladí vojáci nejprve, jak se využítkuje terén a zaujme správná rozestava palebná.

174. Naučil-li se potom rekrut ručnici v rozmanitých polohách těla nabíjetí a vypalovati, nabylo-li pravděpodobném účinku svých výstřelu vzhledem ke vzdálenosti a velikosti cílů poněkud jasných pojmů, pak cvičí se také v užití palby, potom by šel rychle do nové rozestavy ku předu a zpět na kommando, znamená anebo pouhý příklad velitelův, by se úplně kryl a náhle k palbě objevil a pod.

Tato cvičení probírají se z počátku s každým jednotlivě.

175. Učitel nesmí chtítí muže při každém kroku vésti, nýbrž musí trpělivě vyčkati, zda-li muž správné cesty sám nerozpozná a obratně nevyžítkuje. Potřebná poučení udělí se dotazováním, aby voják si navykl zkoušetí okolnosti a uvažovati, jak jest mu jednatí.

Využítkujme přirozených vloh rekrutových a jeho zvyklostí života pro výcvik a povznesme sílu jeho vůle a sebevědomí; rekrut buď už od samého počátku vychováván za bojovníka samočinného.

176. Aníž drží tělo nuceně, vyvolí si harcovník nejučelnější postavu těla a způsob pohybu; ručnici nese plecovanou anebo v balanci; kde by mohl s nepřítelem náhle se srazití anebo kdyby bylo nepřátelské jezdecktvo na blízku, nasadí bajonett.

177. Cvičme vojáka ve využitkování jakéhokoliv zákrytu a poučme ho, jak si zákryty lopatkou a sekyrkou

opraví a jak si může podložením ručnice a pod. utvořití příznivější podmínky k palbě.

Obratné využitkování nejrozmanitějších zákrytu (předprseň, násep, zeď, příkop, přirozená vyvýšenina nebo prohlubina půdy) jakož i správné přilícení skrze otvor (okno, střílnu a pod.) učiníme častým cvikem harcovníkovi zvykem. Při tom buď ručnice pokud možno podepřena a muži co do držení těla a ručnice ponechána ona volnost, jaká je podmíněna vzrusem těla, zákrytem a polohou cíle.*)

178. Harcovník buď také poučován, jak využítkuje křoví, trní, živých plotů, obilí na stojatě a pod., by jsa schován mohl stříletí, dále jak využítkuje stromu, tyčí a pod. za oporu pro ručnici.

Jakmile harcovník přišel do palebné rozestavy, připraví se k palbě, zkoušeje výstřel a přilícení. Je-li mu nařízeno stříletí, ihned přihotová se k palbě tím, že postaví měřítko, otevře závěrku a rozkaz k palbě vykoná.

179. Když každý jednotlivec jistě vykonává, o čem byl poučován, cvičí se totéž v roji a mužstvu se při tom vštípí do paměti, že vystoupí voják jen zřídka kdy jednotlivě, ba že bude obyčejně bojovatí v rojích, že musí se proto učiti volnosti harcovníku poskytnuté využití, přihlížeje neustále k mužům vedlejším a že nesmí pospolitost roje pustiti nikdy se zřetele.

Konečně buď začato s výcvikem špehýřů (Späher) a ve službě patrouil, které bývají vyslány na ostrahu fronty, boků a zad, jakož i na spojení.

*) Kdyby při cvičeních tu a tam bylo z ohledů zdravotních třeba nelehnutí si na zem anebo zákrytů nevyužitkovatí, ba spíše nechatí mužstvo i v nepřátelské palbě státí, pak tak řidič cvičení poručí a mužstvu oznámí příčinu, pro kterou jeho chování se odchyluje od skutečnosti válečné.

180. Dokud rekruti nenabyli pro správné chování se v boji porozumění, nesmí býti počato s formálními cviky tvořiti rojnici.

181. Jakákoliv formální stejnoměrnost v rojích jest zakázána; však harcovníkům musí státi se zvykem rojáka bezpodmínečně poslouchati.

182. Už od samého výcviku za harcovníka buďtež vojáku vštípeny pro boj tyto zásady:

- a) Na dobré zuzitkování palné zbraně buď položena váha největší.

Jedině ono vojsko může bezpečně spoléhati na úspěch, kteréž je v palbě co nejlépe vycvičeno a i ve chvílích největšího nebezpečení zůstane chladnokrevným a poslušným.

- b) Úspěchu dosáhneme jedině dobrou, ne však mnohou palbou.
- c) Zahájení palby se nařídí.

Špehyři a lidé od roje odloučení mají střílet pouze tehdy, když žádným jiným způsobem náhlé vystoupení nepřítele oznámiti nemohou, anebo aby nepřátelským patrouillám zabránili pohled v naše poměry, konečně v čas nouze na osobní obranu.

- d) Palbu ihned zastavme, je-li tak nařízeno, anebo není-li více žádného přiměřeného cíle.

e) S patronami buďme spořiví, poněvadž je v boji jenom s nouzí nahradíme; infanterie bez munice jest pak oloupena o svůj hlavní prostředek bojovný.

f) Pozorujme nepřetržitě nepřítele a účinek vlastní palby.

- g) Rychlým postupem k nepříteli vydán je voják jen po krátkou dobu palbě nepřátelské a nabude brzy

příležitosti, že může svou ručnici s úspěchem zužitkovati.

Toto přibližování se k nepříteli děje se na delších vzdálenostech bez přestávky jedním proudem, v účinné palbě nepřátelské od zastávky k zastávce, při zákrytech od jednoho k druhému, v pásmech velice ohrožených v běhu, ostatně hbitým krokem. Kde zákrytů není, hledá voják na zastávkách ochranu tím, že si lehne.

h) Každý zákryt smí býti využitkován pouze potud, pokud nepřekáží dobrému výstřelu vojákovu.

I sebe lepší zákryt má harcovník bez váhání opustiti, když dostane k tomu rozkaz, když nemá z onoho zákrytu dobrého výstřelu anebo má-li jíti v před.

i) Jde-li se ze zákrytu (zastávky) v před, ať všickni harcovníci rychle a současně vyskočí.

k) Couvajícího nepřítel pronásledujeme palbou.

l) Bez rozkazu nesmí voják jíti v boji zpátky.

m) Kdybychom ustupovali, budme připraveni na nejzhoubnější účinek palby nepřátelské. Byl-li ústup nařízen, nesmí voják couvnouti dále než na zastávku velitelem označenou; na kommando „Halt“ musí bezpodmínečně stanouti a frontou k nepříteli se obrátiti.

n) V rojnici mohou nastati ztráty veliké. Za těchto okolností musí voják mužně vytrvati, neboť rojnice, která v nepřátelské palbě déle vydrží, konečně z vítězí.

Nežádejme, by mužstvo učilo se snad těmito zásadám z paměti, nýbrž vštěpme vojákovi stále se opakujícím poučo-

váním a vysvětlováním, především při praktických cvičeních, by je zachovával a by se mu staly druhou přirozeností.

183. Výcviku palebnému a odhadování distancí buď od samého počátku věnována pozornost největší a pîle nepřetržitá. Výcvikem rekrutu počínajíc pracujme, cíle jsouce si vědomi, k tomu, bychom palebnou zručnost vojákovu povznesli, zálibu a lásku k palbě u něho probudili a udrželi, jeho porozumění pro správné zužitkování ručnice rozšířili a upevnili.

Voják musí býti vychován na myslícího, disciplinovaného a samočinného střelce, který svému představenému řízení palby, i ve chvílích nejtěžších, rozumnou poslušností ulehčí, a kdyby i byl sám na sebe odkázán, svou ručnici po každé s rozvahou zužitkuje.

184. Rekruti připravují se už v druhé polovici doby výcvikové, starší mužstvo pak co nejčastěji, palebnými cvičeními se cvičnými patronami pro polní palbu porůznoa.

Za tím účelem vystaví učitel na známých mu vzdálenostech, za nejčastější změny terénu, jednotlivé vojáky (roty, roje), kteří stojíce, klečíc nebo ležíc terén jako v boji využítují, přikáže jim, by na umluvené signály po určitou dobu na místě anebo v pohybu jako cíle se ukázali, pak nařídí též, zda-li a kdy mají sami páliť.

Poučovaný voják připraví se k palbě bod 178). Jakmile na příkaz učitelův objeví se cíl, má voják odhadnouti vzdálenost k němu a udati, zda-li přihlížeje k pravděpodobnosti trefení (palebná instrukce pro infanterii a myslivce) bude stříleti anebo ne.

Učitel odhad potvrdí anebo opraví, voják pak postaví měřítko, míří a vypálí.

Každá jednotlivost u tohoto cvičení (využitkování ter-

rénu, odhad vzdáleností, postavení měřítka, přilícení, míření a stahování jazýčku) bez ukvapení po každé se do-
podrobna kontroluje a o ní se porozpráví.

Jakmile voják nabyl poněkud zručnosti, koná se roz-
mluva teprve po vypálené ráně.

Samostatně vystupující voják má stříletí pouze uvnitř
hranic, ve kterých dle pravděpodobnosti trefí a které ze-
vrubně znáti musí.

By instruktor jeho rozhodnutí, má-li se stříletí anebo
nestříletí, zkoušel, přikáže, by objevily se cíle také za hra-
nicemi pravděpodobného trefení.

Muž pak se poučí, že tyto hranice pravděpodobného
trefení týkají se pouze palby vojáka jednotlivého, že však
při palbě více vojáků i na menší cíle, po případě na větší
distance, může se dosáhnouti příznivých výsledků trefových.

Čím zevrubněji toto vyučování se děje a čím více smě-
řuje na probuzení a upevnění soudnosti, tím jest užiteč-
nější pro upotřebení vojáka v boji.

§ 13. Pocty (Ehrenbezeugungen).

185. Vojenská pocta buď vzdána tehdy, není-li ten,
jenž má býti pozdraven, dále než 30 kroků vzdálen.

K poctě voják vždy, jak předepsáno, se postaví anebo
tělo drží (jede-li, zůstane seděti) a hledí pozdravenému do
očí, k čemuž dle potřeby učiní obrat hlavou.

Pocta obmezuje se na to, co právě uvedeno:

- a) nese-li voják něco v obou rukách, je-li bez příkrývky
na hlavu, anebo má-li při jízdě u sebe ručnici;
- b) má-li ručnici „v balanci“ anebo „beim Fuss“;
- c) vede-li koně anebo spřežení;

Ve všech jiných případech má voják kromě toho sou-
časně salutovati. Je-li bez ručnice, zvedne k salutování

pravou — kdyby v ní něco nesl, levou — ruku právě tak ku příkrývce hlavy, jako na kommando „Zum Gebet“. Nese-li ručnici plecovanou, obemkne pravou rukou krk kolby podle bodu 122.

186. Potká-li voják někoho, jehož dlužno pozdraviti, anebo jde li tento mimo něj, pak musí býti voják s poctou 3 kroky před pozdraveným hotov; pocta se končí, když pozdravený 3 kroky se vzdálil.

Na místě obrátí se voják k pozdravenému, při potkání ať se vystřihá jíti mimo něj blíže než na krok.

187. Má-li voják pod širým nebem s ručnicí anebo bez ručnice, anebo v pokoji bez ručnice podati zprávu hlásiti, stane 3 kroky před představeným (vyšším), hledí mu do očí, salutuje, obnoví se a podá zprávu. Nežli odejde, salutuje znova a obnoví se.

188. Má-li voják s ručnicí podati zprávu v uzavřené místnosti, vstoupí s ručnicí v balanci a vezme ve vzdálenosti 3 kroku před představeným (vyšším) „Beim Fuss“.

189. Před svrchovaným panstvem, členem svrchovaného rodu císařského anebo jinými ve Služebném řádě pro císař. a kr. vojsko, v díle prvním, uvedenými nejvyššími osobami, učiní voják frontu a vzdá poctu. Jede-li voják koňmo, ať jede mimo ně krokem a vzdá při tom poctu; vede-li koně, neučiní fronty, je-li v pohybu.

190. Je-li voják velitelem oddělení, zachová se jako poddůstojník.

Část III.

Postava, exercirka a pocty hudců, pionérů pěchotních a mysliveckých, pak poddustojníků (Stellung, Exercieren und Ehrenbezeugungen der Spielleute. Pionniere der Infanterie und der Jägertruppe, dann der Unterofficiere).

§ 14. Hudci a pionéři pěchotní a myslivečtí (Spielleute und Pionniere der Infanterie und der Jägertruppe).

191. Kompagnijní tambur nosí buben na nosném řemeně; bicí dno nakloněno jest do pravé strany; nad ním drží tambur paličky k bubnování připravené.

Odpočívá-li vojsko, může tambur paličky zastrčiti a buben ladidlem vzhuru, bicím dnem do předu před nohy na zem si postaviti.

Nemusí-li býti k bubnování připraven, přehodí buben závěsným řemenem přes pravé rameno tak, aby přišel pod pravé páždí strunovým dnem k tělu. Paličky zastrčí.

Při „Zum Gebet“ zvedne tambur levou ruku s paličkou jako k salutování. Při „Kniel nieder zum Gebet“ položí buben na přič přes levé stehno a drží jej levou rukou; zatím pravá ruka smekne a snese příkrývku s hlavy do strany. Při „Zum Schwören“ uchopí buben levou rukou a drží bicí dno vodorovně, by naň mohl položití příkrývku, na hlavu, již sejme pravou rukou. Na to pozvedne pravici k přísaze.

Před „Kniel nieder zum Gebet“ a před „Zum Schwören“ paličky zastrčí.

192. Kompagnijní trubač nosí ručnici a pracuje s ní jako vojáci ostatní.

Trubka leží na přič na příkrývce tornistry (po případě na zádech trubačových) tak, by náhubek směřoval v levo dolů, číše a oválně stočená roura nahoru; šňura jde přes pravé rameno k levé kyčli a zkrátí se podle potřeby lehce rozvazatelným uzlem před prostředkem prsou.

Nátrubek přiváže trubač ke trubce, za počasí velmi studeného uschová jej do kapsy a nastrčí pouze k troubení.

K troubení rozváže trubač uzel na šňůře, uchopí trubku levou rukou poblíže nátrubku tak, by palec spočíval na tenkém konci roury a nátrubku; ostatní prsty objímají závitky z venčí.

Má-li býti kompagnijní trubač k troubení připraven, drží trubku za přirozeně natažené paže po levé straně těla; pracuje-li ručnicí, zůstane trubka po straně viseti. Při „Ruht!“ může nositi trubku nátrubkem vzhůru před prostředkem prsou, za kterým účelem šňůra uzlem se skráť.

Bez ručnice kompagnijní trubač nosí a upotřebí své trubky právě tak jako s ručnicí. „Kniēt nīeder zum Gebet“ a „Zum Schwören“ vykoná v tomto případě jako s ručnicí; při „Zum Gebet“ pozvedne paži pravou.

193. Mužstvo plukovní hudby nese svůj nástroj v pravé ruce a je-li dlouhý, po pravé straně vhodným způsobem. Hmaty vykoná podobně jako kompagnijní tambur.

194. Postava praporečního tambura je celkem táž jako vojáková, jenže postaví pravou nohu před levou tak, aby podpatek pravé nohy přišel na půl střevice ku předu a stranou od břiška nohy levé. Berlu drží pravou rukou pod hruškou tak do předu a do prava, aby její dolejší konec stál vedle špičky nohy pravé. Levou ruku opře o bok tak, aby palec v zadu, ostatní prsty z předu k tělu přiléhaly.

„Zum Gebet“ a „Kniēt nīeder zum Gebet“ vykoná praporeční tambur jako voják. Při „Zum Schwören“ postaví

berlu před prostředek těla, uchopí ji levou rukou těsně pod pravou, svlékne pravou rukavičku, smekne pravou rukou, podrží rukavičku i příkrývku na hlavu v levé ruce — příkrývku mezi ukazovákem a palcem — a pozvedne pravici ku přísaze.

Mezi maršem drží praporeční tambur berlu pravou rukou pod prostředkem, šikmo do prava nahnutou, před sebou; pěst je ve stejné výši se žaludkovým důlkem. Na znamení, by hudci spustili nebo přestali, vztýčí pravou paži stranou a vzhůru.

Plukovní tambur zachová se právě tak jako tambur praporeční.

196. Praporeční a plukovní trubač u infanterie a myslivců nosí trubku na šňůře přes levé rameno zavěšenou po pravém boku. Pěšky drží trubku jako trubač kompagnijní (bod 192., 4. odstavec), avšak rukou pravou, a koná hmaty jako voják. Je-li koňmo, objímá pravou rukou hlavní troubel trubky tak, aby ležel palec podél roury s nátrubkem souvislé v prohlubni obou rour, ostatní pak prsty aby spočívaly semknutě na rouře tlustší. Číšku postaví na pravé stehno a nakloní trubku poněkud ku předu a do pravé strany.

Při „Zum Schwören“ nechá viseti trubku na šňůře, svlékne pravou rukavičku, podrží ji v levé ruce, smekne a zvedne pravou ruku ku přísaze.

Nemusi-li v té chvíli právě dávat signály, může trubku přehodit na záda a kličkou na šnuře ji tam udržovat.

197. Nese-li kompagnijní tambur buben, mužstvo plukovní hudby své nástroje, praporeční a plukovní tambur berlu, praporeční a plukovní trubač trubku anebo nosič raněných výzbroj, koná se salutování pouhým obratem hlavy.

198. Pioner nosí ručnici a zachází s ní právě jako voják ostatní.

§ 15. Poddůstojníci (Unterofficiere).

199. Postava poddůstojníková je tatáž jako vojáková.

Při „Zum Schwören“ svlékne poddůstojník pravou rukavičku a vezme ji do levé ruky.

Pocty vzdává poddůstojník tím způsobem jako voják.

200. Kadet důstojnický zástupce drží šavli jako důstojník — i při „Gebet“, „Kniert nieder zum Gebet“ a „Schwören“. Jako velitel zachová se jako důstojník, nesalutuje však šavlí; hlásí-li anebo marširuje-li mimo představeného (vyššího), podrží šavli po pravé straně a vzdá poctu obratem hlavy.

Důstojnickou šavlí pro pěchotu vyzbrojený šikovatel (nadmyslivec) zachová se jako kadet-zástupce. I když nemá velení, má šavli tasenou ve všech případech, kdy ji tasí důstojníci.

201. Praporečník drží prapor buď „plecovaný“ (geschultert), „Beim Fuss“, „vzhuru“ hoch) anebo „skloněný“ (gesenkt).

„Plecovaně“ nese prapor šikmo na levém rameni a uchopí levou rukou žerď i s taffetem pod posledními hřeby. Levé předloktí jest vodorovné, loket přirozeně při těle.

„Beim Fuss“ drží prapor, právě jako se drží ručnice, po pravé straně, žerďí vedle špičky pravé nohy.

Při „vzhuru“ vpraví prapor před levou kyčlí do vertikální polohy a pozvedne jej levou rukou tak, aby spodní konec žerďi přišel do výše břišní dutiny, o níž se pak opře. Pravá ruka obejmě žerď asi 30 centimetrů od spodního konce a levá ruka se sesmekne, až je ve stejné výšce s očima. Při tom je špička praporu nakloněna poněkud ku předu.

202. Při rovnání, šturmu, shromažďování, při obratu

hlav na poctu anebo před defilací prapor se v z t ý č í („hoch“). Avšak při shromažďování nakloní praporečník špičku praporu do pravé strany a naznačí tak směr fronty.

Aby prapor z postavy „hoch“ plecovał, nechá žerd oběma rukama dolů sklouznouti a na levé rameno klesnouti; pravá ruka vrátí se pak po bok.

Má-li vzítí praporečník prapor „Beim Fuss“, přinese jej oběma rukama před prostředek těla, pravou rukou jej uchopí nad levou a postaví vedle špičky pravé nohy na zemi.

203. V případech v bodě 650. uvedených „skloní“ praporečník prapor na kommando k obratu hlavy; z postavy „hoch“ uchopí jej pravou rukou nad posledními hřeby i s taffetem, vsune spodním koncem pod pravé páždí a skloní špičkou až na píď od země. Levá ruka opustí prapor a vrátí se do strany.

204. Na kommando „In die Balance“ — „Beim Fuss“ uchopí zase praporečník levou rukou prapor, dá do vertikální polohy a vezme podle bodu 201. „Beim Fuss.“ Má-li jej ze skloněné polohy plecovati, uchopí jej levou rukou, dá před levou kyčlí a pak na rameno.

Z plecované postavy na kommando „In die Balance“ — „Beim Fuss“ postaví prapor na zem podle bodu 201. Na kommando „Schultert“ popozdvihne prapor pravou rukou, přednese před prostředek těla, uchopí pak levou rukou a plecuje.

205. „Zum Gebet“ a „Kniet nieder zum Gebet“ vykoná praporečník právě jako voják; při „Zum Schwören“ postaví prapor oběma rukama před prostředek těla vertikálně na zem, pravou rukavičku svlékne, pravou rukou smekne, v levé ruce podrží rukavičku i příkrývku na hlavu — tuto mezi ukazovákem a palcem — a zvedne pravici ku přísaze.

206. Na marši i u cvičení může se prapor potáhnouti pouzdrem, avšak o parádách a v boji mu i vlátí, ať jest počasí jakékoliv; za prudkého větru muze praporečník dolejší cíp taffetu uchopiti, anebo jej polovic kolem žerdi otočiti.

Nad d u s t o j n í c i (Oberofficiere).

§ 16. D u s t o j n í k p ě š k y (Officier zu Fuss).

216. Postava dustojníkova je táž jako vojákova bez ručnice, rovněž i salutování, je-li šavle v pochvě.

217. Důst jník drží tasenou šavli, záručí maje poněkud ohnuté, palcem a ukazovákem pravé ruky obemknutou po pravé straně tak, aby špičky jejich se dotýkaly, ostatní však prsty semknutě na rukověti spočívaly. Vnitřní okraj štítku dotýká se stehna. Rukověť jest pošinuta tak daleko do zadu, aby čepel byla přímo vzhuru a hřbet přiléhá k rameni. Levá ruka drží pochvu šavle paží přirozeně nataženou nenuceně tak, by v pohybu nepřekázela.

Při d·filaci pažema pohybovati se nesmí.

Při exercírce a na marších jest dovoleno nositi šavli takto: Palec a ukazovák obemknou horní konec lučiku, knoflík šavle spočívá ve dlani, hrbet šavle přiléhá k rameni. Při tom je pravá paže přirozeně natažena, loket při těle, vnitřní okraj štítku dotýká se stehna.

218. O salutování před svrchovaným panstvem, členem svrchovaného rodu císařského atd. viz bod 218. a 210. německého originálu Cvičného řádu.

219. Salutování před každým jiným představeným (vyšším) stane se takto:

1. Pravá ruka pozdvihne a obrátí šavli tak, aby rukověť přišla před levou stranu prsou, čepel byla přímo vzhůru

a lučik do levé strany. Palec jest na vnitřní straně ruko-
věti vzhůru natažen, loket při těle;

2. šavle sníží se při přirozeně natažené paži po pravé straně tak, by lučik ke stehnu obrácený na šířku ruky byl od něho a špička čepele byla skloněna na píd' pod vodorovnou polohu.

Obnova stane se takto:

1. Šavle se pozdvihne jak u prvního hmatu salutování a
2. dá se opět do pravé strany.

S tímto salutováním buď i na místě, i mezi maršem počato v takové vzdálenosti, by 3 kroky před představeným (vyšším) bylo dokončeno.

V marši počne každý hmat s výkrokem levé nohy; na každý hmat vypadnou 2 pochodové takty.

Před generálem stane se obnova teprvé po obdržení rozkaze.

Před štábním anebo naddůstojníkem stane se obnova bezprostředně po hlášení; při přijímání rozkazu znova se salutuje a zase obnoví.

220. Na „Zum Gebet“ skloní se šavle s ostřím v levo do vnitř obráceným po pravé straně tak, aby byla špička na píd' od země; současně pozdvihne se levá ruka k při-
krývce hlavy.

K obnově dá se šavle i levá ruka do předepsané polohy zpět.

221 Důstojník poklekne k modlitbě a sejme při-
krývku s hlavy jako voják; při tom skloní šavli podle bodu 220. Vstane jako voják a pozdvihne při tom šavli do pravé strany.

222. Při „Zum Schwören“ uschová šavli do pochvy, svlékne pravou rukavičku, smekne levou rukou, dá při-
krývku s hlavy před levé stehno a pozvedne pravou ruku

ku přísaze. Když byl vzal na hlavu, oblékne rukavičku a uchopí šavli.

223. Ve frontě stojící četovní a kampaňní velitelé nesalutují.

224. V pokoji anebo ve staně vzdají důstojníci a kadeti - důstojníci - zástupci poctu s hlavou nepokrytou pomocí lehké úklony.

Hlava druhá.

Četa (Der Zug).

Část I.

Četa semknutá (Der geschlossene Zug).

§ 17. Pravidlo všeobecné (Allgemeine Bestimmung).

225. Výcvikem v četě jest taktické vyškolení vojákovo ukončeno.

§ 18. Rozestava (Aufstellung).

226. Mužstvo je rozestaveno (ranžováno) ve dvou členech. Který člen právě napřed se nachází, jmenuje se členem prvním, člen za ním stojící druhým.

„Členová distance“ (Glieder-Distanz) obnáší od čáry podpatků členu prvního až k čáře podpatků členu druhého 120 *cm*.

Mužové prvního členu zachovávají k pravému křídlu „mezery“ (Abstand), mužové druhého členu kryjí se za muže před nimi stojící (za své předáky, Vordermann).

227. Dva za sebou stojící vojáci činí „rotu“, dvě roty vedle sebe „dvojrotu“; voják bez zadáka jest „půlrota“ (Rotte, Rottenpaar, halbe Rotte).

228. Četa dělí se v „roje“ (S·hwärme). Roj nemívej méně než čtyři roty; 16 anebo více rot rozdělme ve 4, — 12 až 15 rot ve 3, — 8 až 11 rot ve 2 roje. V míru mů-

žeme rozdělití četou ve dva roje, i když má méně nežli 8 rot.

Roje mají čísla za sebou jdoucí od pravého křídla k levému; čísla svá podrží za všech okolností.

229. Ve válce buď ponecháno mužstvo v témž roji, pokud tak možno, aniž by byly roje nápadně nestejný.

230. Velitelem čety je subalterní důstojník, kadet-zástupce anebo vyšší poddůstojník.

231. Z ostatních šarží čety určí se nejvyšší (v hodnosti nejstarší) za „poddůstojníka za frontou“, dále pro každý roj roják, dle okolností šarže křidelní, konečně „rota prostřední“ (zbylí snad ještě poddůstojníci, třídníci, závodčí anebo dobře vycvičení vojáci). Natřídění těchto šarží a vojáků, hudce, šikovatele (nadmyslívce), je-li jaký u čety, jakož i praporečníka vysvítá z nákresů.

Šikovatel (nadmyslívce) a „poddůstojník za frontou“ nejsou ani při semknutých formacích vázáni ke svým místům.

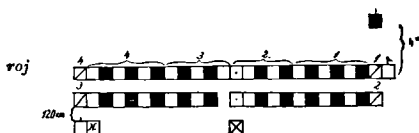
232 Poddůstojník po veliteli v hodnosti nejstarší ranžuje četou.

Na kommando:

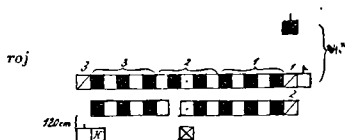
„Antreten!“

nastoupí mužstvo s plecovanou ručnicí podle své velikosti v jednom členu (bod 70.).

Četa 22 rot.

Četa 15 rot.

- velitel čety
- praporečník
- šikovatel (nadmyslivec)
- ⊠ poddůstojník za frontou
- ⊠ roják
- rota prostřední
- ⊠ hudec

Poznámka: U parád obsadí se místa všech čtyř šarží křidelních; ostatně natrijí se při četách pouze z jednoho roje sestávajících dvě šarže křidelní.

Poddůstojník za frontou, rojáci křidelní šarže)

a za prostřední rotu určení mužové stojí k sobě přimknuti, podle šarže a hodnoty od leva do prava ranžování, frontou k mužstvu, 2 kroky před pravým křídlem. Hudec stojí na členovou distanci za prostředkem.

Mužstvo oddělí se od prava do leva slovy „eins“ — „zwei“ a pak určí se za „prostředek“ voják slovem „zwei“ označený, na jehož místo na kommando „In den Zug“ vstoupí „prostřední rota“.

Vojáci slovem „eins“ označení činí při prvním ranžování první, slovem „zwei“ označení druhý člen.

Na kommando:

„In den — Zug!“

vkročí mužové pro druhý člen určení za své pravé sousedy, prostřední rota na své místo; oba členy přiřadí se k prostřední rotě tím, že ustupují do strany, druhý člen vezme členovou distanci a zákryt („čára rozvinutá“, entwickelte Linie).

Ostatní šarže a hudec vstoupí na svá místa.

233. Poddůstojník, jenž četou ranžuje, přesvědčí se o zákrytu rot a natřídí půlrotu, je-li jaká, v levo od roty prostřední.

Na to oddělí četou od pravého křídla k levému na roje a rozdělí snad ještě vybývající poddůstojníky, třídíky (závodčí) do rojů; pak odděluje na dvojroty. První dvě roty činí první, nejbližší dvě roty druhou dvojrotu atd. S prostřední rotou naloží se při tom jako s každou jinou.

Po tomto oddělování předstoupí rojáci před své roje, označí své zástupce a odeberou se pak na svá místa. Každý voják musí znáti lidi své dvojroty, rojáka a jeho zástupce.

234. Po ranžování vzdá se veliteli čty pčeta, hlásí se mu počet vyrukujících mužů a kommanduje obnova. Velitel čty zkoumá oddělování, přesvědčí se, zda-li každý voják ví, ke které dvojrotě a roji náleží, a označí nejlepšího odhadce distancí.

235. „Abtreten“ stane se jako ve členě.

236. Rychlé vyhledání místa — „shromažďování“ („Sammeln“) — buď pečlivě cvičeno a s největším důrazem žádáno, by při tom panoval klid.

237. Shromažďování stane se na kommando (signál):

„Vergatterung!“

má-li se státi krokem, anebo:

„Vergatterung — *Laufschritt!*“

má-li se státi během.

Má-li se četa výminečně shromážditi na původně druhý člen, připojí se ke kommandu:

„*Auf das ursprünglich zweite Glied!*“

Velitel čty pohybuje se ve zvoleném anebo naznačeném směru ku předu.

Každý voják — prostřední rota nejprve — odeběře se nejkratší cestou na své místo, prostřední muž na 2 kroky

za četového velitele, kterýž tak dlouho vede, až může dírkění šarži udati dírkění předmět. Ručnice se plecuje.

Na místě shromažďuje se četa způsobem podobným.

238. Později cvičme shromažďování za rozličných okolností se zřetelem ke zákrytům, jež se nám právě vyskytnou, jakož i s mužstvem neranžovaným. Při tom vždy žádejme nejprve obnovu semknutého pořádku a pak teprve buď četa oddělována.

§ 19. Pomůcky při rozestavě a pohybu (Aufstellungs- und Bewegungs-Behelfe).

239. Na kommando:

„*Rechts (Links) richt — euch!*“

obráti mužové prvního členu hlavu i oči do nařízené strany a vezmou mezery i rovnání, mužové druhého členu zákryt i distanci.

Na kommando:

„*Habt — acht!*“

obráti první člen hlavu přímo a oči v před.

240. „Rovnění se šaržemi“ (Chargen-Richtung) vykoná se podle bodu 114.

Na kommando „Richtung rechts (links) — Chargen marsch!“ předstoupí pouze křídelní šarže prvního členu a praporečník. Na kommando „Rechts (links) richt — euch!“ vykročí také mužové druhého členu současně se svými předáky, rozdělí právě jako oni poslední krok ve tři drobné, rychle po sobě jdoucí kroky a vezmou zákryt jakož i distanci.

241. „Öffnen“ a „Schliessen“ děje se po rotách jako ve členu, na místě podle bodu 71., v marši podle bodu 104.

242. Na kommando:

„*Öffnen, in ein — Glied!*“

stoupnou šarže i muži druhého členu po rozevření rot v levo vedle svých předáků.

Na kommando:

„*In den — Zug!*“

stoupnou šarže i muži druhého členu za své pravé sousedy. Roty přiřadí se k prostřední rotě (k bodu opornému) na místě postupem stranou, v marši směrem příčným.

243. „*Kniet!*“ „*Nieder!*“ a „*Auf!*“

vykoná se jako u členu. U „*Nieder*“ udělá první člen krok do předu, by učinil druhému členu místo. Když četa vstala, vezme druhý člen zákryt i distanci.

244. Fronta se obrátí na kommando:

„*Kehrt — euch!*“

Šarže bez zadáka a muž půlroty vkročí po obrácení fronty do členu nyní prvního. Mužové za dosavadním druhým členem natřídění zůstanou ve svém postavení, tedy před frontou; pouze při nabíjení a palbě odeberou se nejkratší cestou kolem křídel za frontu.

245. Při upotřebení čety nebuď činěno rozdílů mezi členem původně prvním a druhým.

§ 20. Řady a dvojřady (Reihen und Doppelreihen).

246. Řady a dvojřady formují se i na místě i mezi maršem.

Na kommando:

„*Reihen rechts (links) — um!*“

vykoná každý muž celý obrat.

Po obratu vedle sebe stojící mužové každé roty tvoří „řadu“ (Reihe).

247. Na kommando:

„*Doppelreihen rechts (links) — um!*“

vykoná v každé dvojrotě rota na označené straně stojící obrat celý, současně vkročí mužové druhé roty zatáčejícím

pohybem při obratu do prava na levo při obratu do leva na pravo vedle svých sousedů.

Po obratu vedle sebe stojící mužové dvojroty tvoří „dvojřadu“ (Doppelreihe).

Šarže na tête vkročí o krok ku předu a do leva (prava) stranou, šarže na queue o šířku muže v levo (v pravo) stranou.

Je-li počet rot lichý, zachová se rota na křídle původně levém právě tak jako vedle stojící šarže.

Praporečník přijde mezi obě têtevé (přední) šarže. Při řadech stoupne šarže druhého členu zevně.

248. Na místě vstoupí na kommando:

„*Reihen fällt — ab!*“

šarže i mužové, kteří při formování dvojřadů postoupili v před (stranou), ve svůj poměr dřívější.

249. Mezi maršem marširují šarže na tête plným krokem dále. Aníž pohyb přeruší, odpadne ihned první dvojřad tím způsobem, že řad, jenž postoupil při obratu do předu, zustane zpátky. Každý následující dvojřad zkrátí krok, odpadne současně a marširuje plným krokem zase dále, jakmile má potřebnou k tomu prostor. Mužové členu druhého přimknou k mužům členu prvního.

250. Na místě na kommando:

„*Doppelreihen marschirt — auf!*“

postoupí mužové zadního řadu každé dvojroty jedním krokem ku předu a stranou na místa, která jim podle bodu 247. přísluší.

Šarže a lichá rota zachovají se dle ustanovení téhož bodu.

Marširovala-li četa před tím v řadech, takže mužové členu druhého jsou přimknuti na muže členu prvního, postoupí prvější o šířku muže stranou a zadní dvojřady přimknou.

251. Při tvoření dvojřadů mezi maršem uchýlí se mužové druhého členu předních řadu všech dvojrot tolik stranou, aby rozvíjející se řady mohly se dostat v před. Tête zkrátí krok. Jakmile všechny dvojřady nabyly svých distancí, kommanduje četový velitel:

„*Voller — Schritt!*“

252. Bylo-li veleno přejítí z řadů do dvojřadů v té chvíli, kdy dorazila tête k východu nějaké úžiny, počne tête s výkonem ihned, následující řady pak, jakmile nabyly prostory.

253. Na kommando:

„*Einzeln — abfallen!*“

kteř se dá jenom za pohybu, marširuje u řadů tête prvního členu plným krokem dále. Mužové druhého členu vstoupnou, jakmile prostora dovolí, za své sousedy a zkrátí krok, až je místo ke kroku plnému. Z dvojřadů odpadne se dříve bez kommanda do řadů.

254. Na kommando:

„*Reihen (Doppelreihen) marschieret — auf!*“

přejde se znenáhla do řadů nebo dvojřadu. Tête zkrátí krok. Když poslední řad nebo dvojřad přimknul, kommanduje četový velitel:

„*Voller — Schritt!*“

§ 21. Pohyby (Bewegungen).

255. Direkční šarží v četě jest:

U frontního marše pravá křidelní šarže prvního členu; direkce může býti také přenesena do leva nebo na prostředek;

u marše v bok (řadů, dvojřadů) tětová šarže prvního členu;

u příčného směru nejpřednější šarže ve směru marše.

256. U příčných směrů v řadech a dvojřadech převezme nejpřednější šarže vedení a postoupí dle okolností za tím účelem u dvojřadů do zákrytu nejkrajnějších mužů. Přejde-li se do dřívějšího směru marše, jde šarže, byla-li snad stranou postoupila, do svého dřívějšího poměru.

257. Pohyby a jich zastavení, pak hmaty ručníční mezi maršem cvičí a vykonávají se jako ve členě; místo „Glied“ komanduje se „Zug“.

258. Při frontním marši udržují mužové druhého členu za pohyb zákryt a distanci.

259. Při marši v bok v řadech musejí býti mužové druhého členu po druhém kroku k mužům prvního členu už přimknuti.

Při marši v bok s dvojřady zustane každý dvojřad na zevnějšího muže prvního členu přimknut a podle něho vyrovnán. Roztažení do hloubky nebuď větší nežli jest délka fronty.

Vojáci za frontou stojící přimknou při nastoupení marše k řadu nebo dvojřadu vedle nich stojícímu. Při pohybech déle trvajících anebo bojových postoupí poddůstojníci za frontou na queue čety.

260. Při zatáčce v rozvinuté čáře zůstanou mužové druhého členu krytí a zachovají distanc; mužové k točnému bodu nejbližší postupující poněkud stranou.

261. Při zatáčce v řadech anebo dvojřadech po označení nové direkce, anebo na kommando:

„*Rechts (Links) schwenken! Zug — marsch!*“

(„*Direction . . . !*“) (z místa), anebo

„*Rechts (Links) schwenken! (Direction . . . !)*“

(mezi maršem) tête ihned se zatáčí a marširuje v označeném směru přímo dále. Každý náležující řad anebo dvojřad zatáčí se na témž místě jako tête, a následuje za ní v novém směru pochodovém.

Muž na točném bodě pohybuje se na oblouku, jehož poloměr činí dva kroky a zkrátí přiměřeně kroky své.

§ 22. Formační změny (Formations-Änderungen).

262. Rozvin čety z řadu nebo dvojřadů do fronty můžeme vykonati na tète, t. j. „do předu“, pak do boku, „v levo“ nebo „v pravo“.

263. K rozvinu na tète z místa komandujeme, když jsme byli dříve, je-li tak třeba, novou direkci označili: „*Aufmarschieren! Halb — links (rechts)!*“

Kromě šarže na tète, která tvoří oporu nové frontní čáry, vykoná všechno pulobrat. Je-li pouze jedna šarže na tète, přestoupí dle potřeby do příslušného poměru.

264. Při rozvinu z řadu vykročí všechno na kommando:

„*Marsch!*“

ve směru půlobratu; pouze šarže oporu tvořící zůstane státi. Jakmile dorazil každý muž členu, jenž je na straně rozvoje, do stejné výše se svým místem ve frontě nové, vykročí pulobratem přímo do fronty, vyhledá rychle mezeru a vyrovná se podle předáka už stojícího a obrátí hlavu přímo a oči ku předu. Mužové členu zadního vezmou zákryt a distanci.

265. Rozvin z dvojřadů koná se podle těchže pravidel. Oba vedle sebe stojící mužové každé dvojroty postupují společně do frontní čáry svého členu.

266. Mezi maršem vykonáme pulobrat, aniž pohyb přerušíme; šarže oporu tvořící obratu neučiní a pokračuje v marši v přímém směru krokem zkráceným. Řady nebo dvojřady postupují plným krokem do fronty, zkrátí pak krok, dokud nekomanduje velitel čety:

„*Voller — Schritt!*“

267. Byl-li rozvin nařizen ve chvíli, kdy dorazila tète k východu nějaké úziny, počne tète s výkonem ihned, následující pak řady nebo dvojřady, jakmile nabyly prostory.

268. Má-li býti pohyb tety zastaven, než-li ještě rozvoj jest ukončen, zastaví na kommando:

„Tète — **halt** (*kniet, nieder*)!“

rozvinutá už část čtyř pohyb svůj, ostatní mužové dokonají rozvoj.

269. K rozvinu z dvojřadu do boku kommanduje se na místě jakož i mezi maršem:

„*Links (Rechts) — Front!*“

Na to vykonají leví (praví) mužové každého členu celý obrat do leva (prava), ostatní zatočí se současně do fronty.

Mezi maršem pokračuje se nepřetržitě v pohybu.

Rozvoj z řadu do boku vykoná se podle bodu 106. Zadní člen vezme si zákryt a distanci.

§ 23. Hmaty ručníční a ruční (Gewehr- und Handgriffe).

270. Školení hmatů ručníčních buď v četě ukončeno. Později obmezme jejich cvičení na míru nejnevýhnutelnější; nejsou nijak věci produkčního cvičení.

271. Hmaty ručníční a ruční konají se podle § 10. Šarže konají je právě jako mužstvo.

272. Pyramidy z ručnic sestavují se z postavy „In die Balance“ anebo „Beim Fuss“.

Na kommando:

„*Pyramiden setzt — an!*“

sestaví každá dvojrota pyramidu takto:

V prvním členu v levo stojící muž každé dvojroty postaví levou rukou svou ručnici před pravou špičku nohy

svého levého souseda kolbou na zem,*) při čemž přijde ceva do prava. Pravou rukou převezme ručnici svého zadáka, postaví ji na krok před špičku své levé nohy tak, že**) ceva jest do leva; pak skloní jednu ručnici k druhé, tak že trny se skříží,***) načež svou ručnici poněkud k sobě otočí.

Muž v prvním členu v dvojřadě na pravo stojící zavěsí svou ručnici trnem do ručnic už stojících a to oběma rukama přes rámě sousedovo do utvořené vidlice trnů a postaví zavěšenou ručnici kolbou na zem.

Ručnice čtvrtého muže opře se jeho předákem, ručnice poddustojníka za frontou a kompagnijního trubače prostřednictvím jejich předáků, z venčí na pyramidu.

Ručnice křídelních šarží opře nejblíže muž na některou pyramidu. Jednotlivé křídelní roty utvoří s křídelními šaržemi pyramidu zvláštní.

Je-li nařízeno odložiti výzbroj, položíme je podle rot složený za pyramidami tak, aby vnitřní strany tornister přišly na sebe.

273. Na kommando:

„*Ergreift das — Gewehr!*“

odstraní se opřené ručnice, pyramidu se poněkud pozvednou a ručnice se vezmou „*Beim Fuss*“.

274. Bylo-li po sestavení pyramid kommandováno:

„*Abtreten!*“

Pro opakovačku a krátkou opakovačku (štuc) M. 95:

*) . . . při čemž hoření pažba přijde do předu. Pravou rukou převezme ručnici (štuc) svého zadáka, postaví ji . . .

**) . . . ceva je k tělu; pak . . .

***) . . . a pak je nakloní poněkud do prava. Muž v prvním členu na pravo stojící zavěsí oběma rukama svou ručnici (štuc) trnem pod pravým ramenem svého souseda do utvořené vidlice trnů, načež ji postaví kolbou na zem.

Ručnice (štuc) čtvrtého muže

má na kommando nebo signál:

„*Vergatterung!*“ nebo „*Vergatterung — Laufschrift!*“ (po případě: „*auf das ursprünglich zweite Glied!*“)

shromážditi se četa za pyramidami. Výzbroj se vezme na tělo a ručnice uchopí teprve na kommando četového velitele.

275. Cvičme často výzbroj rychle odložiti a na sebe vzíti.

§ 24. Palba semknuté čety (Feuer des geschlossenen Zuges).

276. Hmaty k nabíjení a střelbě konají se dle ustanovení pro člena platných (§ 11).

277. Na kommando:

„*La — det!*“ nebo „*Fertig!*“

postoupí mužové druhého členu pravou nohou o krok v před a v pravo stranou co nejbliže k mezerám mužů členu prvního a postaví levou nohu do polohy při nabíjení (bod 140.) předepsané. Šarže nabíjejí rovněž a střílejí s ostatními.

Když nabili, dají vojáci ručnici do polohy dřívější a nábojnice zavrou. Poddůstojník za frontou a trubač vstoupí při nabíjení, trubač i k palbě, do půlroty, je-li jaká anebo na křídlo.

278. Na kommando:

„*Herstellt — euch!*“

vezme druhý člen náležitým postoupením stranou a do zadu zákryt i distanci.

279. V četě můžeme dávatí palbu salvovou anebo palbu porůznou (Salven- oder Einzelfeuer). Při tom mohou buď oba členy státi anebo oba klečeti, první člen klečeti, druhý státi, anebo konečně první člen ležeti, druhý

klečeti. Klečí-li oba členy, drží vojáci druhého členu trup zpřímeně a přilící rukama volnými.*)

280. S palbou v těchto polohách těla počne se po avisu „Schiessen“ a z pravidla po označení cíle a postavy měřítka, a po případě i bodu cílového (bod 14'), na kommando:

„*Kniet!*“

„*Erstes Glied — kniet!*“

„*Erstes Glied — nieder!*“ „*Zweites Glied — kniet!*“

na to přistoupí druhý člen co nejbliže k mezerám členu prvního, pak zaujme se nařizená postava. Nalézá-li se četa už v některé z těchto postav, přimkne druhý člen na kommando „Fertig“.

Leží-li anebo klečí-li četa ve chvíli, kdy avisuje se „Schiessen“, buď příkladně kommandováno:

„*Erstes Glied — kniet!*“, „*Zweites Glied — auf!*“

281. Má-li četa střílet z zákrytu, v němž je nemožno zaujati stejnoměrně některou z udaných poloh těla, buď kommandováno pouze „im Graben, an der Böschung a pod. (v příkopě, úboří) — Fertig!“; na to zaujme každý muž vhodnou polohu těla.

282. Po kommandě:

„*Fertig!*“

nařídí četový velitel buď palbu salvovou („An — Feuer“), anebo palbu poruznou.

Poddustojník za frontou (šikovatel, nadmyslivec) ať přísně dohlíží, by druhý člen přistoupil těsně k prvnímu, by mužstvo druhého členu využilo mezer členu prvního, pak ke správné postavě měřítka, ke správnému přilícení a uchopení cíle a ať každou chybu ihned opraví.

*) Střelili-li technická, krátkou opakovačkou (štuceu) M. 95 ozbrojená vojska dvěma členy, pak první člen klečí a druhý stojí, anebo klečí-li druhý člen, leží první.

283. Zastavení palby a pokračování v ní koná se dle bodu 149., 1. a 2. odstavce, po případě dle bodu 163., 2. a 3. odstavce.

284. Po zastavené palbě komanduje se, střelela-li četa s oběma členy stojíc:

„*Aufsatz normal!*“ — „*In die Balance — Beim Fuss!*“
anebo „*Schultert!*“

Když četa nestřelela s oběma členy stojíc, komanduje se:
„*Aufsatz normal!*“ — „*Auf!*“

Četa zachová se podle bodu 149., 3. odstavce, po případě podle bodu 159. V obou případech opraví druhý člen na „*Herstellt — euch*“ distanci a zákryt.

285. Má-li četa po zastavené palbě zůstatř kryta, na-
nařídí se vhodná postava těla.

286. Na kommando:

„*Visitierung des — Gewehrs!*“

postoupí druhý člen v před jako k nabíjení.

Po komandě „*In die Balance*“ zaujme druhý člen na „*Herstellt — euch*“ zákryt a distanci.

287. Generální dešarže dá se na kommando četového velitele podle bodu 169. „*Fertig*“ a „*Herstellt — euch*“ vykoná se podle bodu 277. a 278.

Také křídelní šarže druhého členu setrvají na svých místech a nestřelejí.

Část II.

O tom, jak bojuje četa (Gefechtsweise des Zuges).

§ 25. Utvoření rojnice (Bildung der Schwarmlinie).

288. Jest třeba, aby četa — z místa i za pohybu — dovedla z každé formace a v každém směru přejítí rychle, jistě a v plném klidu v rojnici.

289. Pro rozsah rojnice nelze dáti žádných závazných pravidel. Podle poměrů bojových a terénových budou harcovníci udržovati někdy menší nebo větší mezery mezi sebou, jindy budou k sobě přimknuti jako ve členu.

290. Větší nebo menší hustotu rojnice řídí četový velitel udáním rozsahu, jež dlužno zaujati. Neporučil-li o tom ničeho, vypadnou na každého harcovníka asi 2 kroky prostory frontní.

Harcovníci nemohou také býti v rojnici za všech okolností stejnoměrně rozdělení. Poněvadž řídké rojnice poskytují cíle nepříznivější, nežli rojnice skupinovitě pohromadě držené, mají se obyčejně harcovníci, především v terénu bez zákrytů, na frontní prostoru čtyři řídce rozdělit; avšak naopak zase mohou ohledy na výstřel a zákryt, spojené se snahou, vliv rojáků na jejich vojáky usnadnit, vésti výminečně k užší spojitosti jednotlivých rojů, za udržování zřejmých intervallů rojových.

291. Rozkaz k utvoření rojnice má v pořadí právě nejvhodnějším a pokud třeba, krátce obsahovati:

Směr a účel rozvinu, po případě rozsah, jež dlužno zaujati, jakož i direkci a direkční roj, ku př.:

„*Zug Schwarmlinie halblinks! Angriff auf den Wald!* (na les!) *Direction der gelbe Baum* (žlutý strom), *2. Schwarm!*“
anebo:

„*Gradaus auf die Kuppe* (na onu kupu) *Vorrückung!* *Zug Schwarmlinie! Direction rechts!*“ (ve svazku) anebo:

„*Zug Schwarmlinie! Ausdehnung x Schritte! Direction 3. Schwarm das Kreuz* (kříž)!“ anebo:

„*Besetzung des Grabens von der Brücke bis zur Pappel* (v příkopě od mostu k topolu)! *Zug Schwarmlinie!*“

Podle okolností může býti také přímé disponování jednotlivých rojů účelným, ku př.:

„*Zug — Schwarmlinie! 1. und 2. Schwarm in die Schot-*

tergrube (do štěrkovny), 3. *zur Baumgruppe* (ke skupině stromů, 4. *In das Haus* (do domu)!“

292. Na „Schwarmlinie“ jdou rojáci před své roje, ane! o při rozvinu z řadů (dvojřadu) postaví se vedle nich.

Přechod v rojnici stane se po udělených rozkazech na znamení četového velitele; on obyčejně vede roj direkční; k němu se odeběře hudec. Ostatní roje následují bez komanda své rojáky, kteří je dovedou rychle v náležitý poměr a ve správnou frontu.

293. By byla rojnice utvořena na místě, zůstane roj direkční na místě. Ostatní roje zachovají se podle bodu 292.

294. Tvoří-li se rojnice z řadů (dvojřadů) do předu, rozvine se (nenařídí-li četový velitel jinak) 2. roj v pravo, 3. a 4. roj v levo od roje čelného. Na „Schwarmlinie rechts (links) vorwärts“ rozvinou se všechny zadní roje na pravo (na levo) od roje čelného.

295. Jest zakázáno žádati stejnoměrné, naexercirované pohyby a hmaty, stejné polohy těla a pod. uvnitř rojů, neboť to vadí harcovníkovi využítkovati volnosti podle § 12. mu propůjčené.

296. Četový velitel vyšle patrouilly (roty, špehyře) potřebné na pátrání a ostrahu anebo ku spojení se sousedními oddíly.

297. „Poddůstojník za frontou“ zdržuje se, aniž je vázán k určitému místu, za rojnici. On přihlíží a podporuje provedení příkazů četového velitele a pečuje speciálně, by nikdo o své vůli nezůstal pozadu jakož i, by harcovníci při postupu od zastávky k zastávce rychle a současně vyskočili.

Podobné povinnosti má i šikovatel (nadmyslivec), je-li u čtyř právě natříděn.

§ 26. Pohyb rojnice (Bewegung der Schwarmlinie.)

298. V rojnici konají se pohyby, za pečlivého využitkování všech výhod terérových co možná v soulase s rojem direkčním. Rovnání a frontní prostora udržují se při tom jenom potud, by souvislost rojnice nepominula a části rojnice si vzájemně při střelbě nepřekážely.

299. Obyčejně postupuje se přímo a hbitým krokem, leč by nepřátelská palba anebo rychlé dosažení důležitého bodu podmiňovalo, by se běželo; na účinku palby nepřátelské, podle okolností na vyskytujících se zákrytech závisí, zda-li jsou možny změny direkční (zatáčky), postupy příčné anebo pohyby v bok; v účinné palbě nepřátelské jsou obzvláště pohyby v bok vyloučeny.

300. Nepřátelská palba a jiné okolnosti často vynutí, by se už na delší vzdálenosti od nepřítele přešlo v rojnici. Podstatná předchozí podmínka úspěchu záleží v tom, by rojnice byla s to, nedbajíc nepřátelského protiúčinku a ztrát, nedajíc se zadržeti a spořádaná, přiblížiti se tak blízko k nepříteli, až vlastní palba má odůvodněnou vyhlídku na úspěch a proto její zahájení se nařídí.

301. V účinném pásmě palebném pohybuje se rojnice „po honech“ („sprungweise“) a přes pásma silně ohrožená v běhu. Délka honu závisí na poměrech terérových a bojových jakož i na tělesném stavu mužstva a má z pravidla vésti až k dosažení nejbližší rozestavy palebné.

Palebné přestávky nepřítelovy využítují se k provedení honu (skoku).

302. K provedení „skoku“ kommanduje — bylo-li v dosavadní rozestavě stříleno — četový velitel nejprve „Feuer

einstellen“ a „Aufsatz normal“, označí pak pásmo, jehož dlužno dosáhnouti anebo délku „skoku“ a komanduje pak:

„Vorwärts!“

kteréžto kommando opakují rojáci a poddůstojník za frontou. Všichni vojáci vyskočí rychle a současně, k čemuž buď při cvičeních s přísností přihlízeno.

303. Při postupu po hone h bude z pravidla snadnější, činiti „skoky“ větší než v nepřátelské palbě často se zvedati.

§ 27. Palba (Feuer).

a) Všeobecně*) (Im Allgemeinen).

304. Úspěch v boji palebném spočívá v první řadě na rozumně stupňované zručnosti palebné a na rozumně dokonaném dukladném výcviku každého jednotlivého muže, pak na tuhé disciplině palebné a na účelném řízení palby.

305. Palebná disciplina (Feuer-Disciplin) žádá:

Od každého muže:

by s rozvahou a klidně střílel, měl napjatou pozornost na všechny rozkazy a rychle je prováděl, stále pozoroval nepřítele a účinek vlastní palby, klidně v nepřátelské palbě vytrval i tehdy, kdy opětována býti nemůže, by palbu ihned zastavil, jakmile tak nařízeno, cíle zmizely anebo když četový velitel (roják) postupuje, by šetřil munice a na blízkou ležícím padlým a raněným ji odebral;

od rojáka:

by dohlížel u mužstva ke správnému uchopení cíle a správné postavě měřítka, ke správnému využitkování terénu, by zbraň účinně pusobiti mohla, a k okamžitému provedení všech rozkazu; by působil na harcovníky, kdyby samočinně nestříleli onou palebnou rychlostí, která se stavem boje se právě shoduje.

*) Pod „a) Všeobecně“ řečené vztahuje se ke všem svazům.

Palebná disciplína musí se státí vojáku pečlivým výcvikem a výchovou druhou přirozeností, tak aby v boji i tehdy vystačila, kdy řízení palby částečně anebo úplně přestalo.

306. V řízení palby (Feuerleitung) jest obsaženo:

1. Volba palebné rozestavy, vyšetření střelných distancí, příkaz k zahájení palby;
2. volba cíle a palebného druhu;
3. upravení živosti palby a její zastavení;
4. nepřetržité pozorování účinku;
5. spořivost s municí a péče o náhradu munice.

307. K bodu 1. Při volbě palebné rozestavy buď položen hlavní důraz na dobrý výstřel a na správnou frontu k cíli, buď však také usilováno poskytovatí nepříteli cíle co nejmenší.

Velice výhodné jest také, může-li býti rozestava volena tak, že povaha jejího pozadí, masky před ní a pod. znesnadňují nepříteli, by střelící oddíl na mušku vzítí anebo vůbec i objeviti mohl.

Vystříhejme se rozestavy u objektů, které od vedlejšího terénu nápadně se liší a tudíž nepříteli uchopení cíle usnadňují, leč by tyto objekty poskytovaly velmi dobrý zákryt anebo že by vzhledem na stav boje obsazeny býti musely.

308. Střelné distance můžeme vyšetřiti na kroky, měřením pomocí měřiče (Distanzmesser), poptávkou u dělostřelectva anebo u jiných vojsk na blízkou pácích, pozorováním dopadu střel, někdy i účinku v cíli, z map anebo odhadem. Odhad může se vykonati pomocí nejlepších odhadců distancí.

Možno-li distanci určití pouze v jistých mezích, anebo pohybuje-li se cíl rychle ve směru palby, buď dvěma postavami měřítka větší prostora palbou ohrožována.

309. Když se střílí na veliké a prostřední distance, může se vzdálenost vyšetřiti salvami na zkoušku. (Probesalven.)

310. Při útoku musí se nasaditi vše, by než-li palba se zahájí, přišlo se k nepříteli co možná nejbliže.

V každé nové rozestavě palebné zahájí se palba klidně a bez ukvapení.

V obraně zahájíme palbu, jakmile objeví se vhodné cíle v účinné dostřelnosti. Tu a tam — hlavně v rozměrech menších — bude výhodno, necháme-li přijíti nepřitele na blízko a jej palbou překvapíme.

311. Na rozhodný úspěch palby můžeme počítati pouze tehdy, leží-li cíle v účinném dostřelu. Bezúčinná palba je mrhání munice, poškozujee morální živel vojska našeho a nepřítelův povznáší.

312. Při palbě na veliké distance uvažujme, máme-li dostatečné množství munice po ruce. Smíme palbu vůbec zahájití pouze tehdy, můžeme-li z velikosti cíle očekávati dostatečný výsledek trefný, známe-li distanci anebo můžeme-li ji správně vyšetřiti.

313. K bodu 2. Volba cíle závisí na taktickém významu cílových objektů (předmětu, Zielobjekte). Často bude záhodno, řídití palbu na nejpřednější čáru nepřátelskou, což však nevylučuje, že budeme stříletí i na rezervy nepřítelovy, poskytnou-li výhodné cíle.

314. Soustředěním palby na určitou část nepřítelovu může býti co nejrychleji se zvýšeným materielním účinem spojen i účín morální, tak velice závažný, (soustředění palby, Feuervereinigung).

Řízení palby musí však pamatovati i na to, udržovati také ony části nepřítelovy, proti nimž hlavní síla palby

řizena není, pod palbou (rozdělení palby, Feuerverteilung).

Dále mějme na paměti, že i od oddílů relativně slabších neočekávaně daná účinná palba (hlavně z boku a ze zad) nejúčinněji nepřitelem otřese (palebné přepady Feuerüberfille).

Častá změna cílů rozptyluje účinek.

Střelíme-li na známé střelné distanci na hlubokou kolonu, soustředíme palbu na oddíly přední.

315. Rozpoznání cíle bude často velmi nesnadné, nezřídka jenom pomocí dobrých dalekohledů možné. Důstojníci a poddůstojníci musí být cvičeni ve vyhledávání podobných dobře krytých cílů; oni musí se také učit podobné ne nápadné cíle tak jasně a zřetelně označovat, že muže mužstvo s jistotou na zamýšlený bod cílový pálí.

316. Palebné druhy (Feuerarten) jsou: Palba poružná a salvová (Einzel- und Salvenfeuer).

Palba poružná je hlavní druh palebný. Při ní uplatní se plně palebná zručnost jednotlivého vojáka. Při správně volené postavě měřítka můžeme při dobře mířené, klidné palbě poružné očekávat výsledek nejlepší.

317. Palbu salvovou dávají pouze semknuté čety. Tento druh palebný doporučuje se k nastřelování (Einschiesen), ku střelbě na náhle se objevivší a podle všeho jen po krátkou dobu viditelné větší cíle, především pak na větších distancích.

318. K bodu 3. Živost palby řídí se podle bojových poměrů, nahodilých cílů a volné munice.

Harcovníci musejí být tak školeni a vychováni, že podle distance a viditelnosti cílů sami od sebe řídí živost palby a dávají i v oněch

případech, ve kterých je největší rychlost palby na místě, rány jedině mířené.

319. Největší rychlosti palebné použijme:

v útoku bychom z blízké rozestavy palebné si konečně vybojovali převahu palebné nad nepřítelem;

v obraně na odraz přiblíživšího se útoku; dále

bychom zapuzenému nepříteli způsobili ještě v účinném pásmu (palebném) co největší ztráty; konečně

při palebných prepadech, při odrazu jezdeckých útoků a srazíme-li se nepředvidaně s nepřítelem.

320. Kdyby harcovníci rychlostí palebnou samočinně nepřizpůsobili cílům, anebo kdyby stav boje žádal změnu rychlosti, mají velitelé (rojáci, poddůstojníci za frontou) voláním jako: „pomalu, (velmi pomalu, živěji a pod., výminečně také „rychle) střilet!“ („langsam, sehr langsam lebhafter, schnell schießen!“) řídivě zasáhnouti.

321. Jsou-li cíle jenom nepatrně viděti, je-li nutno munice šetřiti a dovolují-li okolnosti bojové, je někdy také záhodno, bychom nechali jednotlivé roje anebo harcovníky střilet, mohou-li zůstatí ostatní lidé úplně kryti.

322. Ztratí-li některý oddíl v ohni klid, a začnou-li harcovníci ukvapeně střilet, buď palba zastavena, až zavládne zase klid a pozornost (palebná přestávka, Feuerpause).

Dále buď palba zastavena, zmizí-li cíl anebo nemůžeme-li více proti němu dosáhnouti náležitého účinku; když jsme zamýšleného účelu dosáhli, máme-li vykonati pohyb, káže-li tak ohled na zásobu munice anebo konečně, když možno tak nepříteli klamati.

323. K bodu 4. Účinek palby v cíli a dopadání střel buď nepřetržitě, možno-li dobrými dalekohledy, pozorován a dle toho, je-li tak třeba, opravena postava měřítka (bodů cílového).

Nedá-li se z rojnice samé pozorovati, anebo jenom nedostatečně, postavme podle možnosti na vhodných místech zvláštní pozorovatele, kteří svá pozorování střílejšímu oddílu oznamují.

324. K bodu 5. S municí musí se hospodařiti až do krajnosti.

Hospodaření s municí musí se státi důstojníku i vojáku zvykem, avšak kde může býti nepřítel palbou důkladně otřesen a ve své mravní podstatě zlomen, ba snad i zničen, tam jest i největší potřeba munice oprávněna.

325. Všichni velitelé, v první řadě však velitelé četoví, musejí býti každé chvíle orientováni o okamžitém množství munice a žádati co možná včas o náhradu. Aby byla dána příležitost prvou věc cvičiti a všem vojákům předvedla se nutnost hospodaření s municí před oči, buď u cvičení ob čas počet daných (markirovaných) ran kontrolován a zaveden o tom rozhovor.

b) Palba čety v rojnici (Feuer des Zuges in der Schwarmlinie .

326. Četový velitel řídí palbu a dohlíží k udržování palebné disciplíny; v poslední věci podporuje ho poddůstojník za frontou (šikovatel, nadmyslivec). Po svém rozumu smí zahájit palbu jenom tehdy, je-li četa v postavení samostatném; ve svazku jenom tenkrát, vrazí-li překvapeně na nepřítele, anebo výminečně, kdyby se mu naskytla k palbě obzvláště příznivá příležitost, jíž však kompagnijní velitel nepozoruje.

327. V rojnici avisuje četový velitel na zahájení palby „Schiessen“. udá cíl, postavu měřítka a podle okolností i bod cílový; pak připraví se harcovníci k palbě a počnou střílet (bod 178. odstavec 2).

Obyčejně vezme si každý harcovník na mušku nepřitele, jenž jest mu uvnitř udané šířky cílové právě naproti. Jiné rozdělení anebo soustředění palby nařídí četový velitel

328. Palba zastaví se na kommando:

„*Feuer einstellen!*“

anebo na opětne zapísknutí signálkou. Kommando i zapísknutí buď ode všech šarží opakováno a kommando kromě toho hlasitě dále dáváno a to tak, že každý muž svému sou sedu je zavolá.

Ve svazku mohou býti před „Feuer einstellen“ předeslána slova „n^{ter} Zug (Compagnie“ a pod.), jež rovněž musejí býti dále dávána.

Palba buď zastavena úsečně, ručnice, je-li třeba, se nabijí a závěrka zavře. Nenařídí-li četový velitel, by mužstvo úplně se krylo, zustane k palbě připraveno.

329. Má-li se dále stříletí, postačí kommando (podle okolností po udání nového cíle a po opravě měřítka):

„*Weiterfeuern!*“

330. Rojáci vyvolí si místo pro sebe tak, by účinek palby pozorovati mohli a co největší vliv na svůj roj si zachovali. Často dosáhnou toho nejlépe, setrvají-li v rojnici samé.

331. Rojáci starají se, by rozkazy četového velitele byly vykonány správně a klidně; opakují je — kromě „*Feuer einstellen*“ a „*Vorwärts*“ — pouze kdy třeba.

Oni zasáhnou, kdykoli harcovníci ukvapeně střílejí a jsou povinni, palbu mužstva svého i samostatně proti nejdůležitějším anebo náhle se objevivším cílům soustřediti. Sami pak z pravidla nestřílejí.

§ 28. Š t u r m (Sturm).

332. Byla-li při útoku síla odporu nepříteleva naši palbou zlomena, donutíme otřeseného nepřítele dalším postupem k opuštění jeho rozestavy.*)

333. Nastala-li chvíle pro tento postup -- š t u r m — komanduje četový velitel:

„*Feuer einstellen!*“ — „*Sturm!*“

a vede četou, nebyl-li š t u r m podniknut z blízké vzdálenosti, z počátku rychlým krokem v před. Vojáci za postupu nasadí bajonety.

Asi na 100 kroků od nepřítele zvolá četový velitel:

„*Hurrah!*“

Všichni vojáci opakují hlasitě toto zvolání a vrhnou se plným během, aniž přimknou těsně k četovému veliteli, přímým směrem na nepřítele.

Hudec dává od chvíle, kdy překvapení zdá se býti vyloučeno, nepřetržitě signál „*Sturm*“.

U čtyř samostatně bojující bude zpravidla jedna část podporovati š t u r m palbou.

334. Couvajícího nepřítele pronásleduje četa palbou; k tomu konci může býti, je-li tak třeba, předvedena také v té formě, v jaké vznikla do rozestavy, na krátkou vzdálenost i za tuto rozestavu.

Kdybychom však nabyli výstřelu teprve z čáry dále u předu ležící, spořádá se rychle četa postupující ku předu.

Netrpme, aby jednotliví rojové bez rozmyslu za nepřítelem pobíhali.

*) I při cvičeních buď. nežli se š t u r mem žene, přivedeno k platnosti, že převaha palebná byla vybojována.

§ 29. Ústup (Rückzug).

335. Když za postupu anebo boje v některé rozestavě dá se rozkaz k ústupu (ústup nařízený, befohlener Rückzug), bude ústup jen tehdy bez velmi značných ztrát možný — nehledíc ke zvlášť příznivým poměrům terénovým — není-li četa ještě v nejúčinnějším palebném pásmu nepřítelově. Ustupuje se pak podobným způsobem jako při postupu, od zákrytu k zákrytu, podle okolností od zastávky k zastávce.

336. Ústup na zadní oddíly vykoná se tak, by účinku jejich zbraní nebylo překáženo, postupující nepřítel pak přišel co možná do palby z boku.

337. Je-li četa už v nejúčinnějším palebném pásmě nepřítelově, měj četový velitel (ač nebyl-li mu rozkaz k ústupu dán) na paměti, že setrvání v dosažené anebo obsazené rozestavě má skoro bez výjimky menší ztráty v zápětí než ústup.

§ 30. Odraz jezdeckého útoku (Abwehr eines Reiterangriffes).

338. Při odrazu jezdeckého útoku jest věcí hlavní, by byla zaujata fronta k palbě potřebná a pak klidně se mířilo a střílelo.

339. Když nepřátelská jízda se blíží, avisuje četový velitel:

„*Aus der Richtung . . . Cavallerie!*“ anebo: „*Halb rechts (links, rückwärts) Cavallerie!*“; pak přikáže, dle potřeby, by četa (jednotlivé roje) využítukujíc zákrytů a překážek zaujala vhodnou frontu a poručí nasaditi bajonnetty, považuje-li to za prospěšné.

Odráží-li se útok jezdecký v nepřátelské palbě, zaujme se co možná ona poloha těla, která dává cíle nejmenší.

340. Attakuje-li jízda přímo na četou, bude jen zřídka kdy záhodno, zahájit palbu dříve než na 600 kroků, avšak často bude radno, nechat jízdu přijít na blízko. Spolupůsobí-li četa při odrazu jezdeckého útoku proti jinému oddílu řízeného, může střílet i na vzdálenosti větší.

341. I při odrazu jízdy jest palba porůzná hlavním druhem palebným.

Hlava třetí.

Kompagnie (Die Compagnie).

Část I.

Kompagnie semknutá (Die geschlossene Compagnie).

§ 31. Pravidla všeobecná (Allgemeine Bestimmungen).

342. Kompagnie musí zůstatí vždycky v rukou svého velitele, i musí uměti v každé případnosti beze ztráty času zaujmouti formaci, jaká s okolnostmi se srovnává.

Exercírka v kompagnii má slučovati účelnost ve formách a pohybech s největší obratností.

343. Kompagnie dělí se ve čtyři čety. Má-li kompagnie méně nežli 24 roty, oddělí se ve tři, má-li méně než 18 rot, ve dvě čety.

344. Dvě čety jmenují se půlkompagnii (Halb Compagnie) a vedou se podle předpisů pro kompagnii platných; místo „Compagnie“ avisuje se pak „Halb-Compagnie“.

345. Četoví velitelé odpovídají za vedení svých čet.

Místa svá mohou dle potřeby opustiti a jíti tam, kde vedení jejich čet toho žádá a nespustí kompagnijního velitele s očí.

346. Mají-li se formační změny anebo pohyby vykonati pouze od jednotlivých čet (půlkompagnii) anebo v každé z nich, předešle kompagnijní velitel svému komandu (avisu, disposici):

„*n-ter Zug!*“ („*n-te Halb-Compagnie!*“) anebo „*In jedem Zuge!*“ („*In jeder Halb-Compagnie!*“).

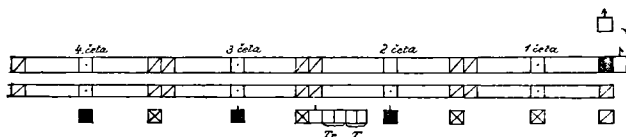
Četoví velitelé mohou, je-li tak třeba, zavolat své čtyř jejich služebným číslem.

Četa, u níž je prapor, jest povinna jej také uhájiti.

§ 32. Rozestava (Aufstellung).

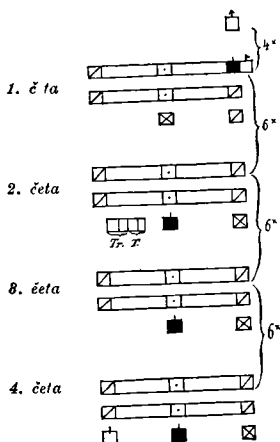
347. Kompagnie formuje se v čáře rozvinuté anebo v koloně.

Čára rozvinutá (Entwickelte Linie).

Kolona.

- *kompagnijní velitel*
- *četový velitel*
- *praporečník*
- *šikovat l nadmyslivec)*
- *poddůstojník za frontou*
- *roják*
- *prostřední rota*
- *hudec (tr. trubač, t. tombur.*

Jsou-li účetní poddůstojník, pionéři, nosiči raněných a důstojníci sluhové u kompagnie, stojí v uvedeném pořadí od prava do leva na dvojnásobnou členovou distanci za pravým křídlem (čty koncové) kompagnie.

348. Při první rozestavě stojí čty podle svých služebných čísel, v rozvinuté čáře od pravého křídla k levému, v koloně od tête ku queue.

349. V průběhu pohybu kompagnijní velitel pojmenuje anebo volá čty (pulkompagnie) v pořadí, jaké zaujímají od prava do leva anebo od tête ku queue.

350. Není-li direkce určena jinak, kryjí se v koloně pravé křídelní šarže za sebe.

351. Praporečník opustí místo výkresem znázorněné pouze na rozkaz kompagnijního velitele.

352. Šikovatel (nadmyslivec) jest u kompagnii s počtem válečným po každé, při počtu mírovém jen tehdy natříděn za frontou, nemá-li velení nad četou. Za frontou má, avšak pro kompagnii celou, tytéž povinnosti jako poddůstojníci za frontou čet. Tito vstoupí za prostředek čet, odejde-li četový velitel za příčinou vedení trvale před frontu.

353. Po formování vzdají četovní velitelé se svými četami kompagnijnímu veliteli počtu, ohlásí mu počet vyrukujících mužů, komandují obnovu a jdou na svá místa.

354. Je-li snad třeba čty co do šarží a mužstva vyrovnati, po případě znova odděliti, nařídí tak nyní kompagnijní velitel a označí nejlepšího odhadce distancí.

Ve válce, pak v míru při výcviku jednotlivcově a čty, ponechme mužstvo, pokud vůbec možno, stále v též četě pohromadě.

355. Kromě uvedených formací může ve smyslu bodu 8. zaujati kompagnie jakoukoliv formaci, již žádají poměry terénu, boje anebo cest.

Při průchodech skrze lesy, houštiny, k lepšímu využitkování terénu a pod., pak v otevřeném terénu ku zmenšení ztrát doporučuje se častěji marširovati s četami (půlkompagnie) v dvouřadech (řadech) ve stejné výši, při čemž mezi četami (pulkompagnie) mohou býti udržovány intervally rozvojové anebo jiné.

Je-li ve výminečných případech pro jednotlivé kompagnie záhodno připravit se na rychlý rozvoj z kolony v bok, postupují čety na rozkaz kompagnijního velitele na rozvojovou distanci za sebou.

Snaha umenšiti hloubku kolony může často vésti k disponování kolony s půlkompagnie.

Má-li býti na marších šířka pochodové čáry úplně využitkována a tudíž široká formace pochodová zaujata, vykoná se na patričné nařízení kompagnijního velitele vhodné seskupení, při čemž vstoupí všichni za frontou natřídění na tête a queue anebo do pulroty, jsou-li jaké. I zde platí zásada, že kompagnie musí zůstati stále v sobě semknuta a že nikdy nesmí se pomíchati s kompagnie druhými.

356. Kompagnie shromažďuje se zásadně v koloně; shromažďování ve formaci jiné musí býti zvlášť nařízeno.

Velitel kompagnijní zachová se jako velitel četový (bod 237).

Na kommando (signál):

„n-te Compagnie!“

„Vergatterung!“ anebo: „Vergatterung — Laufschrift!“

(po případě: „auf das ursprünglich zweite Glied!“)

shromáždí se čety, co možná už za pohybu na shromážděště kompagnie, za svými veliteli, kteří je zavedou na místo v onom pořadí, ve kterém dorazily na shromážděště.

Velitel čety, která první dorazila, jde na dva kroky za kompagnijního velitele. Tato četa tvoří v koloně četu 1., v čáře rozvinuté četu 3.

Shromažďování cvičíme také ve smyslu bodu 238.

§ 33. Pomůcky při rozestavě a pohybu, hmaty ručníční a ruční, generální dešarže (Aufstellungs- und Bewegungs-Behelfe, Gewehr- und Handgriffe, General-Decharge).

357. Rovnání, rovnání s šaržemi, rozevření a semknutí, jakož i obraty vykonají se na kommando kompagnijního velitele jako v četě.

V koloně předstoupí na kommando :

„*Richtung rechts (links)! Chargen — marsch!*“

pouze šarže prvního členu 1. čety a praporečník.

Na:

„*Rechts (Links) richt — euch!*“

postoupí všechny čety současně v přel, četovní velitelé opraví postavu, distanci a rovnání, kompagnijní velitel pak zákryt rot.

358. Po obrácení fronty platí pro kompagnii tatáž pravidla jako pro četu.

Hmaty ručníční a ruční, jakož i generální dešarže vykonají se současně na kommando kompagnijního velitele. (§ 23. a bod 287.)

§ 34. Utvoření kolony z čáry rozvinuté (Formierung der Colonne aus der entwickelten Linie).

359. Kolona formuje se do předu, jakož i na místě z pravidla na 2. četu.

a) Do předu z místa anebo mezi maršem kommandují na aviso kompagnijního velitele:

„*Colonne vorwärts!*“

velitelé 1., 3. a 4. čety obrát s dvojřady do strany 2. čety.

Z místa dá se pak kommando:

„*Compagnie — Marsch!*“;

2. četa tvoří tête kolony a postupuje tak dlouho přímo v před, anebo v označené direkci, až dá kompagnijní velitel kommando:

„*1. Zug — halt!*“

Ostatní čety narukují do kolony tak, že se vřadí za tête nejprve 1., pak 3. a konečně 4. četa. Po dosaženém zákrytí kommandují četovní velitelé: „*Rechts (Links) Front*“ a po dosažené distanci:

„*Zug — halt!*“

360. b) Na místě na aviso kompagnijního velitele:

„*Colonne!*“

kommandují velitelé 1., 3. a 4. čety, právě jako při utvoření kolony do předu, obrát s dvojřady. Na následující kommando:

„*Marsch!*“

vykročí tyto čety, vybočí s tětami z fronty ihned do zadu, velitelé dovedou je do jejich nové rozestavy i poručí jim zde „*Halt*“ a „*Rechts (links) Front*.“

361. Utvoření kolony v před a na místě na jinou četu musí býti zvlášť nařízeno. V tomto případě zařadí se za četu, jež přijde na tête, nejprve čety v pravo, pak čety v levo stojící.

Má-li se utvořit kolona v nové direkci, označí se tato před avise „*Colonne*“. Na místě nařídí v tomto případě velitel čety, jež přijde na tête, by novou frontu ihned zaujala.

362. Utvoření kolony v pravo (v levo).

a) Na místě. Na kommando kompagnijního velitele:
 „*Colonne rechts (links)! Halb — rechts (links)!*“
 učiní všichni půlobrat, kromě šarží na pravých (levých)
 křídlech čet v prvním členu stojících, kteréž učiní obrat
 celý. Na kommando:

„*Marsch!*“

kompagnijního velitele rozvine se každá četa pro sebe. Velitelé tři zadních čet vedou pak své čety přímo v před, až doáhnou distancí.

b) Mezi maršem. Na kommando kompagnijního velitele.

„*In jedem Zuge rechts (links) — schwenkt!*“

a po zatáčce:

„*(Direction . . .!)*“ „*Grad — aus!*“ „*Colonne! 1. Zug — halt!*“

poručí zadním četám jich velitelé, po dosažení předepsané distance, stanouti („Halt“).

§ 35. Rozvin z kolony (Entwicklung aus der Colonne).

364. Rozvin z kolony v před vykoná se na místě i mezi maršem na aviso kompagnijního velitele:

„*Aufmarschieren!*“ anebo „*Rechts (Links) vorwärts aufmarschieren!*“

Na místě formuje v prvém případě na kommando svých velitelů 2. četa dvojřady v pravo, 3. a 4. v levo — v druhém případě 2., 3. a 4. četa dvojřady v pravo (v levo).

Rozvin, s nímž současně vezme se nová direkce, vykoná se ve smyslu bodu 361., druhého odstavce.

Na kommando:

„*Marsch!*“

kompagnijního velitele vedou 2., 3. a 4. četu jich velitelé rovnoběžně s frontou, jež zaujata býti má, kolik je třeba

do strany, komandují „Links (Rechts) Front“ a narukují do frontní čáry.

Mezi maršem poručí kompagnijní velitel 1. četě co nejdříve „Halt“; 2., 3. a 4. četa dovedou se do nového poměru na čarách nejkratších a nejpříhodnějších.

365. Za pobočního pohybu kolony poručí na aviso:

„*Links (Rechts) aufmarschieren!*“

četě na straně rozvoje maršující její velitel, by ihned učinila frontu do leva (prava) a vede ji tak dlouho přímo v před, až komanduje kompagnijní velitel „1. Zug — **Halt**“. Ostatní čtyry pohybují se dále, až nabyla každá z nich prostory, by mohla v novou frontní čáru narukovatí.

Byl-li marš kolony za pohybu v bok zastaven, poručí na totéž aviso četě na straně rozvoje se nalézající její velitel, by učinila frontu (se obnovila), kdežto ostatní čtyry na následující kommando kompagnijního velitele:

„*Marsch!*“

vykročí a do svého poměru se dovedou.

366. Má-li kolona rozvinouti se v bok, poručí jí z pravidla kompagnijní velitel do zamýšlené nové čáry frontní se zatočiti a pak komanduje rozvoj.

367. Když výviny byly formálně nacvičeny, buďtež později, obyčejně na základě jednoduchých, s válečnými poměry se srovnávajících předpokladů, nařízeny za zákryty (překážkami), často také za příčinou palby. Chce-li velitel míti rozvin podél určité čáry, označí ji v komandě, ku příkladu „Längs des Dammes aufmarschieren“ (rozvoj podél náspu). Četovní velitelé starají se, by terén beze vši škrobenosti byl využitkován a nařídí samostatně onu polohu těla, která s poměry se srovnává.

§ 36. Řady a dvojřady. (Reihen und Doppelreihen).

36^a. Z rozvinuté čáry formují se řady a dvojřady podle § 20. Při dvojřadecb tvoří šarže mezi četami dvojřady pro sebe.

Na marších mohou býti vojáci za druhým členem stojící natřídění na tête a queue i do pulrot, jsou-li jaké.

369. Z kolony formují se řady a dvojřady na kommando:

„*Reihen (Doppelreihen) abfallen! Rechts (Links — um!*“ („*Direktion . . .!*“)

a k nastoupení pohybu z místa:

„1. (4.) *Zug — marsch!*“

Ostatní čety připojí se na kommando svých velitelů, jakmile je místo.

370. Rozviny z řadů a dvojřadů stanou se jako u čety (§ 22). Při rozvinu přijdou šarže mezi četami ke svým četám.

371. Řady anebo dvojřady přejdou do kolony vpřed z místa a mezi maršem na kommando kompagnijního velitele:

„*Colonne rechts (links) vorwärts!*“ — *Halb — rechts (links)!*“;

na to učiní čety kromě šarží, kte é mají býti oporami, příslušný půlobrat.

Na místě vykoná se na kommando:

„*Marsch!*“

kompagnijního velitele rozvoj čet, pak oprava distancí.

Mezi maršem vykoná se rozvoj čet podle bodu 266.; zadní čety opraví distanci a přejdou potom zase v krátký krok, načež kommanduje kompagnijní velitel „*voller Schritt*“.

372. Rozvin po průchodu úžinou stane se podle bodu 267. Pulobrat a přechod v kolonu nařídí v takovém případě četovi velitelé jeden za druhým.

373. Kolona formuje se z řadů anebo dvojřadů do boku na aviso kompagnijního velitele:

„*Colonne links (rech s)!*“

Z místa i mezi maršem poručí velitel 1. čety, by ihned se obnovila, po případě učinila frontu

Z místa nařídí pak kompagnijní velitel kommandem:

„*Compagnie — marsch!*“

nastoupení pohybu.

1. četa marširuje přímo dále, až kommanduje kompagnijní velitel „1. Zug — Halt!“; ostatní čety postupují na místo 1. četou opuštěné, obnoví se, po případě učiní frontu, a vezmou distanci.

§ 37. Pohyby (Bewegungen).

374 Cvičme marš v každé formaci na veliké dálky, na půdě rovné i těžko schůdné. V posledním případě může se marširovatí bez kroku, avšak pevné složení kompagnie zmizetí nesmí. Také buď kompagnie cvičena, rychle zaujati v jakémkoliv terénu novou direkcí.

375. Direkční šarží v kompagnii jest:

a) Při frontním marši a v koloně pravá křídelní šarže prvního členu 1. čety. Direkce může býti přenešena také do leva anebo na prostředek.

Při „*Direction Mitte*“ přejde direkce v rozvinuté čáře na šarží vnitřního křídla 3. (u půlkompagnie 2.) čety, je-li kompagnie seřaděna ve 3 čety, na prostředek 2. čety.

b) U marše v bok z rozvinuté čáry tětová šarže prvního členu ve směru marše; v koloně tatáž šarže 1., po případě oné čety, již kompagnijní velitel určí.

c) Při směru příčném nejpřednější šarže ve směru marše.

376. V koloně zůstanou direkční šarže (roty prostřední) čet za sebou kryty a starají se o udržování distancí.

377. Nastoupení a zastavení marše, zatáčka a směr příčný nařídí a vykonají se tímtež způsobem jako v četě, jenom že se pohybuje při zatáčce v rozvinuté čáře šarže na točném bodě na oblouku, jehož poloměr činí čtyři kroky.

378. Na kommando kompagnijního velitele k zatáčce v koloně má 1. četa se zatáčkou ihned počítí, ostatní čety marširují nehledíce k distanci plným krokem až na bod zatáčky a tam se zatácejí bez dalšího kommanda.

Na kommando kompagnijního velitele:

„(*Direction . . . !*) *Grad — aus!*“

přejde 1. četa ihned do nového směru marše. Následující čety dokonají jedna za druhou zatáčku a opraví zákryt i distanci.

379. Marširuje-li kolona v dvojřadech (řadech) v bok, udržují tēty čety podle direkční čety rovnání i distanci.

380. Při zatáčce za takového pohybu v bok mají tēty všech čet zatáčet se jako rozvinutá čára, při čemž udržují své distance. Dvojřady za tētami následující marširují plným krokem přímo dále a když dorazily na bod zatáčky, zatácejí se tímtež způsobem.

Na kommando kompagnijního velitele:

„(*Direction . . . !*) *Grad — aus!*“

zkrátí tēty první kroky. Po zatáčce pokračujeme v pohybu aspoň tak dlouho, až dorazily poslední dvojřady do nového směru marše.

Zatáčky pod menšími úhly konají se podle bodu 112.

381. Při příčném směru v koloně zůstanou čtyř v onom poměru, jehož půlobratem nabyly.

Část II.

O tom, jak bojuje kompagnie (Gefechtsweise der Compagnie).

§ 38. Všeobecné a formace bojové (Allgemeines und Gefechtsformation).

382. V boji člení se kompagnie v „rojnici“ a „kompagnijní rezervu“ („Schwarmlinie“ und „Compagnie-Reserve“).

Počet čet, které dlužno na počátku určití pro rojnici, řídí se podle bojových okolností, bojové prostory a dále podle toho, zda-li vystupuje kompagnie ve svazku anebo samostatně. Za některých okolností může býti celá kompagnie už na samém počátku rozvinuta v rojnici.

383. Rozhodující důležitost, již má v boji palba, vede k tomu, seskupití čtyř tak, by už z počátku byl velký počet ručnic přiveden k účinku. Potřebné k tomu bezodkladné zasazení čet nalézá však meze v úvaze, že palba rojnice musí býti rezervami živena a při útoku nesena do předu. Podle toho, zda-li případnou tyto úkoly kompagnii samotné, anebo buď částečně, buď úplně přejdou na kompagnie jiné, buď rezerva vyměřena silnější anebo slabší, někdy může také zcela odpadnouti. Nejsilnější bude z pravidla, když kompagnie — samostatně vystupující — za neujasněných ještě okolností boj počíná.

384. Jaký rozsah má kompagnie v boji zaujmouti, o tom nelze dátí závazných pravidel.

Při útoku ve svazku, kde běží o to, udržeti rojnici

i po značných ztrátách dostatečně hustou, bude obyčejně záhodno, určití rozsah kompagnie asi na 130—150 kroků.

V obraně může býti často frontní prostora větší.

385. Kompagnie může přejíti v bojovou formaci z každé formace a do každého směru, za pohybu anebo z místa.

Rozkaz, by bojová formace byla zaujata, má v pořadí právě nejhodnějším a pokud třeba krátce obsahovati:

Směr a účel rozvinu, čety, které mají rojnici utvořiti, rozsah, jež dlužno zaujmouti, direkci, direkční četu a místo hompagnijní rezervy, ku př.:

„*Gradaus—Angriff (Vorrückung)! n-ter Zug Schwarmlinie! Direction das Haus (onen dům)! Reserve in Staffel links!*“

anebo:

„*Halblinks — Besetzung des Grabens von der Brücke bis zum Baum! (příkop od mostu až ke stromu)! n-ter und links davon n-ter Zug Schwarmlinie! Reserve beim Heuschaber (u stohu)!“*

anebo:

„*Auf der Stelle—n-ter (n-ter und n-ter) Zug Schwarmlinie! Direction n-ter Zug! — Reserve hinter der Mitte!*“

anebo:

„*Beschiessung der auffahrenden Artillerie! Vorwärts im Graben — Compagnie Schwarmlinie! Laufschrift!*“

Podle okolností může se také četami přímo disponovati.

386. Velitelé čet do rojnice určených vedou je — dovoluje-li nepřátelský protiúčinek, nejprvé semknutě — ihned do náležitě mezery a do správné fronty od čety direkční.

Jeden trubač a odhadce distancí odeberou se ke kompagnijnímu veliteli, ostatní hudci ke kompagnijní rezervě. Těto velí — zůstanou-li čety, z nichž jest utvořena, spo-

jeny — nejvyšší (v hodnosti nejstarší) velitel těchto čet a dovede ji v její poměr.

Kompagnijní velitel stará se, je-li třeba, o službu pátrací a ostražnou a o spojení s oddily sousedními.

387. Zaujme-li se bojová formace z kolony anebo z pochodové kolony do předu, mají zadní do rojnice určené čty (neporučí-li kompagnijní velitel jinak) místa svá jako při „Aufmarschieren“.

388. Kompagnijní velitel musí podržeti v boji řízení celé kompagnie za všech okolností v rukou.

Zdržuje se pak tam, odkud může boj nejlépe řídit a nemá dávatí žádných nařízení podrobných, která by jeho pozornost od vedení celku odvracela.

389. Četoví velitelé nařídí přechod čet v rojnici, jakmile bojové okolnosti toho žádají.

Chování své uvedou podle úkolu a všeobecného úmyslu v souhlas s chováním čty direktční, po případě oné čty, která využitkováním příznivých okolností při útoku nabyta terrénu, aniž očekávají pro každou příhodu zvláštní rozkaz.

Stále se musí vynasnažovati, setrvati v kompagnii ve správném poměru; když však bojové okolnosti přivedili rozlukou, anebo zvláštní příkaz byl vykonán, musí se zase co nejdříve připojiti ke kompagnii.

Cokoliv spozorují, co by mohlo míti vliv na postup boje, ať ihned oznámí, a kdyby v prodlení bylo nebezpečí, ať jednájí z podnětu vlastního.

390. Ať už čty kompagnijní rezervu tvořící následují za rojnici spojeny anebo rozděleny, jejich místo a formace závisí na okolnostech terrénových a bojových.

Jejich vzdálenost od rojnice nedá se určitě stanoviti; vždycky má býti rezerva s to v čas zasáhnouti,

avšak má při tom zůstatí od předčasných ztrát palbou nepřátelskou uchráněna.

Reservy užije se v poměru samostatném anebo u kompagnie na křídle bojové čáry zápasící co možná k obemknutí nepřítel, po případě k obraně proti nepřátelskému obemknutí, ostatně pak ve svazku k sesílení rojnice.

391. Velitel rezervy zdržuje se co možná tam, odkud může kompagnijního velitele viděti. Kdyby ho to oddálilo příliš od jeho oddílu, vyloučí jednotlivé vojáky, kteří mu znamení (rozkazy) kompagnijního velitele sprostředkují. V pokrytém terénu určí se, je-li tak třeba, roty, které udržují spojení s rojnicí.

§ 39. Pohyby a změny v bojové formaci (Bewegungen und Veränderungen in der Gefechts- Formation)

392 Pohyby rojnice konají se v souhlase s četou direkční. Kdyby však u ní pohyb snad vážnul, nesmí to býti podnětem, by i ostatní čety zustaly státi.

393. V účinné palbě nepřátelské podporuje se postup rojnice palbou vedlejších oddílů. Ve svazku bude obyčejně radno se všemi v rojnici bojujícími četami kompagnie vyraziti současně, zatím co sousední kompagnie udržují palbu. Při samostatně vystupující kompagnii musí se diti postup z pravidla stupňovitě.

Postup rojnice anebo její části vykoná se na rozkaz kompagnijního velitele anebo na popud čety, která pro postupování v uvedené direkci nalézá příznivé okolnosti.

394. Reserva následuje rojnici ve formaci, která s terémem a nepřátelským účinkem palebným právě nejlépe se srovnává.

395. Posila rojnice děje se jejím prodloužením anebo zhustěním.

Při prodloužení může posila zůstatí ve stejné výši s původní rojnicí. V útoku však buď usilováno, by prorazila přes rojnicí v před, by jí přesáhla. Přesahování žádá, jako stupňovitý postup vůbec — nehledíc ku zvlášt příznivým okolnostem terénovým — by křídlo dále střílející rojnice palbu zastavilo, není-li mezi rojnicí v před se ženoucí a rojnicí v palbě setrvající dostatečného intervalu.

Se zhustěním rojnice v útoku učiní se z pravidla skok do předu, který se počne, jakmile posila, v rojnicí formovaná, původní rojnice dostihla.

Považuje-li však velitel za obtížných okolností, obzvláště na blízkých distancích, za nutné, dáti rojnicí k 10-stupu zvlášt silný impuls (strhnouti jí v před, *vorreissen*), zasadí se posila semknutě (podle okolností ve členě).

396. Jakmile posila, jež má strhnouti v před (zhustiti se skokem do předu), přiblíží se k rojnicí, zvolá v čas její velitel „*Feuer einstellen! — Aufsatz normal!*“ dále pak, jakmile posila došla k samé rojnicí „*Vorwärts!*“, kteréžto zvolání všichni jeho mužové opakují. Rojnice zachová se podle bodu 302., posila přejeve direkci. Byla-li zasazena semknutě, přejeve, nežli stihne do nové rozestavy palebné, v rojnicí.

397. V účinné palbě nepřátelské muže dáti kompagnijní velitel rozkaz k posile obyčejně pouze pomocí znamení.

Při tom značí:

Šavli jednou kolmo pozdvihnout a snížit: zavolání jedné čty kompagnijní rezervy. Totéž znamení dané dvakráte značí zavolání dvou čet;

paži vodorovně napřáhnout k některému křídlu: prodloužení tohoto křídla ve stejné výši s rojnicí;

totéž znamení s bezprostředně následujícím pokynem do předu: prodloužit a přesáhnout;

obě paže vodorovně napřáhnout a ukázat na část rojnice: zhustit rojnicí;

totéž znamení s bezprostředně následujícím opětým pokynem do předu: zhustit rojnici se skokem do předu;

šavli v prostředku čepele drženou vyraziti k některé části rojnice: strhnouti rojnici v před.

Těchto znamení, která se mají zvolna dávatí a od příjemce po každé opakovati, užívá se, by byla bezpečně nacvičena, při školení z pravidla. Ostatně může kompagnijní velitel, dovolují-li okolnosti, dávatí své rozkazy také ústně nebo po ordonnancích.

398. Pomíchají-li se čety a roje, převezmou přítomní důstojníci a poddůstojníci velení nad nejbližšími částmi a skupinami rojnice, nehledíce k normálnímu svazku služebnému. Mužstvo i důstojníci musejí býti zvyklí poslouchati v těchto případech rozkazy i těch, kteří nejsou jejich obyčejnými představenými, a jednati samočinně, kde řízení v boji selhalo.

K obnově původních svazků buď všeliké příležitosti použito.

§ 40. Palba (Feuer).

a) Semknuté kompagnie (der geschlossenen Compagnie).

399. Semknutá kompagnie střílí po četách. Má-li semknutá kompagnie palbu zahájití, avisuje kompagnijní velitel:

„*Schiessen!*“;

na to otevrou se nábojnice a kdo stojí před frontou, pospíší si nejkratší cestou za ni.

Potom avisuje cíl, postavu měřítka podle okolností bod cílový, jakož i soustředění nebo rozdělení palby, a druh palby. By se přešlo z palby salvové do poruzné, avisuje

„*Einzelfeuer!*“, z palby porůzné do salvové „*Feuer einstellen!*“ pak „*Salven weiterfeuern!*“

400. Cetoví velitelé opakují aviso kompagnijního velitele pouze v objemu právě potřebném. Je-li třeba, dovedou své čety, — aniž vedlejším četám překážejí — do správného poměru k cíli a poručí zaujmouti nejvhodnější polohu těla.

401. Kompagnijní velitel může dáti rozkaz k palbě také za pohybu anebo změny formační. V tomto případě mají velitelé čet, které ještě nestojí, opakovati celé aviso kompagnijního velitele.

402. Čety, jež prozatím udaný cíl nevidí, zůstanou k palbě připraveny.

403. Palbu na veliké distance má kompagnijní velitel sám po svém rozumu naříditi jenom tehdy, je-li kompagnie v postavení samostatném.

Aby byla dána salva na zkoušku, avisuje:

„*Schiessen! n-ter Zug Probesalve!*“

a označí cíl i postavu měřítka (bod cílový, pak vezmou všechny čety „*Fertig!*“ a označená četa začne stříletí.

Když správná postava měřítka byla vyšetřena, nařídí kompagnijní velitel palbu pro celou kompagnii, udaje postavu měřítka, podle okolností bod cílový a soustředění nebo rozdělení palby, pak druh palby.

404. Je-li třeba užítí různých postav měřítka, nařídí se, s jakým měřítkem mají jednotlivé čety stříletí, ku př.

„1. und 2. Zug *zwölf*hundert, 3. und 4. Zug *vierzehn*hundert!“

405. By byla palba prozatím zastavena, avisuje kompagnijní velitel:

„*Feuer einstellen!*“

Aby se střílelo dále, označí, je-li třeba, znova cíl, po-

stavu měřítka, podle okolností bod cílový a soustředění nebo rozdělení palby, pak druh palby avisuje:

„Weiterfeuern!“

Aby palba byla zastavena úplně, avisuje:

„Feuer einstellen!“, podle okolností „Patronen versorgen!“ — „Aufsatz normal!“ — „In die Balance!“ — „Beim Fuss!“ („Schultert!“).

b) Palba rojnice (Feuer der Schwarmlinie).

406. Řízení palby rojnice musí zůstatí co nejdéle v rukou kompagnijního velitele.

407. K zahájení palby avisuje:

„Schiessen!“

označí pásmo nepřátelské rozestavy anebo oddíl postupujícího nepřítele, na který palba se má řídití, pak postavu měřítka a upraví dle potřeby soustředění anebo rozdělení palby.

On pozoruje účinek palby a poměry bojové, avšak podrobné řízení palebného boje zůstaví četovým velitelům.

408. Za některých okolností může býti i v rojnici záhodno, dáti zahájití palbu celou četou. Jakmile se vstřílela, poňnou ostatní čty s vyšetřenou postavou měřítka stříletí.

409. Palba se zastaví na aviso (opětné zapísknutí, znamení, výminkou na signál) kompagnijního velitele anebo od četových velitelů tehdy, když už není vhodných cílů.

§ 41. Š t u r m (Sturm).

410. Stejně předchozí podmínky jako u čty rozhodují o provedení šturmu kompagnie.

411. Bojuje-li kompagnie ve svazku, vyjde rozkaz ke šturmu z pravidla od velitele vyššího; pouze kdyby za obzvlášť příznivých okolností jevil se samostatný výpad ke

šturmu očividně výhodným, nařídí jej kompagnijní velitel z vlastního popudu.

Jednotné spolupůsobení všech částí má pro úspěch význam obzvláštní. Proto musí býti, hlavně také při samostatném vystoupení kompagnie, péče všech četových velitelů směřovati k tomu, by šturmu, právě jako útok veškerý, proveden byl tak, jak jej kompagnijní velitel zamýšlí; pouze zcela zvláštní příznivé okamžiky, jichž nevyužítkovati bylo by očividným opomenutím, mohou šturmování jednotlivých čet z popudu vlastního ospravedlniti.

412. Přišla-li chvíle ke šturmu, označí kompagnijní velitel — bojuje-li kompagnie samostatně — z pravidla onu část kompagnie, která má šturmu palbou ze své rozestavy podporovati, a poručí. by reserva, je-li ještě jaká, popostoupila k části, ku provedení šturmu určené.

Jakmile reserva přiblížila se k rojnici, dá kompagnijní velitel troubiti signál „Sturm“ a kommanduje: „*Feuer einstellen! — Sturm!*“ Hudci bubnují a troubí nepřetržitě šturmu, reserva strhne rojnici ku předu a převezme direkci.

Ostatně kompagnie šturmu provede a po vniknutí do nepřátelské rozestavy se zachová jako četa.

Část v palbě setrvavší následuje teprve potom, když kompagnie v rozestavu nepřátelskou byla vnikla.

413. Vykoná-li se za šturmu nepřátelský protínáraz, doporučuje se palbou ihned zahájenou jej odmítnouti. Byl-li podniknut směrem proti našemu křídlu, má rozhodný vliv, aby zasáhla reserva, je-li ještě jaká.

§ 42. Ústup (Rückzug).

414. O ústupu platí také u kompagnie zásady v § 29. uvedené.

Za nařízeného ústupu má kompagnijní reserva, je-li

ještě nějaká, ve vhodné, co možná stranou ležící roze-
stavě rychle tak se rozvinouti, by mocnou palbou ústup
rojnice usnadnila.

§ 43. Odraz jezdeckého útoku (Abwehr eines Cavallerieangriffes).

415. K palbě užije se jen tak velikých částí kompa-
gnie, jaké síle nepřátelského jezdeckta odpovídají, kdežto
zbytek kompagnie jde, je-li tak možno, za svou původní
úlohou.

416. Kompagnijní velitel ať si podrží část kompagnie
v rukou, by ji mohl proti nepředvídaným útokům následu-
jících štaflů jízdy zasaditi.

417. Lze-li od jízdy na blízkou se nalézající očekávatí
útok, pokračuje kompagnie podle možnosti v pohybu a za-
ujme při tom takové formace, po případě seskupí se
jednotlivé části tak, by palba mohla býti rychle za-
hájena.

418. Ostatně platí pro odraz jezdeckého útoku usta-
novení v § 30. obsažená.

§ 44. Shromáždování rojnice (Sammeln der Schwarmlinie).

419. Čety v rojnici se nalézající shromáždují se podle
disposic kompagnijního velitele.

§ 45. Postup při výcviku (Vorgang bei der Ausbildung).

420. Základní podmínkou pro úspěšný výcvik kom-
pagnie v boji jest důkladné, porozumění jednotlivcovo pro-
bouzející školení harcovníků, rojů a čet.

Četovým výcvikem musí býti dosaženo, že palby sprá-
vně se užívá, terrén obratně se vyžítkuje, že roje snadno

dají se řídit a četovní velitelé je dobře ovládají; neboť při výcviku v kompagnii může hlavně ještě pouze běžeti o to, přivoditi součinnost čet, o plném porozumění svědčící.

421. Čety musejí v boji potřebné formace a pohyby za všech okolností klidně, jistě a rychle na kommando, krátký rozkaz anebo pouhé znamení kompagnijního velitele vykonati.

Harcovníci, rojáci a četovní velitelé musejí se učiti s a m o č i n ě jednati, když řízení boje částečně anebo úplně přestalo; musejí stále usilovati, by vzájemnou, účelu si vědomou podporou společného cíle dosáhli.

422. Aby mužstvo i šarže s formální částí přechodu v bojovou formaci, pohybu a řízení jednotlivých částí v ní se obeznámily, konají se cvičení na cvičišti.

423. Užívání forem musí býti však za různých předpokladů a v různém terénu cvičeno. Při tom cvičí se nejprve jenom jednotlivé bojové momenty, nikoliv celé boje.

Takové bojové momenty jsou příkladně:

Příchod od vstupu v účinné pásmo nepřátelského dělostřelectva až ku přechodu v rojnici.

Tvořiti rojnici z různých formací, v každém směru, ze zákrytů, z osady, z defilé.

Umístiti rojnici v různých zákrytech, obsaditi různé objekty.

Prodloužiti ji, přesáhnouti, zhustiti a strhnouti do předu.

Blížiti se po honech k nepříteli.

Postupování rezervy za rojnici; změna její formace.

Šturm; chování se, podařil-li se.

Chování se při obraně.

Postupování k obemknutí; opatření proti němu.

Provedení protiútoků; jeho odraz.

Služba pátrací, ostrážná a spojovací v boji.

Rozvin kompagnie z jejího načlenění jako předvoj.

Chování se při jíздеckých útocích a pod.

Tyto bojové momenty cvičí se za určitých jednoduchých předpokladu, kompagnie brzy ve svazku, brzy samostatně myšlena. Nepřítel, části vlastní kompagnie a oddíly sousední buďtež, pokud třeba a možno, markirovány.

Když se to provádí, má kompagnijní velitel ve vhodné chvíli sdělit, co markirující vojáci znázorniti nemohou, ale v boji bylo by pozorovati.

S nejjednoduššími cvičeními se začíná, požadavky zne- náhla se stupňují.

424. Správnému užívání palby, školení palebné disciplíny a palebného řízení buď věnována péče obzvláštní.

425. Jsou-li jednotlivé momenty v boji se vyskytující důkladně naskoleny, cvičí se jejich výkon v souvislosti; i tato věc má se konati v terénu co možná nejrůznějším.

426. Stane-li se chyba, která provedení cvičení podstatně vadí, dá kompagnijní velitel cvičení přerušiti.

Později nebudtež cvičení, pokud možná, hlavně při postupu, přerušována a poučováno buď teprve na konci cvičení.

Za přestávek ve cvičení vysvětlí četoví velitelé mužstvu účel toho, co se cvičí.

427. Aby byli četoví velitelé v samostatném a obratném vedení svých čet vycvičeni, konají se cvičení oboustranná (mit Gegenseitigkeit).

Také se formují co nejčastěji roje a čety jako ve válce silné a natřídí se u nich šarže i důstojníci střídavě.

428. Podle příkazu praporečního velitele konají se častěji bojová cvičení na základě určitých úkolů s kompagniemi válečně silnými proti markirovanému nepříteli, při čemž kompagnijní velitelé mají střídavě velení.

Hlava sedmá.

Boj (Gefecht).

§ 64. Zásady všeobecné (Allgemeine Grundsätze).

§36. Pěchota bojuje především palbou; jí se úspěch připravuje a obyčejně i přivodí.

Všechna opatření v boji musejí proto v první řadě směřovati k tomu, přivéstí palební účinek k plné, přemocné platnosti.

§37. Podmínky dobré bojové techniky, tudíž zkušební kámen pro cenu vojska jsou: zručnost ve střelbě, účelné užití palby za pečlivého hospodaření s municí, obratnost v terénu, jak ku příznivému rozvinutí vlastní síly palební, tak ke zmenšení ztrát, houževnatá vytrvalost ve všech výkonech a schopnost měnivým poměrům se rychle přizpůsobiti.

V účinné palbě ruční obmezí se vůdčí činnost velitelů od bataillonu výše často na disponování s jejich rezervami. Je proto nejvýše důležité, by velitelé kompanií v boji už stojících, přihlížejíce ke všeobecnému stavu a souvislosti celku, jednali samostatně.

§38. Každý velitel musí se snažiti, aby si už při zakládání a provádění boje pojistil iniciativu. Smělá rozhodnost je pro vedení nezbytná, má se však zakládati vždycky na svědomitém uvážení situace a její nejroz-

umnějším využitkování. V pochybnostech jest rozhodnutí smělejší vždycky rozhodnutím lepším.

Rozhodnutí pochybené škodí méně nežli váhání anebo opomenutí.

Kde možno, hledme nepřítelů překvapiti.

§ 65. Rozsah a členění (Ausdehnung und Gliederung).

§39. Rozsah bojové fronty do šířky, jakož i těsně s ním souvisící členění do hloubky, musejí býti v každém jednotlivém případě přizpůsobeny panujícím okolnostem — nedbajíc žádného nacvikovaného vzorce.

Zdokonalenou palbou stupňovaná bojová síla pěchoty dovoluje celkem větší rozsahy, jichž často bude užito, už proto, by zbyla pro rozhodné akce síla co největší. Rozsahy nesmějí býti však nikdy tak veliky, aby tím přišla způsobilost k odporu v pochybnost anebo souvislost a jednotná základní myšlenka utrpěla ujmu.

Durazné provedení boje v rozhodných prostorách žádá poměrně rozsahů menších, které však zase nesmějí býti nikdy tak těsné, aby vlastní síly pro nedostatek místa k platnosti přijít nemohly.

§40. Kde může býti nepřítel oklamán, nad ním okamžitý úspěch dosažen anebo kde mohou býti příznivé podmínky pro zasáhnutí přichozích vojsk přivoděny, nesmí býti ohled na rozsah žádnou překážkou pro jednání za nejúčelnější uznané.

Zaujmou-li se větší rozsahy, doporučuje se jenom výminečně rozdělití síly uvnitř zaujaté prostory stejnoměrně, spíše dlužno dáti z pravidla přednost tomu, že jednotlivé části podrží se více pohromadě na místech s dobrým výstřelem a zákrytem.

541. Hlubšího členění je z pravidla třeba především na počátku boje, dokavad poměry nejsou ještě dostatečně vyjasněny, potom i tehdy, když třeba provést boj samostatně. Hlubší členění zachová veliteli vliv na postup boje a má pro ostrahu boku velikou důležitost.

542. Veliteli, jenž rezervu vyloučil, buď i zůstaveno s ní volně nakládati. Jen ve výjimečných případech má velitel rezervy samostatně nebo na rozkaz vyššího rezervu částečně anebo celou zasaditi, kdyby tak škodlivému obratu boje mohlo býti zabráněno anebo úspěch ve předu dobytý udržen, anebo plně využitkován.

543. Velitelé všech rezerv musí míti — kde vůbec jen možno, osobním pozorováním, jinak skrze vyslané orgány — stálou vědomost o tom, co se u předních vojsk děje, orientovati se, jak vypadají prostory, jimiž se bude postupovati, a pečovat, by rezerva za všech okolností setrvala u bojové fronty dostatečně blízko. Nikdy nesmí zadní síly dopustiti, aby přední síly pouze proto podlehly, poněvadž se jim nedostalo v pravý čas podpory.

Každá rezerva jest povinna, bez dalšího rozkazu, pečovat o ostrahu boků, podle okolností o ostrahu v týle (za zády).

544. Veliteli, který rezervu vyloučil, buď její každé upotřebení jakož i každá změna v poměru jí přikázaném bez prodlení ohlášena.

§ 66. Útok (Angriff).

545. Účelné, k zachování iniciativy a k rychlému utvoření silné bojové fronty směřující seskupení sil při příchodu (Anmarsch), jakož i příznivé poměry terénnové na místě srazu, usnadní nejenom zahájení boje, nýbrž umožní

také při samém začátku dobytí výhod, které někdy i velmi rychlé rozhodnutí mohou mít v zápětí.

546. Úvodem boje zamýšlíme nahlédnouti do poměru nepřítelových, jej co možná nejvíce zaměstknavati a o seskupení našich sil klamati, pro rozvinutí našich sil získati body oporné a dělostřelectvu zabezpečiti příjezd.

547. Už úvod, který v mnohých případech může mít na následující útok zcela podstatný vliv, má se díti ve smyslu velitele celku; proto musí býti tento velitel přítomen u pochodových vojsk ostražných, ve stranu nepřítelovu předsunutých.

548. Stane-li se sraz s nepřítelem rovněž na postupu se nalézajícím — renkontre — musejí skupiny a jejich části nasaditi vše, by v přikázaném směru pronikly, anebo kde nelze, aspoň nepříteli zabrániti, aby nenabyl terénu.

Předvoj (předvoje), dle potřeby podporován nejbližšími na bojiště přibylými vojsky, ať se snaží rozhodným využitkováním okamžitého stavu rušiti rozvin nepřítelův a činiti jednání nepřítelovo závislým na jednání svém. Toť prostředek nejlepší, zabezpečiti rozvin vlastních kolon.

549. Avšak jsou-li na místě srazu okolnosti nepříteli význačně příznivější, bude často účelnější zachovati se prozatím obranně, by tak rozvin přicházejících vojsk byl umožněn.

Ba za takových okolností může být i záhodno pochodová vojska ostražná vzíti zpátky; avšak v tomto případě dlužno přihlížeti k poměru ke kolonám sousedním.

550. Narazíme-li při pochodu v před na nepřítele ve příznivé rozestavě k obraně připraveného, ponese postup, který konečně k rozhodnému útoku vésti má, často už od účinného donosu nepřátelských děl ráz úmorného propracování se ku předu, při čemž musí býti terén

k zákrytu vlastního pohybu pečlivě využitkován a cesta v před nejprve palbou dělostřelectva ražena.

551. Pochodová vojska ostrážná musí býti podle okolností brzy sesílena, by byla proti nepříteli utvořena především silná fronta bojová; avšak často ať se ještě vystříhají přiblížiti se až do pásma účinné nepřátelské palby ručníční.

552. Pod záštitou úvodního zápasu vykoná se co možná mimo účinné palebné pásmo nepřátelských děl a co nejskrytěji seskupení hlavních sil.

553. Učinil-li velitel pro provedení zápasu už zhruba své rozhodnutí, doporučuje se vojska na bojiště přicházející dirigovati ihned v ony prostory, z nichž mají v boj zasáhnouti.

554. Mohou-li jednotlivé části těchto vojsk setrvati při tom co nejdéle v pochodové formaci, dostanou se nejen snáze v terénu ku předu, nýbrž uvarují se také zaujmouti předčasně seskupení, kteréž by snad později, na základě více ujasněných okolností, musilo býti snad zase měněno.

555. Při renkontru snaha, předejít nepříteli, a nutnost v zápase už stojící vojska co nejdříve podporovati, často obmezí předcházející rozvoj vojska hlavního anebo jej vyloučí, ba přinutí dokonce velitele, že dají aspoň částem připochodících sil zasáhnouti přímo v boj.

556. Avšak za všech okolností musejí utvořené skupiny obdržeti určité úlohy, které jim umožní, by chování své sice podle okolností samočinně upravily, avšak souvislost a úmysly velitele celku zachovávaly.

Vojska budtež k útoku seskupena tak, by při jeho provádění musila se celkem pohyovati už jenom přímo v před.

557. Dělostřelectvu buď dána možnost i čas, by účinně připravovalo k útoku pěchoty. Dokavad dělostřelectvo v zápase s nepřátelskými batteriemi nedobylo viditel-

ného úspěchu, zůstane útok pěchoty obyčejně jen odvážným podnikem.

Tu a tam může býti vlastní dělostřelectvo v zápase s nepřátelským podporováno tak, že části infanterie, k zahájení boje určené, střílejí na nepřátelské batterie. Též mohou menší oddíly pěchoty zvláště k tomu vyloučeny býti, by udržovaly palbu na blízkých distancích proti nepřátelskému dělostřelectvu.

558. Nepřetržitě pátrání, ostraha na všechny strany, pak neustálé udržování spojení mezi jednotlivými skupinami má důležitost největší.

559. Pro provedení postupu platí za hlavní zásadu, nasaditi vše, bychom k protivníku postoupili co nejbližše a převahou palby odpor nepřítelův zlomili.

560. Než-li vojska vstoupí v pásmo nepřátelské palby dělostřelecké (v přehledném terrénu na 5000—4000 od nepřítele), jest nutno, aby byla účelně rozečleněna.

Uvnitř přikázaných prostor seskupí regimenty své bataillony a bataillony své kompagnie tak, by všechny vojenské části mohly se za pohybu, vystřihajíce se všelikého vážnutí a udržujíce souvislost, přituliti k terrénu.

Volba právě nejúčelnější formace pro poddíly jest věcí jejich velitelů, právě tak — dle potřeby — i ostraha patrouillami.

561. V pásmu nepřátelské palby rozečlení se kompagnie, které určeny jsou do palebné čáry, kterou už od samého začátku dlužno udržovati nikoliv slabou, v rojnici a kompagnijní rezervu anebo pouze v rojnici, kdyby semknutě poskytovaly cíl příliš značný.

Do rojnice určené čtyř mohou někdy zůstatí z počátku ještě semknuty.

562. Volíce pokaždé nejvhodnější formaci, s porozuměním využítokujícíe terrénu a nezachovávajícíe ztrnule distancí, vyhnou se rezervy předčasným, větším ztrátám.

563. V postupu pokračujeme, aniž se necháme za držeti, až na účinnou distanci palby ručníčné, podle okolností tak dlouho, až účín palby nepřítelovy nás k zahájení palby ručníčné donutí.

564. Dříve smí pěchota jenom tehdy výmínečně stříletí, naskytnou-li se cíle obzvláště příznivé a postup vlastních vojsk tak podstatně se usnadní. Oddily nestřílející postupují bez zastávky dále.

565. I nepřitelem vynucené zahájení palby nesmí míti snad delší přerušení postupu v zápětí. Ba spíše ať části rojnice po honech postupující vedou palbu jenom v té míře, pokud je třeba, by si vzájemně usnadnily přiblížení se do oné prostory, v níž může býti podniknut rozhodný boj palebný.

566. Varujme se delších zastávek za příčinou palby; hlavní věcí jest nésti palbu v před. Hony konejme u tohoto postupu i v pozdějších fásích útoku zásadně co nejdelší a současně s částěmi rojnice co největšími.

Postup až na účinnou distanci vlastní palby ručníčné musí míti ráz nezdolného puđu v před.

567. Pohyb přímo v před jest nejjistější. Semknutí za pohybu rozmnožilo by ztráty, přivodilo váznutí a překáželo by udržování příkázaných prostor bojových. Zákryty se využítokují, dlužno je však bez váhání opustiti, žádá-li tak účel bojový.

568. Přiblížil-li se útočník k nepříteli tak, že může býti rozhodný boj palebný zahájen s nadějí na úspěch, buď nasazeno vše, by palba nepřítelova byla udolána. Rozestava palebná, v níž tento boj se začíná, nebude od nepřítelste stejnoměně vzdálena. Čím blíže k ne-

příteli, tím lépe; avšak terén a za boje nastalé okolnosti mají na to velitelský vliv.

569. Velitel celku upotřebí, lze-li jen poněkud tak učiniti a co možná už z prvopočátku, části sil k obemknutí nepřítele, podle okolností určí také zvlášť části, které palbou z prostor, od fronty postupní stranou ležících útočícím vojskům postup usnadní.

Ale i všichni podvelitelé ať využítkují příležitosti k palbě šikmé anebo k palbě v bok, majíce na paměti, že delší fronty bojové nezustanou vždycky souvislé a přímočarné, že se tudíž i u prostřed čar bojových naskytne tu a tam možnost, přivésti palbu objímavě k platnosti.

Podle okolností mohou poměrně slabé, avšak směle i obratně vedené oddíly podstatně přispěti k úspěchu, ba dokonce i přivoditi rozhodnutí, podaři-li se jim přijíti nenadále nepříteli v bok i týl a překvapiti ho palbou na blízké distance. O takové palebné přeřady (Feuerüberfälle) buď usilováno, kdekoliv se vyskytnou pro ně příznivé podmínky.

570. Dělostřelectvo spolupůsobí na palebném boji pěchoty, řídíc z rozhodné distance dělostřelné mocnou palbu proti prostoře, do níž zamýšlí se vniknouti (Einbruch).

571. Palebná síla rojnice buď, kde toho třeba i možno, sesílena, při nejmenším pak udržována neseslabena, za krerýmž účelem rezervy v potřebné míře se zasadí. Naleznou-li jejich ještě v zadu držené části blíže rojnice lepší zákryty než na obvyklé vzdálenosti, neostýchejme se přivésti je blíže.

572. Pouze za velice příznivých okolností bude asi možno, voliti palebnou rozestavu, z níž podniká se rozhodný boj palebný, tak blízko u nepřítele, že z ní může býti veden tento boj až do skoncování.

Obyčejně bude nutno nésti palebnou převahu, jakmile počne se uplatňovati, se vsí rozhodností ku předu, při čemž dají se rojnici zasazenými rezervami nové impulsy.

Chování útočnickovo musí nyní nabýti povahy mocného napadení palbou, by byla už počirající převaha palebná na bližších distancích tak stupňována, by odpor nepřítelův byl na dobro zlomen.

573. Přiblíží-li se větší fronta bojová blízko k nepříteli v dobré rozestavě stojícímu, svědčí to arcíť o její převaze. Při tom při všem není to ještě za všech okolností zárukou, že výpad do předu za příčinou vniknutí v nepřátelskou rozestavu podařiti se musí, a předčasný šturm může i potom ještě míti katastrofu v zápětí.

Dokud nepozorují se v chování nepřítelově zřetelné známky, že jeho síla palebná ochabuje, nezbude útočnicku, než dále o převahu palebnou zápoliti.

Je-li však převaha palebná rozhodně uplatněna, buď za spolupůsobení volných ještě rezerv vyraženo ke šturmu.

574. Pro provedení tohoto posledního aktu bojového, který se takorča jako přirozené zakončení situace na nejvyšší stupeň napjaté sám ze sebe dokonati má, nemají formy významu žádného. Vojsko buď proniknuto poznáním, že nelze více zpátky, ba že čest i spása spočívají v této chvíli jedině v pojmu „ku předu“ („Vorwärts“).

Počal-li se šturm, buď vyraženo proudem jediným až do rozestavy nepřítelovy. Každé váhání, každé váznutí může v tomto kritickém stadiu ohroziti úspěch dosavadní, musí býti proto zasáhnutím zbylých ještě rezerv — kterým za tím účelem už před počátkem šturmu postup se nařídí a které v krátkých distancích za sebou následují — rychle překonáno.

575. Rozkaz k provedení šturmu dá obyčejně velitel celku anebo oné skupiny, která má šturm provést. Přechásto tento velitel může svůj vliv na provedení posledního úkonu bojového uplatnit jedině tak, že zasadí zbylou ještě rezervu proti zvolené prostora průlomové (Einbruchsraum).

Poněvadž však velitelé vojsk v nejpřednější čáře bojujících učin vlastní palby nejlépe přehlédnouti a všech výhod okamžitého stavu rychle využiti mohou, muže i od nich vyjiti podnět k provedení šturmu. Pak jednají na vlastní odpovědnost; ostatní velitelé podporující ihned zasáhnou.

576. Část útočnickova udržuj za šturmu, kdekoli jen možno, palbu dále a řiď ji především na rezervy, kdyby se jaké objevily. Jest velice výhodno, nachází-li se tato část v takovém poměru ke šturmujícím oddílům, že může co nejdéle páliť na průlomiště (Einbruchstelle).

577. Nepodaří-li se i všemi zasazenými ručnicemi dobytí převahy palebné, měj velitel, je-li vojsko samo na sebe odkázáno, na paměti, že setrvání způsobuje obyčejně menší ztráty než ustupování.

Je-li však vojsko v blízkém svazu, buď, čeho bylo dosaženo, bezpodmínečně až do sebeobětování udržováno, by tak vybojování úspěchu na jiném místě bylo umožněno.

578. Části vojsk útočných — už od samého počátku anebo za boje k tomu určené — budou míti jedině za úkol, by proti nim stojící síly nepřátelské v boj zapletly a je tak zabavily — by nepřítel pevně upoutaly (festhalten).

Za tím účelem přiblíží se k nepříteli na účinnou distanci palby ručnicové a nahradí obratným rozvinem palby a houževnatou vytrvalostí, co jim na počet schází. Při tom bude obyčejně nevyhnutelno, zaujmouti větší frontu;

proto přivedou tato vojska už na samém počátku obyčejně více ručnic do palby a budou mít rezervu slabší. Jest však tím nutnější, držeti aspoň kompagnie co možná pohromadě.

579. Mají-li však části vojsk útočných zameziti především pouze výpad nepříteluv z jeho rozestavy, by hlavní síla bezpečně mohla přivedena býti tam, kde se hledá rozhodnutí, anebo by mohly býti vykonány přípravy k postupu, vedou si podle zásad pro obranu platných.

580. Čím větší jsou za nynějšího ozbrojení obtíže, které se proti postupu pěchoty v boji stavěti budou, a čím bezpečněji muže býti předpokládáno, že v míru nacvičované, jednostranné systémy a schemata ve skutečnosti selžou, tím jest nutnější usilovati už v míru o to, aby každé do akce vstupující části byly dávány rozkazy korrektní, jasné i určité, a aby tyto části při provádění rozkazů pracovaly s porozuměním a samostatně.

Nejdůležitější pomůckou pro tyto poslední věci jsou, počínajíc od cvičení svazků nejmenších, neustále se střídající sdělení anebo podrobná rozhodnutí řidiče cvičení, rozhodčích atd. o tom, v jaké právě míře nepřátelská palba na jednotlivé části útočnickovy působí, jakož i o všelikých jiných věcech, které u cvičení znázorněny býti nemohou, avšak v boji jsou viděti anebo cítiti.

581. Zdaří-li se útok, nasadí důstojníci vojsk v nepřátelskou rozestavu vniknuvších vše, by nehledíce ke svazkům vojskovým pronikli s nejbližšími oddíly tam, odkud lze couvajícího nepřítele palbou pronásledovati.

Za nepřitelem nebuď bez rozmyslu pobíháno.

582. Chvíle po samém vniknutí do nepřátelské roze-

stavy jest potud nebezpečna, že budou vojska, která šturmu vykonala, unavena a v nepořádku,

Nutno proto, by semknutá vojska, jsou-li ještě některá volna, pak aspoň část dělostřelectva, nečekajíce rozkazu, přirazila, dílem by palbou při pronásledování spolupůsobila, dílem by případné udeření zpátečné zamezila. Často jest účelno předvésti tato vojska stranou dobytých objektu.

583. Jakmile nepřítel účinnu palebnému unikl, buď u vojsk, která šturmu vykonala, pořádek obnoven a dle okolností dobytá rozestava obsazena.

584. Ve větších zápasech padne konečné rozhodnutí zřídka kdy útokem jediným; útok jest obyčejně pouze jednotlivým úkonem bojovým, za nímž muže rychleji neb pomaleji následovati útok nový, rázu úplně jiného. Jest proto obzvlášť duležito, by vojska rychle se přizpůsobila změněným a často nikoliv ihned přehlédnutelným poměrům, náležitě se rozečleníce, vyjmuouce přebytečnou sílu z přední čáry a utvoříce znova rezervy.

585. Pro další pronásledování buďtež příkazy ihned dány a energicky provedeny.

586. Je-li třeba boj přerušiti a ústup nastoupiti, jest obyčejně záhodno, by rezervy zaujaly, co možná stranou čáry ústupné, vhodnou rozestavu na záchranu vojsk předních.

Pravidlem nebudtež za ústupu zaujímány rozestavy mezitímní, pouze na obranu okamžitou; ba buď spíše, přihlížejíc k vojskům sousedním, ustupováno až do onoho pásma, kde možno na novo tvrdošijně odporovati.

587. V lesích a rozsáhlých vysokých kulturách rozhoduje o nutných změnách v bojových formacích a o chování vojska v boji, v jaké právě míře jsou přehled a schůdnost prostem obmezeny.

Skoro po každé je záhodno vésti zápas co možná útočně.

Intervally a distance se zmenší, kompagnie drží se více pohromadě. By předešlo se překvapení, pak na udržení souvislosti a vlivu vyšších velitelu, jsou nutna ve všech směrech dobře promyšlená opatření ostražná a spojovací. Stupňovitě (ve štáfcích) následující rezervy zabezpečují křídla nejlépe.

Obzvláště důležité jest voliti účelně direkční oddíl a direkční čáru jemu danou. Každého s vlastní postupnou frontou rovnoběžného pásma použijí podvelitelé, by ztracené snad souvislosti opět nabyli.

588. Postupováno buď zvolna a v největší tichosti. Čím menší přehled, tím více jest na místě přikročiti po krátkém boji palebném ke šturmu; toutéž měrou nastane nutnost, by podvůdcové jednali iniciativně.

§ 67. Obrana (Vertheidigung).

589. Nutí-li velitele okolností anebo rozkaz k tomu by už předem rozhodl se pro obranu, závisí na poměrech, zda-li spokojiti se musí čistou obranou, by nepříteli jediné proniknutí zabránil, anebo zda-li muže útočníka za okolností pro něho nepříznivých v zápas zaplésti, by ve vhodné chvíli sám přešel k útoku.

Pouze toto poslednější jednání přivodí pozitivní úspěchy, klade však velké požadavky na obratnost u vedení.

Často okamžitá situace bojová přinutí, aby přechodně užito bylo obrany, jako: by vyčkán byl příchod posil, by — při renkontru — v příznivé místní poloze vzat byl postupující nepřítel pod mocnou palbu, konečně u všech skupin a částí, které už dále postupovati nemohou, avšak nepříteli mají další postup zabrániti.

590. V obraně, především z rozestav upravených, přichází palebná síla moderních zbraní ke zvlášť mocnému účínu. Tak přijde obrance do okolností, by svou frontu obsazením poměrně slabými silami učinil k odporu velice způsobilou a jest mu často umožněno, by velkou část vojsk podržel si jako rezervu.

591. Není-li o směru nepřátelského útoku nijakých pochybností, jsou okolnosti obranci velice příznivy; pak může rozestavu bez prodlení technicky sesílití a obsadití, jakož i větší množství střeliva k ruce připravití.

592. Avšak zřídka kdy nahodí se tak příznivé okolnosti. Po většině bude míti útočník při volbě útočného směru volnost větší; proto jest obranci počítati s různými možnostmi.

Za takových okolností doporučuje se u cest, kudy by nepřítel přiblížiti se mohl a poblíže nich zabezpečití (pouze prostoru a v ní některé body technicky sesílití, které pro zápas v této prostoře mají zvláštní cenu. Teprve když situace se vyjasnila — nač dlužno vynaložiti všechny prostředky, což však nastane často teprve za boje úvodního — buď obsazena čára, v níž se zamýšlí proti útoku vystoupiti.

593. Předčasné obsazení mohlo by nepřítel (přímo vybízeti, by zvolil sobě, je-li jen poněkud možno, pro svůj postup směr jiný, než obrance předpokládal, a přinutiti obrance, by vytáhl vojska z obsazené čáry a postavil je u jiném místě proti nepříteli.

594. Pro obrance jest velikou výhodou, podaří-li se mu co nejdéle zabrániti, by nepřítel rozestavy a opatření na její sesilu neopozoroval.

Za příznivých okolností bude možno nepřítel dlouho o vlastních poměrech klamatí, využítkuje-li se obratně terén, přizpůsobí-li se sesilovací práce pečlivě půdě, užije-li

se mask, potom drží-li se vojska v rozestavě v úkrytě, dále pak, posunou-li se menší oddíly a silné patrouilly v před, by rekognoskujícím zamezily přiblížití se.

Podají-li se to měrou takovou, že silné síly útočnickovy mohou se vzítí překvapeně v účinnou palbu, pak obrana připravila nejpriznivější předchozí podmínky pro zápas.

595. Čára pro obranu zvolená poskytuje dobrý výstřel a přehled ve frontě i bocích. Opора křídel na terérové objekty má pouze tehdy podstatnou výhodu, tvoří-li tyto objekty absolutní a nepřestřelnou překážku.

596. Rozestava buď vždycky obsazena tolika vojsky, kolik jest jich k bezpečnému uhájení čáry obranné potřebí.

Z počátku slabé obsazení rozestavy jakož i vselík umělkování s rozstavami successivními je pochybeno.

597. Obsazení posic před zvolenou rozstavou obrannou ležících jest jenom tehdy přípustno, běží-li o zisk času a o klam, anebo mohou-li býti takto způsobeny nepříteli značné ztráty. Avšak tímto opatřením nesmí bojové vedení utrpěti na konsekventním setrvání na původním úmyslu ujmy.

598. Zvolená rozestava rozdělena buď v pásma (Abschnitte), jichž počet a rozsah řídí se podle jich důležitosti a podle větší nebo menší nesnadnosti nepřátelského přiblížení.

Pro každé pásmo určeno buď pod jednotným velením náležitě silné vojsko, které si vyloučí vlastní rezervu, (reservu pásmovou, Abschnitts-Reserve).

Pásma, k nimž nepřítel krytě přiblížití se může, obsadí se silněji.

599. Ve zvolené čáře zápasné jest obsazení jednotlivých důležitých bodů, z nichž lze terén u předu a po stranách ovládati, prospěšnější nežli stejnoměrné rozdělení síly po celé čáře.

Které body tvoří svou polohou a způsobností samostatné objekty obranné, obdrží svou zvláštní posádku. Dlužno je k obzvláštnímu odporu uzpusobiti a střelivem bohatě zásobiti.

600. Dokavad úmysl nepřítelův posouzen býti nemůže, buďtež vojska v každém pásmě držána tak pohotově, by rozestava mohla býti rychle obsazena.

Kompagnie v předních čarách zůstanou semknuty, bezpečí se patrouillami, rekognoskují terrén, vyšetří vzdálenosti a upraví ve svých pásmech umělé zákryty.

601. Reservy stojí krytě, z pravidla poblíže přední čáry.

Hlavní rezervu (Hauptreserve) dlužno postavit tam, kde podle průběhu boje pravdě nejpodobněji se jí užije, to je z pravidla za některým křídlem. Toto místo jest nejpříznivějším nejenom aby se proti objímavým pokusum vystoupiti mohlo, nýbrž také nejvhodnějším pro protiútok s rezervou.

602. Při technické sesile případnou technickým vojskům a pěchotním (mysliveckým) pionérům práce obtížnější, jako obranná úprava objektů, zřízení čar spojovacích a pod., kdežto vojska zápasná své zákryty sama si vyzvednou a poměry zápasné zlepší.

603. V pátrání, které už za příchodu nepřítelova se provádělo, buď za boje nepřetržitě pokračováno, k čemuž se užije také patrouil pěchotních. Tyto patrouilly vysílá v menších poměrech obyčejně velitel celku, ve větších poměrech z pravidla velitelé jednotlivých pásem. Křídelní kompagnie nejpřednější čáry bojové a velitelé rezerv ať po každé vyloučí patrouilly na ostra hu boků a týlu.

604. Dělostřelectvo rozestaví se buď ihned všechno do čáry obranné, anebo se ho část podrží zpět, až

směr útoku jasně vynikne. Za všech okolností buď usilováno přivésti dělostřelectvo v pravý čas do činnosti.

605. Palba nesmí býti předčasně anebo na nepatrné cíle zahájena.

V malých poměrech může býti s palbou vyčkáno, až nepřítel se přiblíží, by byl pak překvapen.

606. Ke střelbě na větší semknuté oddíly anebo na nepřátelské dělostřelectvo na velké distance může se užití také oddílů pěchotních. Obvyčejně doporučuje se užití k tomu oddílů nikoliv četných, avšak s dostatečným střelivem.

607. Jakmile lze očekávati náležitý účinek, buď palba mocně zahájena a včasným zasazením všech k palbě volných sil až k nejvyšší intenzitě stupňována, by útočníku přiblížení se bylo zabráněno aneb aspoň na blízké distanci byla převaha palebná uhájena.

608. Kdyby se zamýšlel protiútok, musí velitel odolatí všelikému pokušení užití oddílů hlavní rezervy k účelům jiným nežli k vykonání tohoto útoku.

V tomto případě buď hlavní rezerva držána tak pohotově, by mohla, zatím co nepřítel uvnitř rozhodující distance postupuje, rychle se rozvinouti a útok nejmocnější palbou v bok nepřítelův se vsí rozhodností provésti.

Pro provedení protiútku jest volnost pohybu na křídle podmínkou základní.

Porůzných offensivních výbuchů z rojnice dlužno se nvarovati; nepřítel buď rozdrčen palbou.

609. Kdyby protiútok hlavní rezervou se nezamýšlel, užije se jí buď ku přímé posile vojsk v tom neb onom pásmě, anebo k potírání oné části nepřítelovy, která útočí na rozestavu objímavě.

§ 68. Zápas proti kavallerii (jízďe, Kampf gegen Cavallerie).

610. Udatná a chladnokrevná infanterie nemusí se jezdeckých útoků dokonce strachovati, dokud zachová klid, rozvahu jakož i pevné držení těla a na blízko vzdálenost s jistotou, dobře míříc, střílí.

Pohyby a formační změny nařídí se v zápase proti kavallerii pouze tehdy, zbývá-li času a i tu pouze za tím účelem, by potřebný počet ručnic uveden byl v činnost a terén lépe využitkován.

Proti nenadálému, z nejbližší blízkosti konanému útoku jezdeckému jest výhodnější setrvati třeba v úzké formaci při klidné palbě než ukvapený rozvin.

611. Poněvadž nepřátelská kavallerie často jen útočí, by pěchotu v jejím postupu pozdržela anebo k semknutým formacím svedla, mají všechny oddíly útokem přímo neohrožené v pohybu svém pokračovati anebo ve své rozestavě setrvati.

612. Má-li vojsko uraziti delší vzdálenosti za okolností, kdy lze jezdecké útoky očekávati, seskupí se bataillony, kompagnie anebo čety tak, by každým směrem proti jezdeckému útoku rychle vystoupiti a při obraně vzájemně podporovati se mohly.

Štáby a povozy zdržují se uvnitř prostoru takto utvořeného a chráněného.

§ 69. Zápas proti dělostřelectvu (Kampf gegen Artillerie).

613. Převaha palby dělostřelectva vzhledem k palbě pěchoty klesá v té míře, v jaké distance mezi obapolnými rozestavami se zmenšují. Proto musí infanterie v boji proti

dělostřelectvu se snažiti, rychle k němu se přiblížiti a zahájiti co možná překvapující palbu proti jeho záprežím a obsluhovatelstvu. Má-li se stříleti na dělostřelectvo už na veliké distance, buď užito náležitě silných oddílů a s dostatek střeliva.

614. Kde běží o znepokojování anebo zahrnutí dělostřelectva, budou míti řídké, nepříteli příznivých cílu neposkytující rojnice, bez rezerv, obyčejně nejlepší čáku na úspěch.

§ 70. Podniky po tmě (Unternehmungen in der Dunkelheit).

615. Infanterie přijde nejen do okolností, že musí noční útoky odraziti, nýbrž tu a tam bude také záhodno, využítkovati tmy na změnu seskupení sil anebo k marši a rozvinu proti silným nepřátelským rozestavám, by útok na ně za úsvitu byl proveden, anebo — hlavně v menších poměrech — by byly offensivní úkoly za noci rozluštěny.

616. Za tmy přihodí se třenic a nedorozumění mnohem snáze než za dne, víc než jindy mohou míti nepatrné nahodilosti veliký vliv na postup událostí. Jednotné vedení oddílů ne bezprostředně spojených jest za temné noci sotva možné, na součinnost odloučených skupin útočných lze zřídka kdy počítati. Udržení direkce a spojení jest obtížno, zápas odehraje se obyčejně v samostatných bojích částečných.

Jest proto obzvláště důležité sestaviti bojový plán co nejjednodušeji, poroučeti jasně, určitě i jednoduše a důkladně instruovati všechny podvelitele. Na samočinnosti, důvtipu a energii podvůdců závisí z veliké části výsledek zápasu.

617. Podstatnou podmínkou pro úspěch nočního zápasu je přesná orientace v terénu. Orientaci dlužno získati re-

kognoskováním, jež z pravidla den před tím se provede. Kromě toho poskytnou spolehliví vůdci pomoc nejbezpečnější.

618. Všemi prostředky buď usilováno nepřítele překvapiti, což žádá především úplné ticho. Jest záhodno stanovití nějaký poznam.

619. Přečhod z pochodové kolony do formace, v níž má býti na nepřítele útočeno, buď proveden co nejbliže u nepřítele.

Ku provedení boje hodí se pouze formy semknuté.

K zabezpečení, bychom sami překvapeni nebyli, vyšleme před frontu a do boků (týlu) na krátké vzdálenosti malé, z vybraných mužů (dobrovolníků) složené patrouilly. Semknuté oddíly udržují vespolek a s rezervami nejtěsnější spojení.

Distance rezerv se zmenší.

620. Těty snaží se dostati co nejbliže k nepříteli, a vrhnou se pak naň s bajonnettem, podle okolností po krátkém zápase palebném.

621. Déle trvající boj palebný bude zřídka kdy na místě.

622 Počal-li se jedenkráté útok, ať všichni hudci skupiny (kolony) šturm počínající troubí a bubnují šturm.

623. Byl-li nepřítel vypuzen, buď za ním vyslána krátká palba; oddíly rychle se spořádají a zaujatou rozestavu obsadí. Unáhlený další výpad mohl by připraviti útočnicka snadno o dobytou výhodu.

624. Pro obrance doporučuje se nejčilejší pozornost, by jsa v čas o nastávajících věcech orientován, nejen překvapením unikl, nýbrž naopak blížícího se nepřítele sám překvapil. Obyčejně vrhne se i obrance po krátkém zápase palebném v semknutých formacích bajonnettem na nepřítele. Zařízení nočního výstřelu jest někdy výhodno. I nejjedno-

dušší překážky proti přiblížení, hlavně neví-li o nich nepřítel, mají velikou důležitost.

§ 71. Náhrada střeliva (Munitions-Ersatz).

625. Infanterii pro boj bohatě municí zásobiti jest tak důležitý požadavek, že všichni velitelé při svých opatřeních musí pomýšleti, by nahrazování střeliva usnadnili.

Náhrada munice nebuď zavedena teprvé tehdy, když nedostatek střeliva stává se citelným anebo brzy by nastati mohl. Ba mnohem spíše plyne z poznání, že vojskové sbory, které zápas probíjovati mají, nade vši pochybu mnoho střeliva potřebovati budou, požadavek, normální výbroj muniční těchto vojsk ještě před vstupem do boje co nejvíce zvýšiti, muniční rezervy na bojiště co nejdříve dopravit a v boji každé příležitosti a jakéhokoliv se naskytujícího prostředku využití, by vojsko municí bylo zásobeno.

626. Má-li vojsko boj před sebou, obdržel, nežli se vyrazí z místa, kde se nocovalo anebo odpočívalo, každý muž 20 patron a každý poddůstojník tolik, kolik je pro vojáka předepsáno, z kompagnijních vozů muničních.

627. Vyprázdňené vozy muniční co nejdříve z muničních parků (muničních kolon) se naplní tím způsobem, že prázdné bedničky vymění se za plné. Avšak někdy může býti záhodno vozy muničních parků (kolon) bezprostředně na bojiště posunouti a nechati vojska přímo z nich fasovati.

Vůdcové vojskových vozů muničních a velitelé rezervních ústavů muničních ať nečekají teprvé na rozkazy, by postoupili na bojiště a kam; ba ať nasadí spíše z vlastní iniciativy všechno, by v čas ke svému vojsku zase dorazili, po případě byli po ruce.

628. Jakmile vstoupí se v boj, následují naplněné

vozy muniční, které tu právě jsou, za rezervou regimentu (bataillonu) tak dlouho, dokud samy nevstoupí v účinnou palbu pěchotní a terén jich postupování umožňuje.

629. Stanoviště vozů označuje ve dne červený prapor, v noci zelená lucerna. V boji buďtež tyto znaky tak umístěny, by nepřítel nebyl na vozy muniční upozorněn.

Vozy rozestaví se na stanovišti co možná krytě a tak, by co nejrychleji a nejsnáze dále jeti mohly.

V palbě dělové zachovávají jednotlivé vozy intervally 20 kroků.

630. V útoku nahrazuje se střelivo v rojnici takto:

- a) za každé i sebe kratší přestávky bojové vyrovnáním uvnitř rojnice a vydáním střeliva z muničních vozů, které jsou snad naplněné po ruce. Je-li okamžitá výpomoc nutná a není-li jiného prostředku, může být také část střeliva od rezerv odevzdána rojnici;
- b) podle možnosti rezervami na posilu zasazenými;
- c) výjimečně skrze detachmenty, které se od rezerv pod velením poddůstojníků do rojnice vyšlou a tam už zůstanou.

631. V obraně, hlavně v rozestavách upravených, doporučuje se střelivo v rojnici složití a naplněné vozy muniční, které tu snad právě jsou a za boje přijíždějí, blíže rojnice krytě pohotově držeti. Další náhrada střeliva upraví se jako v útoku.

632. Mrtvým a raněným buď střelivo při každé možné příležitosti odebíráno. V bojových pauzách a po boji určí se za tím účelem, je-li tak třeba, zvláštní detachmenty. Ranění, kteří jdou sami na pomocniště, ať odevzdají své střelivo sousedům.

633. Povinností účetních poddůstojníků dle ustanovení Služebního řádu pro c. a k. vojsko, dílu II. u muničních vozů natříděných je střelivo vydávati a fasování z divis-

ního parku muničního, jehož stanoviště jim velitelstvo vojskového sboru oznámí, prováděti.

Patrony berou se nejprvé ze zadní části vozu a pak teprvé z předku. Každý vůz buď co možná úplně vyprázdňen, než se načne nový. Avšak bylo-li třeba více vozu načítí, naplní se zase jednotlivé vozy přeložením úplně.

Žádá-li vojsko cizí o střelivo, buď mu podle toho, jak věc spěchá a vlastní zásoby dovolují, žádaná potřeba vydána plně anebo částečně.

§ 72. Jak se užívá pěchotní lopatky a sekyrky (Anwendung des Infanterie-Spatens und der Beilpicke).

634. Pěchotní lopatkou a sekyrkou utvoří se potřebné zákryty tam, kde se to srovnává s účelem bojovým, ať už v útoku anebo obraně. Avšak je přirozeno, že v obraně a v boji poutavém cena zákrytů obzvláště vynikne.

635. Práce buďtež taktické právě potřebě přípůsobeny a buď jimi teprvé tehdy počato, když byl úmysl pevně pojat.

636. Počato buď vždy úpravou zákrytů nejjednodušších; o jich zdokonalení buď usilováno teprvé později — podle toho, kolik právě zbývá času.

Síl mužstva smí se při tom užiti pouze potud, pokud jest vzhledem k vybojování následujícího boje radno.

Může-li se užiti rekvirovaných náradí a domácího obyvatelstva, budou tím práce podstatně usnadněny a urychleny.

HLAVA OSMÁ.

Pocty a parády (Ehrenbezeugungen und Paraden).

§ 73. Pravidla všeobecná (Allgemeine Bestimmungen).

637. O vzdávání pocty vojskem platí ustanovení Služebného řádu pro cis. a kr. vojsko, díl I.

638. Všechny pocty vzdává vojsko s ručnicí plecovanou, kromě pocty před velebnou svátostí (bod 641.). Při vyrukování parádním kompagnijní trubači ručnic nenosí.

639. Na místě vzdávají se pocty jako za uvítání (bod 650.).

640. Velitel vojsk marširujících poručí na poctu obrat hlavou a salutuje; nežli obnovu nařídí, sám pro svou osobu se obnoví. Obrat hlavou a obnova vykoná se (vyjímajíc při defilacích) na kommando kompagnijních velitelů.

641. Před velebnou svátostí kommanduje se „Zum Gebet“; mezi maršem poručí se nejprvé stanouti a obrat k velebné svátosti vykonati.

§ 74. Uvítání (Empfang).

642. K uvítání představeného dlužno rozestaviti: čet u a kompagnii v čáře rozvinuté; bataillon v masse.

643. Rovnání, intervall, zákryt i distanci dlužno bráti podle křídla uvítacího.

644. Prapor stojí u čety a u kompagnie vždycky na křídle uvítacím; u bataillonu u levé prostřední kompagnie, na pravém křídle první čety.

Hudci bataillonu stojí pospolu 6 kroků za pravým křídlem direkční kompagnie ve 2 členech (tambuři v prvním členu), praporní tambur kryje se na pravé šarže křídelní. U infanterie a myslivců stojí praporní trubač krok za praporním adjutantem.

645. Plukovní hudba stojí na uvítacím křídle, 6 kroku od křídelní šarže ve frontní čáře.

646. Místa velitelů: samostatný velitel četový a kompagnijní 4 kroky před křídelní šarží křídla uvítacího.

650. Blíží-li se přehlízející, kommanduje se u čety a u kompagnie na 30 kroků, od bataillonu výše na 100 kroků pocta.

Je-li velitelem vojska důstojník, mají hudci v případech v bodě 600. Služebného řádu pro císařské a královské vojsko, díl I. uvedených na kommando k obratu hlavy generální marš bubnovati (troubiti), plukovní hudba národní hymnu zanotovati a tak dlouho hráti, až jí dá velitel znamení, by přestala. U infanterie mají trubači jen tehdy generální marš troubiti, když nevyrukovali žádní tambuři ani hudba plukovní:

Na kommando k obratu hlavy prapor se vztýčí a v uvedených právě případech skloní.

655. Šarže i vojáci hledí přehlízejícímu, an mimo ně jede (jde), do očí, sledují ho pomocí obratu hlavy očima a podrží hlavu tak obrácenou.

§ 75. Defilace (Defilierung).

657. K defilaci formují se: četa v čáře rozvinuté; kompagnie v koloně; bataillon v koloně (v koloně

s kompagniemí). Mezi kompagniemí udržuje se distance 20, mezi bataillonu 40 kroků.

658. Praporečník natřídí se po každé na defilační křídlo oné kompagnie, u níž byl za prvního rozestavení a kryje se za šarže křídelní.

659. Hudci bataillonu a regimentu sloučí se na jeho tête.

U bataillonu formují se ve 2 členech (tambuři v prvním), praporeční tambur na křídle defilačním.

V regimentě stojí hudci, od každého bataillonu jeden člen tvořice (tambuři na straně defilační, praporeční tambur v prvním členu hudeců na křídle defilačním), ve více členech za sebou.

Poslední člen hudeců stojí 24 kroků před prostředkem prvního oddílu.

Praporeční (plukovní) trubač u infanterie a myslivců zůstane za praporečním (plukovním) adjutantem.

660. Plukovní hudba stojí na členovou distanci před hudci.

Když žádná plukovní hudba nevyrukovala, komanduje praporeční tambur (nejstarší hudec) sloučené hudce a stojí 2 kroky před jejich středem.

Jsou-li na tête defilující kolonny pěší vojska bez hudby, jde před ně hudba i s hudci regimentu nejbližšího.

661. Defilační čáru markíruje u bataillonu jeden, u regimentu a brigády dva adjutanti.

662. Místa velitelů: četový a kompagnijní velitel 6 kroků před středem prvního oddílu — četový velitel pouze tehdy, když defluje četa sama pro sebe.

664. Když defilující vojsko se sformovalo, avisuje velitel:

„*Defilierung rechts (links)*!“*);

na to vezme se direkce podle defilačního křídla a opraví zákryt; důstojníci, praporečníci, hudby a hudeci jdou na svá místa.

Praporní velitel kommanduje obrat hlavou; — šarže na křídle defilačním ho nevykonají; pak nařídí se nastoupení pohybu.

665. Velitelé od kompagnijního (samostatného četového) velitele výše salutují jdouce mimo toho, před nímž se defiluje, a to všichni před oddílem se nalézající současně.

667. Jakmile pohyb se počal, spustí hudba i tambuři. Když žádná hudba nevyrukovala, bubnují u infanterie tambuři, u myslivců troubí trubači.

Když hudec (hudba) před tête maršující k bodu defilačnímu se blíží, dovedou se, přihlížejíc k šířce defilujícího oddílu, v čas na protější stranu bodu defilačního; tam se postaví naproti tomu, před nímž se defiluje; když poslední oddíl vojska, jemuž hrátí mají, přešel 10 kroků přes bod defilační, zastaví hudbu a narukují ke svému vojsku.

U větších těles hraje hudba tak dlouho, až následující hudba k ní se přiblíží a stejným taktem dále hraje. Stojící ještě hudba přestane pak hrátí a učiní maršem v bok rozvinující se hudbě místo.

Má-li hudba také hrátí, i když jiné vojsko maršuje mimo, spustí jeho marš defilační. Když maršují batterie, kavallerie a trén mimo, přestanou tambuři bubnovati a tlukací nástroje hudby hrátí.

Hraje-li hudba za defilace pěších vojsk, která plukovní hudby nemají, setrvají hudec těchto vojsk na tête svého vojskového sboru a netroubí (nebubnují).

*) U oddílů až do bataillonu dá se po avisu „Defilierung“ kommando: „Zug (Compagnie, Bataillon) rechts (links) schaut!“

Defiluje-li s hudbou jednotlivá kompagnie (četa), marširuje hudba 12 kroků před velitelem a setrvává také v tomto poměru, když marširuje se mimo představeného, před nímž se defiluje.

668. Vojsko marširuje volně a nenuceně. Když šarže a vojáci marširují mimo toho, jenž si dává defilovati, hledí mu do očí.

Šarže na defilačním křídle pečují, by udržovaly zákryt a distance. Hledí přímo a obrátí hlavy teprve 3 kroky před bodem defilačním a 3 kroky za ním.

669. Když defilují oddíly od kompagnie výše v řadech anebo dvojřadech, vstoupí četovní velitelé na defilační stranu vedle šarží na tête jejich čet marširujících.

§ 76. Generální dešarže (General-Decharge).

670. Nežli generální dešarže se vypálí, postaví se velitel na náležitou vzdálenost před prostředek fronty (první trefy).

Ve větších tělesech střílí se po bataillonech.

671. Jakmile vojska pěší generální dešarži vypálila, poručí velitel vzdáti poctu s hudbou i praporem a sahrtuje na místě.

Od téhož překladatele
lze v knihkupectví Alex. Storchů syna
v Praze, jakož i ve všech jiných knih-
kupectvích dostati:

- Služebný řád** díl I., forma originálu 80 h.
- díl I., Výtah, v plátěných deskách . . 70 h.
 - díl II., Služba polní, starší vydání . . 30 h.
 - díl III., pro pěchotu 12 h.
-